

DEMOKRACIJA

RAZPIHOVALCI STARIH DELITEV

ISSN 1408-0494

9 771408 049069

INTERVJU

Damijan Terpin

O položaju Slovencev v Italiji

Praznovanje dneva upora proti okupatorju je znova pokazalo na kontroverznost praznika. To so potrdili odzivi na govor predsednika DZ Franceta Cukjatija.

UNION

Smile[®]

MINISTER ZA ZDRAVJE OPOZARJA:
PREKOMERNO PITJE ALKOHOLA ŠKODUJE ZDRAVJU!

080 40 40 40

NE
TVEGAJ
OMREŽJE BO UKINJENO!

NOKIA6030
1.000 SIT*

SIEMENS CL75
1.000 SIT*

SONY ERICSSON K300i
1.000 SIT*

TELEFON
vodafone (live!)

SONY ERICSSON Z520
5.000 SIT*

TELEFON
vodafone (live!)

1 LETO LE 50% MESEČNE NAROČNINE!

KLICI V OMREŽJU SI.MOBIL - VODAFONE 5 SIT/MIN

**KLICI V DRUGA MOBILNA OMREŽJA 22 SIT/MIN
ENO LETO BREZ DOPLAČILA ZA OPCIJU MOBILNI**

*Cene veljajo za naročniške pakete Smart. Če bo naročniško razmerje med Si.mobilom in naročnikom (kupcem) trajalo najmanj 24 mesecev od dneva sklenitve Pogodbe o prodaji telefonskega aparata. Ponudba telefonov velja do razprodaje zaloga. Si.mobil si pridržuje pravico do spremembe cen. Vse cene vključujejo DDV. Vsakemu novemu naročniku, ki bo do vključno 31.5.2004 kupil enega od ponujenih telefonskih aparatov in hkrati sklenil naročniško razmerje za obdobje najmanj 24 mesecev, bomo eno leto obračunavali le polovico mesečne naročnine izbranega paketa Smart. Naročnina na storitev Dpcja mobilni, v znesku 500 SIT/mesečno je zanj v istem obdobju brezplačna, prav tako priključnina, ki sicer znaša 2.800 SIT. V tem obdobju ni možna aktivacija storitve Partner Bonus. Ponudba ne velja za paket Business Smart, za naročnino na storitev Vodafone Eurocall ter ni združljiva s popusti ostalih Si.mobilovih prodajnih akcij. Vse cene vključujejo DDV. Dodatne informacije na www.simobil.si, 080 40 40 40 in na prodajnih mestih Si.mobil - Vodafone.

Si.mobil d.d., Šmartinska 134b, SI-1000 Ljubljana | www.simobil.si

Ujemi svet

UVODNE STRANI

- 9 O svobodi medijev
10 **Pogledi:** Zahteve z zamudo
11 **Kolumna:** Komentar ali poročilo

POLITIKA

- 12 Dan upora ali revolucije?
15 Spremembe volilne zakonodaje
16 Težavna preobrazba SV

SLOVENIJA

- 18 Novomeška visokošolska afera
20 Za sodoben slovenski časnik
22 Borzni indeksi na poti navzgor
24 Operacija: Mize!
26 Slabosti slovenskih občin
28 Ogrožena pitna voda?

TUJINA

- 29 Preobrazba Latinske Amerike
31 **Globus:** Inovator leta
32 **Tuji tisk:** Zlovešči tovor

INTERVJU

- 34 Damijan Terpin

NEKOČ IN DANES

- 38 Karantanski svetniki
41 Pesnikovi dnevniki
42 **Naši kraji:** Kamnik

KULTURA

- 46 Zbor sv. Nikolaja Litija
47 Varstvo gradov

OGLEDALO

- 48 **Film:** Razvajane Parižanke
50 **Avtomobilizem:** Trdno na tleh
52 **Zdravje:** Škodljiv dolgotrajni stres
54 **Šport:** Gimnazija v srcu
56 **Črna kronika:** Ducat let zapora
58 **Rumeno:** Spremembe vasedbi
60 **TV Kuloar:** Kar Slak seje, to žanje
62 **Kronika časa:** Rudi Šeligo
66 Milharčičev labodji spev

34 Intervju: Damijan Terpin

Vsi govorijo o tem, da je treba spoštovati pluralizem. S tem se strinjam, ampak tudi Južni Tiroolci imajo pluralizem; znotraj stranke imajo primarne volitve, in kdor zmaga, postane uradni kandidat. Mi (Slovenci v Italiji) pa se gremo reševat svet, svojih ključnih problemov pa očitno nismo zmožni reševati zaradi svoje razdeljenosti. To je rak rana.

12 Dan upora ali revolucije?

Praznovanje letošnjega dneva upora proti okupatorju je znova pokazalo na njegovo kontroverznost. To so potrdili tudi odzivi na slavnostni govor predsednika državnega zbora Franceta Cukjatiya.

18 Novomeška visokošolska afera

Na Visoki šoli za upravljanje in poslovanje v Novem mestu se dogajajo stvari, ki preraščajo že v afero. Vse kaže, da poskušata zakonca Blažič uzurpirati šolo, na kateri se letno obrne več kot pol milijarde tolarjev in ki je za nekatere dolenske študente (večina jih je izrednih) pot k pridobitvi ustrezne izobrazbe.

38 Karantanski svetniki

Karantanski svetniki med zgodovinsko resnico, ideologijo in politiko. Sv. Domicijan, zavetnik Karantanije. Zamejski Slovenec dr. Joško Šavli razkriva v slovenski javnosti žal še vedno precej zapostavljeno slovensko preteklost oziroma korenine.

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/434 54 48 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/434 54 63 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/434 54 62

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Gregor Drnovšek, Lucija Horvat, Petra Janša, Lovro Kastelic, Barbara Kavtčičnik, Aleš Kocjan, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust, Mitja Volčanšek

Kolumnisti: mag. Andrej Aplenc, Esad Babačić, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošče, Miran Mihelič, Marija Vodišek

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Bor Slana, Reuters, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 550 SIT / 2,29 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbaher

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor
Poštnina plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odlage sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD.

Informativne cene v evrih so preračunane iz toolarskih cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Fotografija na naslovnici: Gregor Pohleven, fotomontaža

Prelomna deklaracija

Metod Berlec

Državna proslava na Nanosu ob dnevu upora proti okupatorju je bila nedvomno dobro zamišljena. Z osamosvojitvijo in demokratizacijo je namreč proslavljanje obletnice ustanovitve Osvobodilne fronte 27. aprila postalo neustrezno, saj na ta dan ni bila ustanovljena OF, ampak dan prej njena predhodnica Protiimperialistična fronta, s katero so takrat maloštevilni slovenski komunisti in njihovi zavezniki napovedali boj proti zahodnemu imperIALIZMU. Organizacijski odbor državnih proslav je tako že lani poskušal dati temu prazniku času primeren značaj. Z zaznamovanjem spomina na tigrovski boj proti fašizmu, partizanski upor proti okupatorju in osamosvojitveno vojno je poskušal prikazati upor slovenskega naroda v različnih časovnih obdobjih. Na to je v svojem govoru opozoril tudi predsednik državnega zbora France Cukjati in hkrati spomnil na zlorabo partizanskega boja s strani komunistov ter na problematičnost domobranstva zaradi sodelovanja z okupatorjem. Njegov trezni in premišljeni spravn govor pa je pri častilcih partizansko-revolucionarnih tradicij naletel na gluha ušesa. Cukjatija so napadli kot v starih partijskih časih in ga obtožili (prav tako sedanjo oblast), da poskuša spremeniti zgodovino in izničiti partizanski boj. Politiki iz vrst LDS in SD so kar tekmovali med seboj, kdo bo ostrejši in kdo bolj partijsko dogmatski. Nastal je vtis, da jih bolj kot sedanjost in prihodnost zanimata preteklost in razpihanje starih ideoloških bojev. Pri tem je zanimivo, da po drugi strani nihče ni vprašal nekdanjih domobrancev, kaj si mislijo o Cukjatijevem govoru.

A pustimo polemike ob dnevu upora ob strani (o tem več pišemo v nadaljevanju), še posebej ker se, zgodovinsko gledano, 27. aprila 1941 ni zgodilo popolnoma nič, kar bi prispevalo k nastanku slovenske države. Raje se spomnimo sedemnajste obletnice Majniške deklaracije, ki smo jo zaznamovali 8. maja. Takrat je bilo na Trgu osvoboditve (današnji Kongresni trg) organizirano protestno zborovanje kot posledica takratnega stanja v Ju-

goslaviji, povod pa je bila prisilna odvedba Janeza Janše (5. maja) na prestajanje zaporne kazni, na katero je bil obsojen slabo leto prej na jugoslovanskem vojaškem sodišču v t. i. procesu proti četverici. Na protestu je pesnik Tone Pavček prebral Majniško deklaracijo 1989. „Nesporazumi, provokacije in tudi odkrite sovražnosti, ki jih danes doživljamo Slovenci v Jugoslaviji, nas prepričujejo o prelomnosti sedanjega zgodovinskega trenutka in nas obvezujejo, da v jasni obliki izrečemo svojo voljo, iz katere sledijo dejanja v prihodnosti. Podpisniki te listine izjavljamo in sporočamo: 1., da hočemo živeti v suvereni državi slovenskega naroda; 2., kot suverena država bomo samostojno odločali o povezavah z južno-slovanskimi in drugimi narodi v okviru prenovljene Evrope; 3. glede na zgodovinska prizadevanja slovenskega naroda za politično samostojnost je slovenska država utemeljena le na spoštovanju človekovih pravic in svoboščin, demokraciji, ki vključuje politični pluralizem, družbeni ureditvi, ki bo zagotavljala duhovno in gmotno blaginjo v skladu z naravnimi danostmi in v skladu s človeškimi zmožnostmi državljanov Slovenije.“ Pod deklaracijo so se podpisali Društvo slovenskih pisateljev, Slovenska demokratična zveza, Slovenska kmečka zveza, Slovensko krščansko socialno gibanje in Socialdemokratska zveza Slovenije.

Seveda je Majniška deklaracija močno odjeknila v slovenskem (jugoslovanskem) prostoru, saj je bil to prvi pomembnejši samostojni nastop slovenske (jugoslovanske) politične alternative, hkrati pa je pomenila prvi dejavnik, kjer so nove politične zveze dosegle minimalno soglasje. Stare družbenopolitične organizacije (ZKS, ZSMS in SZDL) se z Majniško deklaracijo niso strinjale, zato so pripravile Temeljno listino, ki pa se ni jasno izrekla o slovenski samostojnosti. Majniška deklaracija je pol leta kasneje postala jedro Demosovega programa, z zmago Demosa na prvih demokratičnih volitvah in s slovensko osamosvojitvijo pa je bila uresničena tudi v praksi. ■

Majniška deklaracija 1989 je jasno izrazila zahtevo po življenju slovenskega naroda v samostojni in demokratični državi. Z zmago Demosa na prvih demokratičnih volitvah in s slovensko osamosvojitvijo pa je bila uresničena v praksi.

Doktor

Aleksander Škorc

„Šef, imam načrt, kako prevzeti oblast. Konec koncev sem doktoriral s področja prevzemov,“ je Matejček zanosno oznanil šefu.

„Hm, doktoriral, praviš. Zanimivo. Pa znaš, recimo, postaviti unikatno kovano ograjo okrog svoje hiše? Ne? Se mi je zdelo. Znaš streljati z neuporabnimi izraelskimi havbicami? Ne? S časopisnim zvitkom pretepsti poslanskega kolego? Tudi ne? Si morda predsednik stranke ali evropski poslanec? Ne? No, vidiš, jaz pa vse to sem in znam. Potem te pa vprašam, kdo je tu doktor in kaj si ti?“

„Ti si doktor, šef, jaz sem pa tvoj vajenec.“

„Tako je in to si dobro zapomni. Oblast bomo seveda vseeno prevzeli, ampak po mojem načrtu, za katerega sem pridobil tudi novinarko Paškovo, ki se ji zadnje čase močno maje pod nogami ...“

„Uuaa! Bravo, šef. Ko bo šel Janša na dopust, jo boš poslal za njim, ona ga bo zavedla, nekdo bo poslikal kočljive situacije in s posnetki ga bomo prisilili k odstopu. Genialno. Grem lahko jaz za fotografa? Lepo prosim!“

„Oh ja, Matejček moj, še enkrat si dokazal, da si daleč od doktorja. Tvoj skrajni domet je „minister v senci“ in edino po moji milosti bi lahko kdaj kam dlje prilezel, no, morda. Če boš priden. Biti priden je prvi pogoj za uspešno kariero. Zapomni si tudi to! Načrt je pa naslednji: Paškova bo na konferenci Janši na hitro podala v roke zvit časopis in ga prese-netila z genialnim vprašanjem, ki ga nikakor ne bo pričakoval. Pričakoval pa ga ne bo zato, ker so ga o tem vprašali že 932-krat. Vprašanje se glasi: Kdaj in katerega ministra boste zamenjali? Nepripravljeni in nervozni Janša jo bo treščil z zvitim časopisom – kar niti ne bo kakšna posebna škoda –, mi bomo zagnali vik in krik in Janša bo prisiljen odstopiti. Preprosto in učinkovito, genialno torej.“

„Še enkrat bravo, šef, in še enkrat uuaa! Ampak zakaj vprašanja ne bo pričakoval, če so ga o tem že toliko spraševali?“

„Še en dokaz, da si nikakršen doktor in da se popolnoma nič ne razumeš na strategijo, še manj pa na taktiko. Pričakoval ga ne bo prav zato. Razumeš? Prav zato! Ne razumeš? Saj tega niti nisem pričakoval. Na, tu imaš nov 'monopol' in glej, da ne boš takoj vsega pogubil. Ko bomo prevzeli oblast, se boš pa lahko spet igral z resničnimi tovarnami. Mogoče.“

H-umor

»Če pogledam vaše pisanje o Mercatorju v zadnjih mesecih, si po mojem ne zaslužite, da vam dam intervju. Moral bi ga dati Mladini, vendar žal nima takšne branosti.«

(Nekdanji prvi mož Mercatorja Zoran Janković je v intervjuju za Dnevnik stisnil zobe in hkrati prostodušno priznal, kateri medij mu je najbolj pri srcu.)

»Vem, da je v našem mestu dovolj ljudi, ki znajo in želijo Maribor narediti evropsko primerljiv, takšen, da bo postal prestolnica ene izmed bolj razvijajočih se evropskih regij.«

(Neodvisni kandidat za mariborskega župana, zdravnik dr. Gregor Pivec, meni, da mesto ob Dravi do sedaj ni izkoristilo vseh svojih potencialov. Hkrati je očitno, da za župana potrebuje zdravnika, ki bo mesto „ozdravil“ po letih Sovičevega „nezdravega“ vladanja.)

»Ne potrebujemo množice revnih posameznikov – državljanov, ki jih s spretnim manipuliranjem držijo lastniki kapitala v strahu za delovno mesto in v ponižnosti do oblasti.«

(Predsednik LDS Jelko Kacin je na prvomajski proslavi na Javorovici znova pljuval v lastno skledo. Kdo je že vladal 12 let?)

»Skratka, veselimo se; nikoli ni tako slabo, da ne bi moglo biti še slabše.«

(Dnevnikov kolumnist Dušan Keber še ni obupal nad vlado Janeza Janše kljub ostrim besedam v dokumentu Za ljudi pred profitom.)

»Ženske so ženske, moški so moški, vsi smo ljudje.«

(Poslanec SNS Bogdan Barovič ni navdušen nad vmesnimi niansami obeh spolov.)

»Ne devajte v nič svojih zaslužnih mož in žena samo zato, ker niso bili člani vašega kluba, marveč jih po tehtnem premisleku vlijte v bron ali vklešite v kamen in postavite na piedestal na kakšnem znamenitem trgu.«

(Prevajalka Jolka Milič prisega na Cankarjevo misel: »Hvali junaka, čeprav je tvoj sovražnik.«)

»Danes novinarji praznujejo svoj dan. Tudi pri nas. A pri nas približno tako kot Srbi kosovsko bitko. Torej ne kot dan velike zmage, ampak kot dan poraza.«

(Vlado Miheljak se je sprijaznil s tem, da so novinarji v naši državi večni poraženci.)

»Ukrepano uspešno in v dobro ljudi.«

(Županja Danica Simšič še kar verjame v lastno zgodbo o uspehu kljub slabim obetom na lokalnih volitvah.)

»V zadnjih letih pa v Sobotni prilogi res nisem imel intervjuja.«

(Poslanec SD Miran Potrč je bil doslej s strani Sobotne priloge kratko malo prezrt, čeprav so jo urejali ultralevičarji. Možnost za intervju je dobil šele pod novim, »provladnim« urednikom. Je to rezultat Partnerstva za razvoj?)

»Jaz na poti do uspeha ne želim razbiti vseh črepinj.«

(Predsednik Borut Pahor ima tako kot LDS za cilj premagati vladne stranke na naslednjih volitvah, a ne želi biti kot otrok v peskovniku, ko mu vzamejo igračo.)

»Vedno znova primerjajo partizanstvo in domobranstvo, vedno znova ju enačijo in uravnotežujejo. Kar vedno znova, to bi se že lahko naučili, privede do nasprotnih reakcij in političnih zaostritev.«

(Novinar Marko Pečauer meni, da je krivda za ostre polemike o drugi svetovni vojni na slovenskih tleh na strani desnice. Levica se samo brani.)

Hrvati vsiljujejo svoj signal

Verjetno se je že vsakemu kdaj zgodilo, da se je odpravil kam na obrobje Slovenije, ko pa je hotel telefonirati, je presenečeno ugotovil, da njegov mobilni telefon ni priključen na domače mobilno omrežje. Slednje se je pred kratkim zgodilo tudi našemu bralcu, zato nam je poslal naslednje pismo. »Za prvomajske praznike sem bil v Beli krajini. Ob Kolpi od Osilnice nekako do Starega trga, v Adlešičih ter v okolici Semiča in Mirne gore na začetku Kočevskega roga ni bilo mogoče dobiti signala slovenskega Mobitela, temveč bi moral iz teh krajev na druga območja Slovenije klicati, kot da kličem iz tujine, ker se nenehno v signal meša hrvaški operater HTMobil HR. Ali to pomeni, da hrvaški operater eksploatira slovenski trg mobilne telefonije?« Odgovor smo poiskali na Mobitelu. Tam so nam dejali, da pristojne že več let opozarjajo na čezmerno prehajanje signala hrvaških operaterjev na ozemlje Slovenije, vendar do sedaj kljub mnogim njihovim poskusom, da bi problem rešili, ni bilo uspeha. »Zaradi tega je družba Mobitel podala prijavo na Agencijo za pošto in elektronske

komunikacije. Na podlagi prijave je marca 2006 prišlo do srečanja hrvaških in slovenskih mobilnih operaterjev pod okriljem slovenske agencije APEK in hrvaške HAT. Sklep srečanja je bil, da bodo Mobitel in hrvaška operaterja ustanovili mešano skupino strokovnjakov, da bo opravila skupne meritve, na podlagi katerih naj bi se do poletja določili ukrepi za ureditev tega vprašanja.« V družbi verjamejo, da bosta na podlagi opravljenih meritev hrvaška operaterja prodiranje signala omejila na dopustno mejo, dokler pa do tega ne pride, vsem svojim uporabnikom svetujejo, da si na mobilniku nastavijo ročno izbiro omrežja, s čimer preprečijo samodejno prijavo na omrežja tujih operaterjev. A. K.

Začasna rešitev je v ročni izbiri omrežja.

Modrosti tedna

»Ideološki izbruhi ob zadnjem prazniku, pisanje v Delovi sobotni prilogi (in v prvi vrsti samoslavilni »nagrobni govor« glavnega urednika) in še marsikaj pričajo, da prav najvidnejši akterji tranzicijske kulture doživljajo v malce odprtejšem svetu hudo nelagodje. Da se ne znajdejo brez kulturnega boja, brez predstav o svoji intelektualni večvrednosti, brez fantazem dominantnega klenega vaškega katolištva.«

(Publicist dr. Branko Senegačnik)

»Množično so vstopali naši verni predniki v Osvobodilno fronto, ker je boj za narodno svobodo ena največjih obveznosti, ki jih ima človek. Z revolucijo, ne s prizadevanji za boljše življenje, so bili potegnjeni za nos. Tudi po vojni so jih pobijali, ne zaradi kolaboracije, ne zaradi boja za boljše življenje, ampak v imenu revolucije. Zloraba poštenja, tudi naivnega, ni potegavščina, je nekaj bistveno slabšega.«

(Zgodovinar dr. Stane Granda)

Zadolženost

Podjetje Aquasystems, ki upravlja centralno čistilno napravo v Dogošah pri Mariboru, je z mestno občino Maribor (MOM) že leta 1998 podpisalo koncesijsko pogodbo, s katero se je MOM zavezala, da bo plačevala stroške za upravljanje s čistilno napravo, hkrati pa vrnila kapitalski vložek. Vendar MOM svojih obveznosti ne poravnava. »Župana Borisa Soviča smo na to že večkrat opozorili, pa se doslej praktično ni zgodilo nič. Dolg, ki je konec leta 2004 znašal blizu 700 milijonov tolarjev, se je leto pozneje povišal na 1,5 milijarde tolarjev. Obresti so namreč zelo visoke, iz meseca v mesec pa se še povečujejo,« razlaga Miroslav Brkič iz nadzornega odbora MOM. Tudi Računsko sodišče RS je ob zadnjem pregledu poslovanja občini naložilo, naj pripravi ukrepe za preprečitev dodatnih proračunskih obveznosti do koncesionarja. »Dolg

Mariborski župan Boris Sovič

je nujno treba zmanjšati. Ob takšnem tempu bi lahko dolg do podjetja Aquasystems do začetka prihodnjega leta znašal dvakrat toliko kot danes. Takšne zapuščine pa si najbrž nihče, ki bo sedel na županski stolček, ne želi. Žal pa ga najbrž čaka prav to,« dodaja Brkič. M. H.

Mladi ekonomisti ga zapuščajo

Pretekli teden so bile potrjene novice, da dr. Jože P. Damijan in še štirje predavatelji Ekonomske fakultete (EF) v Ljubljani – docenta dr. Igor Masten in dr. Aljoša Feldin ter asistenta dr. Aleš Ahčan in dr. Sašo Polanec – odhajajo z Ekonomske fakultete v Ljubljani, ki jo od leta 2001 kot dekan vodi nekdanji gospodarski minister dr. Maks Tajnikar. Vseh pet strokovnjakov odhaja na koprsko Fakulteto za management (FM). Svoj odhod je Jože P. Damijan pojasnil z besedami, da imajo pač večje ambicije, saj nameravajo iz FM narediti eno boljših mednarodnih poslovnih šol. Tajnikarja to ne skrbi preveč, saj je dejal, da Polancu in Ahčanu maja in junija poteče pogodba o zaposlitvi, sicer pa nobeden od odhajajočih ne dela na področju, ki bi bilo na fakulteti kadrovsko deficitarno. Z njihovim odhodom se bodo odprle tudi možnosti za zaposlitev novih učiteljev. Pri tem ga ne skrbi, da so mladi ekonomisti, šolani v tujini, med študenti zelo priljubljeni. Ob tem si je dovolil celo opazko, da gredo vsi na precej slabšo šolo, kot je Ekonomska fakulteta v Ljubljani, in prezrl, da se koprška fakulteta pod vodstvom Egona Žižmonda hitro vzpenja na lestvici priljubljenosti med študenti. Odhodu mladih ekonomistov v Koper se ne smemo čuditi, če vemo, da se je Tajnikar do njih obnašal precej neprimerno, da ne uporabimo kakšnega hujšega izraza. V. K.

Maks Tajnikar, dekan EF

Vrh koalicije o privatizaciji

V začetku tega tedna se je predsednik vlade Janez Janša sešel z vrhom koalicije, predsedniki strank in vodji poslanskih skupin koalicijskih strank. Pogovarjali so se o privatizaciji gospodarskih družb v državni lasti.

Seznani so se s konceptom lastninjenja Nove Kreditne banke Maribor (NKBM) in Telekom Slovenije in se strinjali s tem, da bo vlada predvidoma na prihodnjih dveh sejah obravnavala koncepta lastninjenja obeh družb, koncepta pa bo vlada obravnavala prednostno. Vlada bo pri umiku države iz gospodarstva upoštevala formulo, po kateri država obdrži četrtinski delež plus eno delnico. »Tako bo vlada ohranila vpliv na strateške odločitve, poslovne odločitve pa bo prepustila večinskim lastnikom. Na ta način bo po mojem mnenju zagotovljena primerna kombinacija med zavarovanjem t. i. nacionalnega interesa in ciljem, da so ta podjetja čim uspešnejša na trgu,« je dejal predsednik vlade. Zavezo o umiku države iz gospodarstva so vladne stranke zapisale v koalicijski pogodbi, vsebuje pa tudi okvir gospodarskih in socialnih reform, ki ga je lansko jesen sprejela vlada. Vrh

Koalicijske stranke veliko pozornosti namenjajo lastninjenju državnih podjetij.

koalicije kljub pričakovanjem nekaterih ni razpravljalo o morebitnem kandidatu za vodenje vladne službe za razvoj. Predsednik vlade bo novega kandidata predlagal do poletja. Po Janševih besedah imenovanje novega ministra ta čas ni prednostna naloga, saj delo pod vodenjem državnega sekretarja Andreja Horvata poteka normalno.

Pred tem je gospodarski kolegij pri predsedniku vlade obravnaval še zadnja dva predloga privatizacije pomembnejših podjetij v državni lasti, ki so jih pripravile konec lanskega leta ustanovljene svetovalne skupine. Gre za dokončanje lastninjenja Zavarovalnice Triglav in predlog skupine za pripravo koncepta in časovnega načrta za pregleden in postopen umik Kapitalske družbe in Slovenske odškodninske družbe iz aktivnega lastniškega upravljanja v podjetjih ter njuno preoblikovanje v portfeljska naložbenika, koncept pa je ustrezna podlaga za nadaljnje vladne odločitve. V. K.

Prva seja partnerskega sveta

Partnerji so določili zakone, o katerih se bodo usklajevali.

Potem ko je šest parlamentarnih strank, vse razen LDS, skupaj s poslanci obeh manjšin pred tremi tedni formalno podpisalo sporazum o Partnerstvu za razvoj, so se podpisniki v začetku tega tedna sešli na prvi seji partnerskega sveta, ki je v sporazumu določen kot osrednje telo partnerstva. Kot je po seji dejal pobudnik partnerstva, predsednik vlade Janez Janša, so člani partnerstva na sestanku uskladili seznam več kot 50 zakonskih predlogov, o katerih se bodo usklajevali, med njimi pa bo tudi sedem zakonov, ki jih je vlada sicer že potrdila, vendar v državnem zboru še niso bili sprejeti. Za te zakone so v SD na sestanku predlagali, naj jih vlada umakne iz parlamentarnega postopka, a so se na koncu dogovorili, da sicer ostanejo v postopku, vendar se z njihovo obravnavo na matičnih delovnih telesih počaka. Janša je sestanek označil kot izredno koristen in s tem zavrnil pomisleke nekaterih partnerskih strank, ki so v dejstvu, da je sestanek predlagal predsednik SD Borut Pahor, videli Pahorjevo željo, da prevzame pobudo v partnerstvu. A. K.

Ob dnevu Evrope

Na predvečer dneva Evrope, 8. maja, je v Ljubljani potekala slovesnost ob tem prazniku. Voditeljica predstavništva evropske komisije Mihela Zupančič in novi državni sekretar za evropske zadeve Janez Lenarčič sta v Narodnem muzeju Slovenije priredila sprejem. Med navzočimi je bilo precej visokih predstavnikov slovenske politike in diplomacije, med drugimi minister Lovro Šturm in Gregor Virant, evropski komisar Janez Potočnik pa tudi nekateri poslanci iz vrst opozicije.

Občinstvo je po uvodnih himnah Slovenije in Evropske unije nagovoril državni sekretar Lenarčič in poudaril »izziv in priložnost«, ki Slovenijo čakata pri predsedovanju EU v prvi polovici leta 2008. Administrativni aparat bo po njegovih besedah sestavljalo okoli sto uslužbencev, v strokovnih krogih pa že teče debate o temah, ki se jih bo naša država kot prva od novih članic, ki bo predsedovala EU, morala lotiti. Lenarčič je svoje besede sklenil z željo po večji povezanosti držav članic EU in večjem občutku pripadnosti tej skupnosti. P. A.

J. Lenarčič, M. Zupančič, in J. Potočnik

0 svobodi medijev

Metod Berlec

Sporna izjava DNS Upravni odbor Društva novinarjev Slovenije (DNS), ki ga vodi Gregor Repovž, je ob letošnjem 3. maju, svetovnem dnevu svobode medijev, slovenski javnosti sporočil, „da Slovenije ni več mogoče prištevati med države, kjer lahko novinarji in mediji delujejo neovirano. Svoboda medijev je v Sloveniji načeta, s tem pa tudi temelji demokratične ureditve v državi“. Po njihovo naj bi v slovenskih medijih prihajalo do razrešitev iz političnih razlogov, novinarji pa naj bi bili tako iz političnih kot kapitalskih razlogov izpostavljeni osebni diskreditaciji in grožnjam, da bodo odpuščeni, premeščeni oziroma da jim bodo, če se ne bodo podredili zahtevam politično nastavljenih uprav in urednikov, znižali plačo. V DNS tudi menijo, naj bi šlo za načrtno in s strani predstavnikov oblasti usmerjeno delovanje. „Del tega delovanja so grožnje, diskreditacija, osebni pritiski in nadzor nad posameznimi prispevki. V takih razmerah pa novinarji vedno težje delujejo kot profesionalni informativni servis javnosti.“

Vlada zavrača očitke V imenu vlade se je na te trditve odzvalo ministrstvo za kulturo in očitke odločno zavrnilo. „Vsakdo se lahko prepriča, da so mediji oziroma prispevki novinarjev v njih do oblasti kritični bolj kot kadar koli in da nikomur ni bila odvzeta pravica do kritike,“ menijo na ministrstvu in hkrati opozarjajo, da je ameriško ministrstvo v nedavnem poročilu o stanju človekovih pravic v Sloveniji na področju medijev kot problem navedlo neuravnoteženo poročanje slovenskih novinarjev. Spomnili so tudi, da je mednarodna organizacija novinarjev Novinarji brez meja, ki vsako leto objavi tako imenovani indeks svobode tiska (ocenjujejo medijsko svobodo v posameznih državah) za vse države sveta, Slovenijo uvrstilo na deveto mesto v svetovnem merilu. „V primerjavi z letom 2004 je Slovenija napredovala za šest mest ... /.../ V pluralni družbi s konkurenco idej in kapitala obstaja svoboda za vse, ki s svojo javno besedo želijo sooblikovati duhovno in gmotno podobo slovenskega sveta. Ta svoboda je vgrajena v zakonske temelje države in vlada jo tudi absolutno spoštuje,“ so še dodali na ministrstvu za kulturo. No, v DNS so se na to odzvali in zatrdili, da je bila ocena Novinarjev brez meja narejena še pred glavnimi spremembami v slovenskih medijih.

Neverodostojna kritika Navedena izjava DNS je bila sprejeta v ozkem novinarskem krogu pod vodstvom Gregorja Repovža, ki je v preteklih letih kot novinar in predsednik tega društva deloval v precejšnji meri v navezi s prejšnjo oblastjo in se je oglasil samo v primerih, ko so bili prizadeti interesi ideološko njemu bližjih novinarjev. Hkrati je sistematično kritiziral takratno opozicijo, tudi njihove predloge po večji pluralizaciji medijev in ustanovitvi sklada za medije. Zato izjava nima prave verodostojnosti in je nedvomno politično motivirana. Lahko se vprašamo, zakaj Repovž ni tako ostro protestiral v preteklih letih, ko je bila večina medijev res pod nadzorom oblasti, kar je ne nazadnje pokazalo dopisovanje med nekdanjim predsednikom LDS Antonom Ropom in predsednikom SD Borutom Pahorjem. Slednji je v času pred

Pogledi na stanje v slovenskih medijih so zelo različni.

Nekatere novinarje, ki nimajo univerzitetne izobrazbe, moti, da na odgovorna mesta v medijih prihajajo ljudje, ki imajo ustrezno izobrazbo in ki so se znali v preteklosti upreti pritiskom oblasti.

referendumom o Radioteleviziji Slovenija Ropa spomnil, da je imela LDS vseskozi na medije velik vpliv: „... daj, spomni se, dragi Tone, kakšen vpliv je imela Tvoja stranka nanje ves čas tranzicije. Z zakonom ali mimo njega.“

Če pogledamo spremembe v medijih, lahko ugotovimo, da je prišlo kvečjemu do sprememb, ki bodo vplivale na večjo profesionalnost medijev. Na referendumu potrjeni zakon o RTVS prinaša spremembe. Za direktorja Televizije Slovenija je bil imenovan Jože Možina, za direktorja Radia Slovenija pa Vinko Vasle. Oba sta se v preteklih letih izkazala z visoko novinarsko profesionalnostjo, kar daje upanje, da bo RTVS postala sinonim za novinarsko profesionalnost. Zanimivo je, da iz DNS posredno letijo kritike na novega urednika Dela Petra Jančiča, ki je bil vsa leta aktiven funkcionar tega društva. Še posebej jih moti zamenjava urednika Sobotne priloge Ervina Hladnika Milharčiča, ki je iz nje naredil ultralevičarski bilten. Na Večeru je postal novi urednik Tomaž Ranc, ki se je izkazal v času afere Vič – Holmec.

Ob vsem tem se zdi, da nekatere novinarje, ki nimajo univerzitetne izobrazbe, moti predvsem to, da na odgovorna mesta v medijih prihajajo ljudje, ki imajo ustrezno izobrazbo in ki so se znali upreti pritiskom oblasti v času vladavine tranzicijske levice. **D**

Kolaboracija in hipokrizija

Gašper Blažič

Letošnje praznovanje dneva upora proti okupatorju je prineslo sprenevedanje, nestrpnost in celo zlobo.

Pravzaprav tovrstno dogajanje na Slovenskem ni nobena novost, ampak le ponavljanje že videnega, kar je morda še en dokaz, da revolucije še ni konec. In če se to ne kaže drugje, se kaže prav v diskurzu o kolaboraciji. Kolaboracija je postala v času po osamosvojitvi očitno odlično sredstvo za manipulacijo in zavažanje, s tem pa je pridobila tudi vlogo sredstva za pridobivanje volilnih glasov. Opira se na povsem preprosto trditev, da so domobranci prostovoljno sodelovali z okupatorjem, v njegovem imenu izdajali, ropali, pobijali, za svoje počette pa bili primerno nagrajani.

Da je resnica precej drugačna, že vemo. In ta resnica je očitno zelo boleča za sedanje varuhe partijske mitologije, ki se tako rekoč nenehno trudijo slovenski javnosti dopovedati, da je vsakršna kritika t. i. narodnoosvobodilnega boja nič manj kot poskus rehabilitacije narodnega izdajstva ali pa poskus narediti domobrance za osvoboditelje Slovenije. Prav neverjetno je, koliko teorij zarote smo slišali v dneh okoli dneva upora proti okupatorju – od pljuvanja »režimskih zgodovinarjev« po »prvi slovenski vladi« do raznih zgodbic o škofu Rožmanu, čigar tradicijo naj bi Cerkev nadaljevala še danes. O tem, da so prav komunisti prvi začeli kolaborirati z nacisti, seveda niti besede, pa čeprav je njihovo hinavsko počette jasno razkrila Angela Vode v knjigi *Skriti spomin*. Na tem mestu bi lahko spomnili tudi na sodelovanje komunistov z Italijani, ki so odigrali zelo umazano vlogo, saj je le s pomočjo njihovega topništva partizanom leta 1943 uspelo razbiti postojanke Jugoslovanske vojske v domovini in vaških straž, čemur so sledili najstrašnejši zločini revolucije.

Še bolj nenavadno pa je, da zveza borcev, ki tako rada ponavlja tezo o nekakšni rehabilitaciji kolaboracije, ne reagira na enega najbolj nizkotnih poskusov rušenja slovenske državnosti. Gre namreč za primer Neve Miklavčič Predan, ki se očitno ni zadovoljila z vnovično kriminalizacijo zadeve Holmec, ampak zdaj razglašča, naj bi bil vojni zločin storjen na mejnem prehodu Rožna dolina, ker naj bi tako menil neki Hrvat, ki je bil takrat kot vojak JLA udeležen v spopadu, da seveda ne omenimo njenih izjav, naj bi bil obrambni minister SČG Zoran Stanković izjavil, da so vojaki s posnetkov bojev na Holmcu živi samo zaradi pritiskov, ki jih je nanj izvajala Slovenija. Partijski mitomani se na tovrstne dogodke praviloma ne odzivajo, kar dokazuje, da jim gre predvsem za iskanje notranjega sovražnika in ne za ugled države.

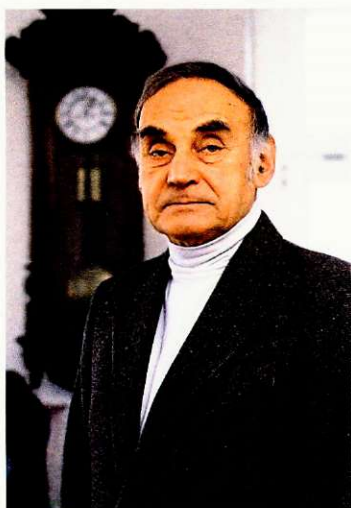
Zahteve z zamudo

Aleš Kocjan

Spor med vlado in študenti se zaradi nerealnih zahtev študentske organizacije čedalje bolj zaostuje.

Tako so predstavniki ŠOS nedavno vladi postavili trinajst ultimativnih zahtev. V njih zahtevajo študij brez šolnin, 20.000 novih štipendij, višje subvencije za prehrano, 5.000 novih študentskih postelj, zaposlitev pol leta po diplomi, brezplačen javni prevoz, izboljšanje zdravstvene oskrbe. Čeprav se zahteve lepo slišijo in se lahko marsikdo z njimi strinja, je večina takšnih, ki jih je nemogoče izpolniti. Le kako bi lahko vlada študentom zagotovila službo pol leta po koncu študija? Bo mogoče podjetjem zakonsko predpisala, da morajo zaposliti vsakega diplomanta, ki pride k njim pol leta po diplomi? Kako bo denimo v dveh ali treh letih zagotovila 5.000 novih študentskih postelj, če jih vsem prejšnjim vladam v petnajstih letih ni uspelo zagotoviti več kot nekaj sto? Kako bi lahko vlada v dveh ali treh letih zagotovila za kar polovico več republiških štipendij, če pa njihovo število že deset let upada?

Glede na to je precej očitno, da so študentske zahteve nalašč postavljene tako visoko, da jih ne bi bilo mogoče izpolniti in da bi lahko ŠOS, v kateri naj bi večinoma sedeli funkcionarji, ki so blizu LDS in SMS, vlado izsiljevali z demonstracijami in ustvarjali nekakšne krizne razmere. Slednje se je pokazalo tudi na zadnjem usklajevalnem sestanku, na katerem naj bi bili študenti in minister za visoko šolstvo Jure Zupan govorili o odprtih vprašanih glede uvedbe šolnin in obdavčitve študentskega dela, vendar so ga študentje zapustili, še preden so se pogovori dobro začeli. Poleg nenavadne hitrosti, s katero predstavniki ŠOS prekinjajo pogajanja, preseneča tudi količina zahtev, s katero so se študentje obrnili na vlado. Tako denimo od nje zahtevajo, da v nekaj mesecih reši vse težave, medtem ko so bili prej skoraj petnajst let bolj ali manj tiho, čeprav statistika kaže, da se je položaj študentov iz leta v leto drastično slabšal. Tako je denimo po podatkih statističnega urada leta 1991 štipendijo prejemale nekaj manj kot 20.000 študentov, štirinajst let pozneje pa le 2.000 študentov več, čeprav se je njihovo število medtem povečalo za kar 75.000. Podobno porazne so številke o študentskih posteljah. Leta 1991 je bilo študentom na voljo nekaj manj kot 9.000 postelj, štirinajst let pozneje pa se je ta številka ob enormnem povečanju števila študentov povečala le za nekaj sto postelj. ŠOS in njeni predstavniki so se torej zganili, šele ko je oblast prevzela vlada, ki jim ideološko ni blizu, pred tem pa so štirinajst let spali. Pa naj še kdo reče, da zadnje zahteve ŠOS nimajo političnega ozadja!

Komentar ali poročilo?

Mag. Andrej Aplenc

V časniku Delo smo prebrali dva članka o proslavi dneva upora proti okupatorju, »Čas je, da domovina postane mati vseh otrok« in »Nanos ovit v meglo in mraz«. V naslednjem ju bom komentiral. Moram zapisati, da nimam profesionalne novinarske izobrazbe in se tako s svojimi komentarji izpostavljam kritikam. Vendar si komentiranje dovoljujem na podlagi dolgoletnega branja tujih časopisov. To je moja osebna presoja, ali je tisto, kar berem tu, približno podobno tistemu, kar berem tam.

Tisto, kar berem tam, je na kratko tole: vsak ugleden časopis strogo loči poročanje od komentiranja. Poročevalske strani časopisa so ločene od komentatorskih, uredništva so druga, narava pisanja je drugačna. Poročanje obsega le dogodke, tisto, kar se je zgodilo, nekateri pravijo temu faktografija. Novinar tu ne pridaja svojega političnega ali poslovnega mnenja, tudi in predvsem ne posredno v zaviti obliki pridevnikov, opisovanju nepomembnih opažanj, ki jih lahko v spretni jezikovni obliki vplete v poročilo in mu s tem da prikrito, vendar za bralca psihološko učinkovito pritrdilno ali negativno mnenje.

Komentiranje je prav nasprotno. Tu uredništvo časopisa prek izbranih komentatorjev ponuja bralcem politično ali poslovno razlago dogodkov, kot jih ocenjuje uredništvo časopisa. Komentatorji večkrat pišejo v prvi osebi, kar še posebej poudarja njihovo mnenje. Pri tem je treba povedati, da ima vsako uredništvo, čeprav je tako ali drugače politično usmerjeno, v svojih komentatorskih vrstah vedno tudi nekoga, ki zagovarja drugačno stališče. Uredništvo želi ponuditi bralcem paletu mnenj, ne le enega samega.

V tej luči menim, da je članek »Čas je, da domovina postane mati vseh otrok« novinarka Klare Škrinjar napisan tako, da bi, vsaj po mojem mnenju, lahko bil objavljen v vsakem tujem uglednem časopisu. Napisan je faktografsko. Kaj si novinarka Škrinjarjeva misli o proslavi, iz članka ne zremo. Čeprav ima pravico, da si lahko misli kar koli, ne izrablja svojega poročevalskega članka za propagiranje svojih lastnih mnenj. Časopis, ki objavlja take poročevalske članke, bi z veseljem kupoval, tu in tam.

Članek »Nanos ovit v meglo in mraz« ne naredi enakega vtisa. Novinarka Anuška Delić sicer ne pove naravnost, kaj si misli, pravi pa: »Pričakali so nas mrki obrazi pripadnikov vojaške policije ... jezni pohodnik je razlagal, to je navadna hinavščina, zaprli so ceste, da bo čim manj ljudi, da boste lahko jutri rekli, da ni bilo nikogar, in ukinili praznik ... še v komunizmu je lahko šel vsak na božjo

pot ... pevka Neisha je kljub otrdelim prstom na klavir zaigrala ... premierju se je prvič na obraz narisal nasmešek ... sekretar v kabinetu vlade je prikimal v ritmu pesmi ... minister je z na pol odprtimi usti zrl v oder.«

Ta članek bi bil lahko komentar, objavljen na komentatorski strani, če bi uredništvo časopisa menilo, da je dobro napisan in ustrezen. Poročevalski članek pa to ni, podobnega poročanja v uglednih tujih časopisih nisem bral. In tu je problem. Članek daje v prisposodbi okus »malo mešano« (kar naračajo v gostilnah), skratka, vsakega nekaj in vse je med seboj pomešano. Časopisa, ki objavlja take poročevalske članke, ne bi kupoval ne tu ne tam.

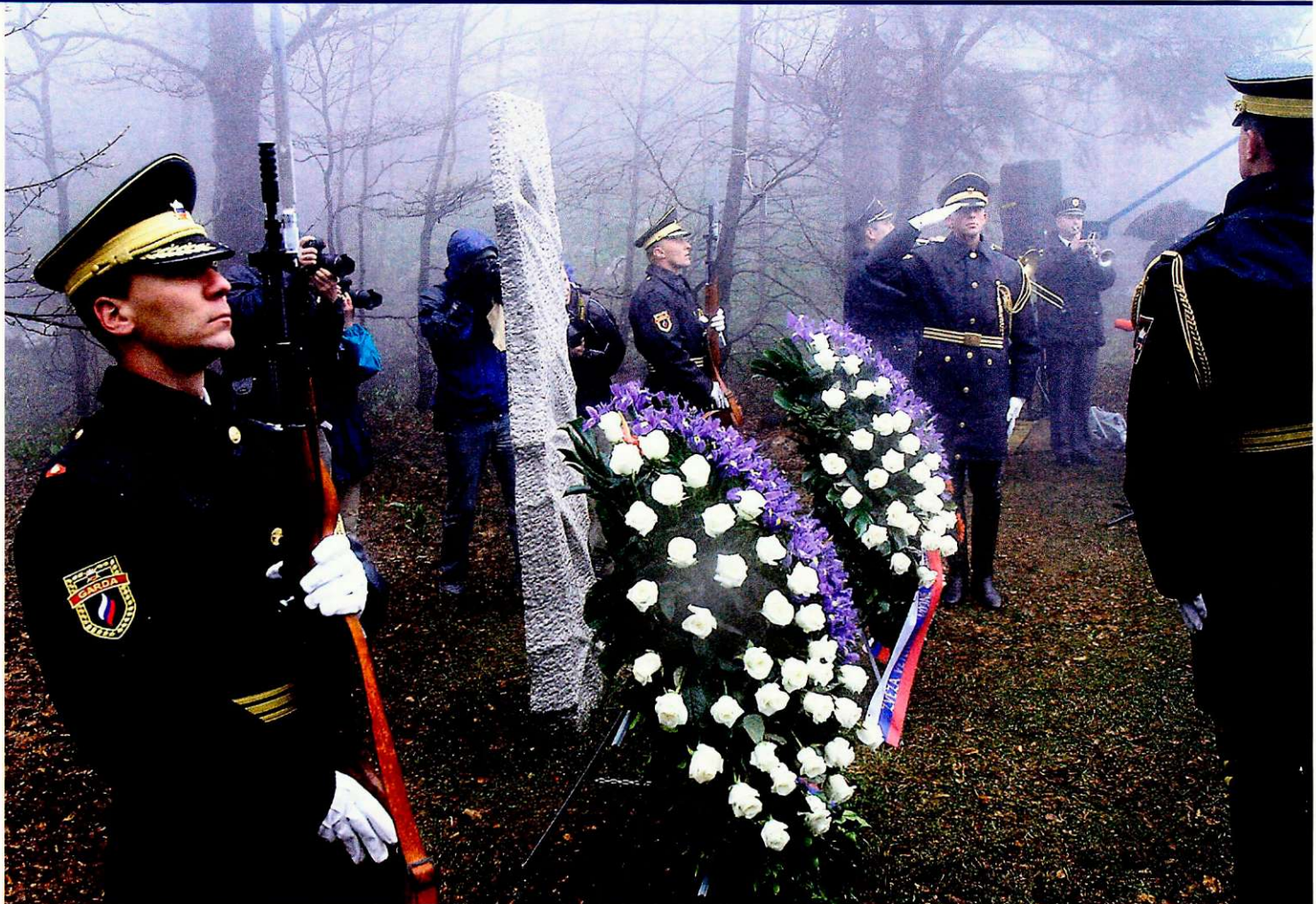
Novinarka tudi pravi, da ji je Janez Stanovnik dejal: »Govor bi bil lahko boljši,« in se namuznil. Lahko ji verjamemo, dejstvo pa je, da je Janez Stanovnik na POP TV dejal, da ni ploskal, ker se ni strinjal z govorom Franceta Cukjatića. Ploskanje gor ali dol, obsojam nasprotovanje stališču govornika, predsednika DZ, da je že čas, da slovenska domovina postane mati vseh svojih otrok. Delje-

nje na dobre in slabe otroke je v neposrednem nasprotju z nacionalnimi interesi. Tega nikjer v Evropi ni, povsod imajo različna politična in zgodovinska stališča, kot narod pa so enotni. Tako deljenje ima za

nacionalne interese skrajno negativne posledice, kajti implicira, da kar dobri zagovarjajo, je dobro, kar pa zagovarjajo slabi, je slabo. Pa smo spet pri enoumju in sovražnikih ljudstva.

Sicer pa je novinarka Anuška Delić tudi zapisala, da je bilo do Vojkove koč »še nekaj pedi hoda«. V redu, čeprav merim hojo s koraki, ne pa z dlanjo. Pričakujem pa, da je časopis Delo na poti, da bo, če že ne s koraki, pa po pedeh prišel do tega, da bo tak, kot pravi pisatelj Drago Jančar: » ... kar ima vsak zahodni Evropejec vsako jutro, namreč kvaliteten časopis, ki loči jasno in precizno informacijo od poštenega in ideološko neobremenjenega komentarja ... «

Upam pa, da je časopis Delo na poti, da bo končno postal normalen dnevni časopis.

Proslava na Nanosu za dan upora proti okupatorju

Dan upora ali revolucije?

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven, D. Grögl/STA

Praznovanje letošnjega dneva upora proti okupatorju je znova pokazalo kontroverznost omenjenega praznika. To so potrdili tudi odzivi na slavnostni govor predsednika DZ Franceta Cukjatija.

Dan upora proti okupatorju – pod tem imenom praznujemo 27. april od osamosvojitve naprej – ostaja še naprej zveznik ne združevanja, ampak delitev. Sporna je že vsebina praznika, saj na ta dan ni bilo upora proti okupatorju, ampak je bila dan prej leta 1941 ustanovljena Protiimperialistična fronta, ki pa je bila le sredstvo za izvedbo glavnega projekta Komunistične partije Slovenije – prevzema oblasti, vzpostavitve diktature in sovjetizacije Slovenije. Zdi se, da je dan upora 27. aprila ostal le še iz praktičnih razlogov, zaradi bližine prvomajskih praznikov, sicer pa bi

morali biti praznovanje dneva upora proti okupatorju prestavljeno na datum, ki bi vsebinsko

Premier Janez Janša

bolj ustrežal slovenski enotnosti ob uporu proti okupatorju.

Na napačnem kraju? Da tudi letošnje praznovanje dneva upora proti okupatorju ne bo potekalo brez ostrih obračunavanj, je bilo jasno že pred prireditvijo, ko je prišlo do zapletov glede izbire lokacije. Osrednja borčevska zveza je namreč protestirala, češ da je pot do Vojkove kočice na Nanosu, kjer naj bi potekala proslava, težko dostopna z avtomobili in avtobusi, to pa je takoj sprožilo ugibanja o teoriji zarote, češ da bi tako prišlo čim manj ljudi na proslavo. Predsednik ajdovskega odbora ZZB Anton

Mihelj je v Primorskih novicah ostro obračunal z vlado, češ da se je odločila za praznovanje na čisto drugi strani Nanosa z istim namenom, kot je lani posegla v priprave na praznovanje 60. obletnice prve (?) slovenske vlade v Ajdovščini. »Lani so režimski zgodovinarji pljuvali po prvi slovenski vladi, zato nas seveda moti, da naj bi prav s temi ljudmi praznovali dan boja proti okupatorju,« je dodal Mihelj.

Kalimerovski sindrom? Povsem drugače pa je ob dnevu upora proti okupatorju državljane nagovoril predsednik vlade Janez Janša. Med drugim

Predsednik DZ France Cukjati

Predsednik LDS Jelko Kacin

je v voščilu zapisal: »Danes praznik predstavlja priložnost, da opustimo ideološka razhajanja preteklosti. Dan upora proti okupatorju naj bo praznik vseh Slovenk in Slovencev in vseh državljanek in državljanov. Odporništvu proti okupatorju je pozitivna vrednota, vredna spomina in dostojne počastitve.« Janša je ob tej priložnosti izrekel posebno voščilo veteranom organizacije TIGR, udeležencem nacionalnega odpora proti okupatorju v času 2. svetovne vojne ter veteranom vojne za Slovenijo in policijskim veteranom Združenja Sever. Ker pa pri tem ni posebej omenil OF in NOB, si je prislužil »ukor« s strani zveze borcev, češ da pozablja, da osamosvojitve ne bi bilo brez NOB. Podobna stališča je izrazil predsednik ZZB Janez Stanovnik 24. aprila v Škofji Loki na praznovanju 65. obletnice ustanovitve PIF oz. OF, pri čemer je izjavil, da se v teh »žalostnih« časih »lahko celo zgodi takšna perversija, da bodo domobranci lepega dne postali rešitelji domovine«, in s tem dodal nov kamenček v mozaik kalimerovskega sindroma zveze borcev. Sicer pa je izrazil prepričanje, da so korenine naše državnosti in neodvisnosti prav v NOB in v programu OF ter da je bila med partizani

nazorska različnost. Dejal je še, da je »slovenski narod, ko so ga obsodili na smrt, v sebi začutil spontano silo, da se hoče ohraniti pri življenju in komunisti so to narodovo razpoloženje le organizirali«.

Podtikanje motivov Osrednji govornik na proslavi na Nanosu je bil predsednik državnega zbora France Cukjati. V uvodu je opozoril na tri spomenike, ki danes krasijo Nanos: spome-

nike tigrovcem, partizanom in veteranom vojne za Slovenijo. Poudaril je zlasti univerzalnost dneva upora: »Danes namreč ne praznujemo le določenega uporniškega dejanja, ampak pogum in voljo Slovencev, da se uprejo, kadar jim grozi uničenje. To je praznik vseh uporov slovenskega naroda proti vsem okupatorjem, vsem sovražnikom slovenstva. Praznik celotne slovenske domovine, praznik vseh njenih hčera in sinov.« Po Cukjatije-

vem mnenju Slovenci nikoli nismo povzročili vojne. Spomnil je tudi na trpljenje Primorcev pod fašizmom in kasneje vseh Slovencev pod okupacijo, na vlogo tajne krščansko-socialne organizacije slovenskih duhovnikov na Primorskem in tudi na vojake, ki so po razpadu stare jugoslovanske vojske ustanovili nove odrede Jugoslovanske vojske v domovini, vendar so bili brutalno pomorjeni leta 1943 na Kočevskem.

»Ni večje in bolj boleče krivice, kot je ta, če nekomu, ki je v svoji najbolj sveti ljubezni do domovine tvegval in žrtvoval svoje življenje, podtikamo najbolj zavržene motive,« je nadaljeval Cukjati. »Če torej tisočim fantom in dekletom očitamo, da so šli v partizane zato, da bi s krvavo revolucijo zmagal komunistični teror. Ali če vaškim stražam očitamo, da so prijele za puško zato, da bi zmagal nacifašizem, za katerega se je že takrat vedelo, da hoče izruvat slovenstvo iz te dežele pod Triglavom.« Slavnostni govornik se je tudi vprašal, koliko partizanov je leta 1945 žalostno spoznalo, da so se bojevali za neko drugo svobodo, za tako, ki bi veljala za vse ljudi in ne bi bila zaznamovana s strahom, sovraštvom in z zločinom, in koliko ▶

Kacinovi napadi na Pahorja

V zadnjem času, ko je začelo delovati Partnerstvo za razvoj, so se okrepili tudi napadi Jelka Kacina na Boruta Pahorja zaradi sodelovanja v partnerstvu. Tako je Kacin v svojem slavnostnem govoru 30. aprila v Opatjem selu med drugim dejal, da si Partnerstva za razvoj niso izmislili ne v Grosupljem ne v Ljubljani, »ampak pri vas, v Šempetru pri Novi Gorici«. Po Kacinovem mnenju naj bi Partnerstvo za razvoj kot Pahorjeva iznajdba ogrožalo delavske pravice. Na Kacinove navedbe se je odzval Bortut Pahor in Kacinu odgovoril, da gre pri Partnerstvu za razvoj za pozitivno spodbudo. Konflikt med politikoma pa je treba postaviti v širši kontekst, saj je znano, da LDS in SD v zadnjem času nista v najboljših odnosih, in to ne samo zaradi vstopa SD v Partnerstvo za razvoj, ampak že zaradi konceptualnih razlik med Pahorjem in Kacinom. Poleg tega v SD prevladuje ocena, da poskuša LDS vstopiti v socialdemokratski prostor, kar je v nedavnem intervjuju za Delovo Sobotno prilogo priznal Miran Potrč. Do konfliktov pa že prihaja na lokalni ravni, saj so ponekod v mestnih občinah, kot sta na primer Ljubljana in Velenje, razpadle koalicije med LDS in SD, kar pomeni, da se bodo karte na jesenskih lokalnih volitvah temeljito premešale.

Danica Simšič na proslavi v dvorani Tivoli

► domobrancev je ob koncu vojne moralo razočarano spoznati, da je njihov upor proti boljševizmu končal v objemu okupatorja. Sklenil pa je z mislijo, da je že čas, da slovenska domovina postane mati vseh svojih otrok.

Košati »rdeči« brki Kot je bilo mogoče pričakovati, se je borčevska in opozicijska javnost na sicer zadržan in diplomatski Cukjatijev govor tudi tokrat odzvala skrajno negativno. Znova

ANKETA

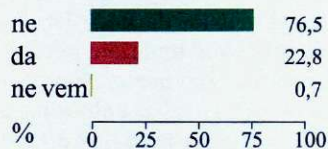
Kako ocenjujete govor Franceta Cukjatija na Nanosu?

- a) pozitivno
- b) srednje
- c) negativno

Odgovorite na www.demokracija.si

Rezultati preteklega tedna

Se vam zdi gradnja vzpenjače na ljubljanski grad smiselna?

Glasovalo: 285

DEMOKRACIJA

se je pojavil očitek, da poskuša govornik osvoboditelje enačiti z »narodnimi izdajalci«. Odzval se je Jelko Kacin, ki je zapisal, da je Republika Slovenija »z večerajšnjim govorom predsednika DZ Franceta Cukjatija znova in z najvišjega mesta poskusila revidirati našo zgodovino in relativizirati potek 2. svetovne vojne«. Kacin je ocenil govor kot poskus, da Cukjati vsili državi svoje osebne poglede na zgodovino. »Tak poskus podcenjuje in žali Slovenke in Slovence,« je zapisal Kacin, ki je v svojem pisnem odzivu tudi brutalno obračunal s protikomunističnimi enotami: »Že res, da so bili posamezniki ali skupine lahko zavedeni, toda organizatorji kolaboracije niso bili zavedeni! Nasprotno, vodili, zavajali, hujskali in manipulirali so. Tudi izdajali, mučili in ubijali so! Tudi 'upor' na strani okupatorja ni bil spontan, bil je organiziran in voden tako kot na zmagoviti strani!« O nasilju revolucije seveda niti besede. Nič manj oster ni bil Vanja Alič, podpredsednik zunajparlamentarne Aktivne Slovenije, ki je poleg tega pokazal precej zgodovinskega neznanja s trditvijo, češ da po Cukjatijevem mnenju »sploh ni pomembno, kaj se je zgodilo 27. aprila 1941 v Vidmarjevi vili pod Rožnikom v Ljubljani«. Na ta dan se v resnici ni zgodilo nič, Alič pa kljub vsemu vztraja, da je bila tedaj ustanovljena Osvobodilna fronta, čeprav je bila dan prej ustanovljena Protiimperialistična fronta. Oprijel se je tudi znane teze o »preoblikovanju narodne-

Zgodovine ni mogoče spreminjati

»Od politikov in celo profesionalnih zgodovinarjev na Slovenskem danes padajo besede o tem, da bi nekateri radi spremenili (revidirali) zgodovino. Zgodovine se ne da spremeniti. Je takšna, kot se je zgodila. Seveda pa se vedno spreminja naše vedenje in naša zavest o njej – to je naša zgodovinska predstava. To predstavo si ustvarja vsaka generacija na novo in to je bistvo zgodovinske vede, kot jo je opredelil njen oče Leopold Ranke.

Zgodovinska predstava je vedno interakcija med preteklostjo in sedanostjo oziroma njun dialog. Sedanost naslavlja na preteklost vedno nova in drugačna vprašanja ter dobiva nove odgovore. Čim bolj radikalna je sprememba sedanosti, tem bolj nova so vprašanja glede preteklosti in bolj se spreminja njena podoba. Včasih smo največ govorili o jugoslovanskem vprašanju in ustanovitvi jugoslovanske države pa o socialni osvoboditvi delavskega razreda in visoko vrednotili dejanja, ki so k temu pripomogla. Danes se sprašujemo tudi, kako je bilo v določenih obdobjih s človekovo svobodo, demokracijo, znanstvenim in kulturnim napredkom ter moralo ljudstva in njegovih političnih elit, in tako dobivamo precej drugačno podobo istega dogajanja.«

Prof. dr. Janko Prunk, zgodovinar

ga značaja«, saj smo po njegovo z NOB iz naroda hlapcev postali narod junakov.

Glavni odziv pa je bila vsekakor proslava, ki so jo borci dva dni po državnih proslavi organizirali v ljubljanski Hali Tivoli, udeležili pa so se je med drugimi Borut Pahor, Jelko Kacin, Milan Kučan in ljubljanska županja Danica Simšič, ki je prav tako ostro napadla nasprotnike revolucije. Po njenem mnenju smo v tem času pričeli najbolj klavrni načinu omalovaževanja in zasramovanja uporniškega izročila, ki poskuša

za kratkoročne politične cilje izničiti temeljno moralno moč slovenskega nacionalnega obstoja pa tudi državo. »Danes se to dogaja na ravni domnevno znanstvenega sprevačanja zgodovinskih dejstev in časnikarskega lakajstva nekaterih politično vodenih medijev,« je zatrjevala Simšičeva. Glavni junak srečanja pa je bil kajpak Janez Stanovnik, ki ga je motilo, da Cukjati ni niti enkrat omenil OF. Dotaknil se je tudi »domobrancev, klerikov in ostalih izdajalcev, ki se niso obotavljali, da so vstali proti slovenskim bratom«, pri tem pa mimogrede znova obračunal s škofom Rožmanom.

Dan revolucije? Čeprav bi bilo mogoče doseči enotno stališče glede upora proti okupatorju in kolaboraciji, očitno mnogim v naši državi ni do tega, da bi praznik upora združeval. Odzivi na Cukjatijev govor so razkrili mimikrijski značaj zagovornikov partijskega mita o NOB. Postavlja se torej vprašanje, ali se v Sloveniji praznuje dan upora ali dan revolucije. **D**

Predsednik ZZZB NOB Janez Stanovnik

Pri lepotnem kirurgu

Aleš Kocjan

Največ pozornosti so poslanci pretekli teden namenili spremembam zakona o volitvah v državni zbor. Po nekajurni razpravi so s 60 glasovi za in enim proti odločili, da je novela zakona primerna podlaga za nadaljnjo obravnavo.

Največja novost, ki jo pri naša novela zakona, je uvedba t. i. ženskih kvot, ki naj se uvajale postopoma. Tako bi morale stranke na naslednjih volitvah na svojih listah kandidirati vsaj 25 odstotkov žensk, do leta 2012 pa bi morale ta odstotek dvigniti že za dodatnih 10, torej na 35 odstotkov. Kot je ob predstavitvi sprememb v državnem zboru dejal minister za javno upravo Gregor Virant, t. i. ženske kvote niso čarobna palica, ki bi lahko čez noč rešila problem enakopravnega zastopanja spolov v politiko, so pa dober začetek njenega reševanja.

Sicer pa novela zakona vpečuje tudi posebna volišča za invalide. Volivkam in volivcem bo omogočala, da bodo lahko glasovali tudi v okrajih, kjer nimajo stalnega prebivališča. Povečalo se bo potrebno število podpisov za vlaganje nestranskih kandidatnih list s 100 na 1.000. Pri glasovanju po pošti iz tujine je predlagana uvedba t. i. prazne glasovnice, ki bo omogočila pravočasno pošiljanje volilnega gradiva. Novela končno predvideva tudi večjo vlogo političnih strank pri sestavljanju volilnih komisij in odborov, med predvidenimi novostmi pa so tudi prosojne volilne skrinjice in za-

pečatenje volilnega materiala po predčasnem glasovanju.

Ob koncu aprilskega zasedanja so poslanci v okviru tretje obravnave z 48 glasovi za in 10 glasovi proti sprejeli še zakon o množičnem vrednotenju nepremičnin, katerega cilj je določiti splošno tržno vrednost nepremičnin in ki bo podlaga za odmero davka na nepremičnine. Zakon tako uvaja enoten sistem vrednotenja nepremičnin na ravni cele države. Na podlagi zakona bo ustanovljena služba za množično vrednotenje v okviru Geodetske uprave RS, določa pa tudi, da se bodo vrednotile nepremičnine, ki bodo evidentirane v registru nepremičnin (kot ga določa zakon o evidentiranju nepremičnin).

»Da« paralizatorju Če so bili ob uvajanju t. i. ženskih kvot poslanci precej enotni, pa je bilo veliko manj enotnosti čutiti ob spremembah zakona o policiji, ki jih je državnemu zboru predlagal poslanec LDS Marko Pavliha. Po predlaganih spremembah bi državni zbor v zakonu o policiji natančno določil, katera prisilna sredstva lahko pri svojem delu uporablja policija, med njimi pa ne bi bilo električnega paralizatorja, ki ga namerava v kratkem začeti uporabljati po-

licija, a za zdaj samo poskusno in še to le v specialni enoti. Kot je na odboru za notranjo politiko, javno upravo in pravosodje, ki je prvi obravnaval predlagane spremembe, dejal Pavliha, prisilna sredstva, kot je električni paralizator, grobo posegajo v človekove pravice, zlasti pravico do telesne celovitosti, pravico do osebnega dostojanstva in osebne svobode, zato njihove uporabe ne bi smeli dovoliti. Na drugi strani je državni sekretar na ministrstvu za notranje zadeve Zvonko Zinrajh uporabo paralizatorjev zagovarjal. Kot je dejal, se število napadov na policiste v zadnjih letih povečuje, pri tem pa je električni paralizator mnogokrat edina alternativa strelnemu orožju. Hkrati je zavrnil razmišljanja, da bi bil paralizator spornejši kot preostala prisilna sredstva, saj so, kot je dejal, vsa prisilna sredstva sporna, če se zlorabijo.

Na koncu razprave so člani odbora sledili Zinrajhovemu mnenju in sklenili, da bo odbor državnemu zboru predlagal, da sprememb ne podpre.

NSi za štiri nove poslance Poslanska skupina NSi je sredi preteklega tedna sklicala tiskovno konferenco in na njej predstavila nekaj predlogov sprememb usta-

ve, s katerimi bi največ pridobili Slovenci v zamejstvu in izseljenci. Kot je na tiskovni dejal strankin poslanec Anton Kokalj, predlagajo spremembo 5. in 80. člena ustave in dopolnitev 63. člena ustave. 5. člen bi se po njegovih besedah spremenil tako, da bi bili poleg Slovencev brez slovenskega državljanstva posebnih pravic in ugodnosti v Sloveniji lahko deležni tudi Slovenci iz zamejstva in izseljenstva. Po predlogu NSi bi se v ustavo dodal člen 63. a, ki bo govoril o tem, da se posebne pravice skupnosti Slovencev v zamejstvu in po svetu, ki imajo slovensko državljanstvo, zagotavljajo z neposredno zastopanstvo v DZ, 80. člen ustave pa bi se spremenil tako, da bi Slovincem iz zamejstva in izseljenstva zagotavljal po dva poslance (skupaj torej štiri) v državnem zboru. Kot je ob tem dejal Kokalj, bi bile takšne spremembe ustave logično nadaljevanje zблиževanja in sodelovanja med matično državo in velikim številom Slovencev, ki živijo po svetu. Zdaj bo, kot je dejal, njihova poslanska skupina vse predloge poslala izvršilnemu odboru stranke; če jih bo ta podprl, pa jih bo poslala vsem drugim poslanskim skupinam in poskušala zanje pridobiti potrebno podporo. ■

Težavno preoblikovanje

Aleš Kocjan, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Slovenija v zadnjih letih pospešeno preoblikuje svojo vojsko. Počasi jo spreminja v vojsko, ki bo temeljila izključno na profesionalnih vojaki.

Takšna bo sicer manjša, vendar pa bo zato bolj opremljena in izurjena. Razmišljanja o profesionalizaciji Slovenske vojske so se prvič pojavila v javnosti okoli leta 2000, ko je v slovenski politiki in vojski obveljalo spoznanje, da Slovenija namesto velike in okorne vojske potrebuje majhne, a dobro opremljene sile, ki se bodo sposobne hitro odzivati in posredovati. Takšno razmišljanje je bilo v veliki meri

posledica dejstva, da se je Slovenija takrat pripravljala na vstop v zvezo Nato, ta pa v svojih vrstah potrebuje predvsem dobro izurjene in visoko mobilne enote, ki so v okviru zaveznitva sposobne v vsakem trenutku posredovati v katerem koli kriznem žarišču na svetu. Ko so se leta 2002 pojavile prve pobude o tem, kako naj se izvede profesionalizacija, sta si bili politika in vojaškostrokovna javnost že enotni, da je profesio-

nalizacijo treba izpeljati, manj pa sta si bili edini, v kolikšnem času naj se to stori, še posebej ker je profesionalizacija vključevala popolno odpravo obveznega naborniškega sistema in nadomestno zaposlovanje profesionalnih vojakov. Takratni obrambni minister Anton Grizold in vojaški strokovnjaki so bili mnenja, da bi bilo treba profesionalizacijo izvesti čim bolj preudarno in počasi, v najboljšem primeru v

nekaj letih, 22 poslancev takratne opozicije (SDS, NSi in SNS) pa je predlagalo, naj se izvede čim prej, saj po njihovem za odlašanje s profesionalizacijo ni tehtnih razlogov. Po nekajmesečnem besednem ping-pongu, v katerem so imele najverjetneje odločilno težo javnomnenjske ankete, ki so kazale, da javnost odpravo obveznega naborništva podpira, je na koncu prevladalo prepričanje, da je treba reorganizacijo izvesti čim prej. Tako so že v začetku leta 2003 v Slovenski vojski in na obrambnem ministertvu izdelali poseben načrt (poimenovali so ga PROVOJ), s katerim so natančno določili vse časovne in vsebinske okvire prehoda iz poklicne v profesionalno vojsko. Načrt je v grobem predvideval, da bi Slovenija ob zmanjševanju števila vojakov postopoma odpravila obvezni naborniški sistem, nabornike pa bi postopoma nadomestili vojaki, ki so v vojski bodisi redno zaposleni, bodisi so del t. i. pogodbene rezerve. Tako bi na koncu namesto 40.000 nabornikov, kolikor jih je takrat premogla Slovenska vojska, slednjo sestavljalo le še 8.500 poklicnih vojakov in 5.500 vojakov iz t. i. pogodbene rezerve.

Skladno s pričakovanji Ta dokaj drzni načrt je Slovenija začela izvajati še isto leto, danes pa je v fazi, ko kadre v poveljstvih, enotah in zavodu pospešeno zamenjujejo poklicni kadri. Obrambni minister Karl Erjavec potek profesionalizacije ocenjuje pozitivno, saj pravi, da ta poteka v skladu z načrti, zmožnostmi in pričakovanji, zaveda pa se, da so pri tem tudi nekatere težave. »Trenutno je proces profesionalizacije pri-

Eno izmed pomembnejših vprašanj, s katerimi se ta čas sooča Slovenska vojska oziroma celotna država, je, kako zagotoviti dolgoročno varovanje slovenskega zračnega prostora. Ta čas slovenski zračni pro-

Slovenska vojska bo manjša, a bolje izurjena. Članstvo v Natu pomembno za profesionalizacijo

stor v okviru sil Nata varuje Italija, vendar je vsem jasno, da gre pri tem le za začasno rešitev. Kot je na nedavni seji parlamentarnega odbora za obrambo dejal minister Erjavec, ministrstvo ukrepov za dolgoročno rešitev tega problema še ni sprejelo, razmišlja pa o več možnostih. Ena izmed njih je, da bi Slovenija kupila lastne lovce, kar z vidika nacionalnega ponosa verjetno ne bi bila slaba odločitev.

turo. Vsekakor pa se zavedamo tudi nekaterih pomanjkljivosti, kot so ustrezna umestitev in uveljavitev vojaškega poklica, celostna podpora pripadnikom Slovenske vojske in njihovim družinskim članom ter posebno področje, ki bo v naslednjih letih še posebej vidno, to pa je odhod iz službe (po koncu vojaške kariere) za vojsake, ki so izpolnili zakonsko določeno starostno omejitev – 45 let. Na tem področju so velika pričakovanja v rešitvah, ki bi jih prinesel nov zakon o Slovenski vojski, o katerem pa bo še tekla javna razprava,« pravi Erjavec. Na vprašanje, ali držijo navedbe, ki so se v zadnjem času pojavile v nekaterih medijih, da je med mladimi vse manj zanimanja za vojaški poklic in da imajo zaradi tega v Slovenski vojski velike težave s kadri, Erjavec odgovarja, da slednje ne drži, da pa bo v prihodnosti do tega skoraj zanesljivo prišlo. »V zadnjih treh letih, ko se je profesionalizacija Slovenske vojske intenzivirala, je bilo zanimanje za

vojaški poklic ustrezno. Število kandidatov za zaposlitev je bilo tolikšno, da je bila še zagotovljena ustrezna selekcija kadrov za zaposlitev. Zanimanje za vojaški poklic je še vedno ustrezno, vendar je treba računati tudi na dejstvo, da so napovedi o demografskih gibanjih neustrezne za prihodnje srednjeročno obdobje, kar bi lahko povzročilo težave pri dopolnjevanju Slovenske vojske. Zaradi tega smo razmišljali, da bi v prihodnjem zakonu o vojski temu področju (pogojem za zaposlitev) namenili posebno pozornost,« je dejal Erjavec. Na koncu smo ga vprašali, ali lahko pričakujemo, da bo proces profesionalizacije končan do leta 2010, kot je predvideno v dokumentih. »Profesionalizacija vojske je proces, ki ne bo končan. Vedno se bo treba prilagajati odzivom iz

okolja in slediti potrebam po zagotavljanju vojaške varnosti doma in v tujini v okviru zaveznitva. Lahko pa z gotovostjo trdimo, da bodo naloge, ki so bile opredeljene v projektu PROVOJ, končane do leta 2010, kot predvideva projekt. Večino nalog že sedaj izvajamo na funkcijskih področjih v okviru rednih nalog. Število podprojektov se je že zmanjšalo in naloge so prešle v vsakodnevna opravila. Po predvidevanjih bo projekt PROVOJ končan v naslednjih dveh letih,« pravi Erjavec.

Če Erjavčeve besede držijo, lahko pričakujemo, da bo v naslednjih dveh ali treh letih Slovenska vojska povsem profesionalizirana in da se bomo lahko v svetu pohvalili, da imamo majhno, a učinkovito vojsko. Natančno takšno, kot je tudi naša država. ■

peljan do faze, ko lahko njegove rezultate že merimo. Glede na to lahko ocenimo, da v procesu uspešno realiziramo kadrovske načrt vlade, enote opremljamo z varnimi in sodobnimi sredstvi in zagotavljamo ustrezno stopnjo realizacije z vojaško infrastrukturo.

Slovenski vojak med akcijo

Obrambni minister Karl Erjavec

Kdo bo nasledil Lipiča?

Konec aprila je javnost presenetila novica, naj bi Erjavec še do poletja zamenjal načelnika generalštaba Slovenske vojske Ladislava Lipiča, ki je bil hkrati tudi vodja PROVOJ. Čeprav so nekateri namigovali, naj bi šlo v ozadju zamenjave za spor med Lipičem in Erjavcem, ki naj bi se bil začel zato, ker naj bi PROVOJ potekal prepočasi, in zaradi Lipičeve medijske pasivnosti ob napotitvi slovenskih inštruktorjev v Irak, sta tako Erjavec kot Lipič zagotovila, da načelnik iz vojske odhaja na lastno željo. Po nekaterih informacijah naj bi do konca letošnjega leta prevzel mesto veleposlanika na Madžarskem.

V ozadju že kroži nekaj imen ljudi, ki bi lahko nasledili Lipiča. Med najresnejšimi kandidati se tako najpogosteje omenjajo zdajšnji direktor Lipičevega generalštaba Alojz Šteiner, poveljnik poveljstva sil Renato Petrič in nekdanji poveljnik Morisa Tone Krkovič.

Novomeška visokošolska afera

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Na Visoki šoli za upravljanje in poslovanje v Novem mestu se dogajajo stvari, ki preraščajo že v afero. Vse kaže, da poskušata zakonca Blažič uzurpirati šolo, na kateri se letno obrne več kot pol milijarde tolarjev.

VNovem mestu in širši Dolenjski že vsaj od začetka aprila letos vre. V javnosti so se namreč pojavile govorice o domnevnih nepravilnostih pri poslovanju Visoke šole za upravljanje in poslovanje Novo mesto, ki jo vodstvo očitno želi počasi, a zanesljivo spreminjati v zasebni javni zavod, v katerem naj bi imela zakonca Blažič največji vpliv. Poleg tega je bilo že nekaj časa slišati vesti o tem, da si nekateri znani Dolenjci diplomu na tej šoli pridobijo laže kot drugi. Da šola izgublja zaupanje, je bilo dolgo časa mogoče prebirati tudi na forumu mestne občine (MO) Novo mesto, v zadnjih tednih pa

so forum preprosto odpravili. Ob tem so prišle v javnost novice, da se z vodstvom šole ukvarjajo kriminalisti, poslovanje pa pregledujejo davčni inšpektorji in tožilci.

Številne ovadbe Doslej je bilo največ prahu okrog ovadbe zaradi suma ponarejanja poslovnih listih zoper tri odgovorne osebe (ena iz mestne občine Novo mesto in dve z visoke šole), ki jo je pred

dvema letoma na tožilstvo podal eden izmed soustanoviteljev šole, okrožna državna tožilka pa jo je v začetku aprila letos na podlagi poročila kriminalistične policije Policijske uprave (PU) Novo mesto kot neutemeljeno zavrгла. Vendar zadeva s tem ni končana. Novomeški državni tožilci še vedno preučujejo ovadbo zaradi kaznivih dejanj zlorabe uradnega položaja ali uradnih pravic ter

kršitve temeljnih pravic delavcev. Po pojasnilu Bojana Avbarja, vodje državnega tožilstva v Novem mestu, je »zadeva pri tožilcu v fazi ovadbe po preveritvi na policiji«. Hkrati s tem se pojavljajo tudi govorice o sumu davčne utaje v višini več deset milijonov tolarjev na tej šoli. Na tožilstvu v zvezi z utajo davkov »nimajo knjižene nobene prijave«, na PU Novo mesto pa so nam pojasni-

Novomeški veljaki so želeli nepravilnosti na šoli pomesti pod preprogo. Šele sprememba oblasti jih bo prisilila, da bodo stvari postavili na pravo mesto.

li, da primer še ni končan in da bodo, ko bo končan, poročilo poslali na okrožno tožilstvo. Poleg tega so kriminalisti in tožilci septembra 2004 prejeli ovadbo anonimnega pisca o nepravilnostih pri poslovanju šole. Bojan Avbar nam je pojasnil, da imajo na tožilstvu »v delu tudi to vlogo, ki pa je trenutno v preveritvi na policiji«. To nam je potrdil tudi Stane Smolič, tiskovni predstavnik PU Novo mesto, in dodal, da bodo tudi poročilo o tem primeru poslali na tožilstvo. Novomeški kriminalisti imajo torej polne roke dela, ovadb in sumov je veliko, končno besedo pa bodo imeli tožilci in sodniki. Poleg tega poslovanje šole pregledujejo davčni inšpektorji. Glede na to, da so nekatere ovadbe stare že dve leti, ovadba anonimnega pisca pa dobro leto in pol, se v javnosti postavlja vprašanje, zakaj se vse skupaj tako dolgo vleče. Nekateri imajo pomisleke

Dekanica Ana Blažič v Titovemu območju

tudi zoper delo nekaterih kriminalistov v preteklosti, veliko je ugibanj o delu tožilstva, posebno ker je to zavrnilo prvo ovadbo, ki jo je podal eden od ustanovite-

Visoka šola za upravljanje in poslovanje v Novem mestu

ljev šole. O drugih ovadbah se na tožilstvu še niso izrekli.

Pojasnilo tožilstva Bojan Avbar nam je pojasnil, da je ovadbo enega od ustanoviteljev šole tožilka zavrgla na podlagi poročila sektorja kriminalistične policije Policijske uprave Novo mesto. Na vprašanje, kakšna je bila njena utemeljitev, nam je Avbar odgovoril,

»da ni bilo utemeljenega suma, da so osumljenci storili kaznivo dejanje ponarejanja listin, kar je podrobno obrazloženo v sklepu«. Ker so se v javnosti pojavljala namigovanja, da sta si zakonca Blažič »zelo blizu« z Bojanom Avbarjem oziroma da gre za prijateljske družinske vezi, smo o tem vprašali tudi Avbarja, vendar je slednji to kategorično zavrnil z besedami: »Niti ▶

Dr. Janez Usenik

»Klasična lokalna hobotnica«

Vaše ime smo iskali med pedagoškimi delavci šole, vendar ga nismo našli. Kako to?

Na šoli sem bil profesor le prvo leto. Kaj kmalu sem ugotovil, da imajo Blažičevi v mislih le zaslužek, kvaliteta, kriteriji, profesionalnost itd. jih niso zanimali – od tod tudi spori med nami, kajti zagovarjal sem edino kvaliteto in resno pedagoško ter znanstveno raziskovalno delo (mimogrede, znanstvenega dela še po 8 letih na šoli ni). Že naslednje leto so mi Blažičevi (s podporo MO Novo mesto) vzeli predmete in s tem se je končalo moje pedagoško delo na tej šoli.

Okrožno državno tožilstvo je aprila 2006 zavrglo ovadbo, ki ste jo podali pred dobrima dvema letoma. Ko smo spraševali za vzroke, so nas napotili na vas, saj naj bi bili vi sklep o tem že prejeli. Zanima nas, ali je to res in kaj je razlog, da so ovadbo zavrnilo?

To vprašanje se prepleta z zadnjim vprašanjem o lastništvu. Šolo smo ustanovili trije. Kot je meni znano, je odlok o ustanovitvi edini, ki je objavljen v Uradnem listu RS. Leta 2004 sem izvedel, da je bilo ustanovljeno nekakšno Visokošolsko središče Novo mesto, pa naj bi bila MO Novo mesto svoj ustanovitveni delež prenesla na novo središče. Kot ustanovitelj (in to-

rej tudi tretjinski solastnik) o tem nisem vedel nič, nihče me ni vprašal, ali se s tem strinjam. Zato sem šel na sodišče in pogledal v register, kjer je zabeležen zapis, da se kot ustanovitelj šole izbriše MO Novo mesto in zapiše visokošolsko središče. Vse to je bilo storjeno brez moje vednosti, vendar pa sta v registru dve listini: sklep o tem, da se tudi moje podjetje strinja s takšno spremembo, in akt o ustanovitvi, ki ga je napisala kar Ana Blažič. Mislim, da gre za ponareditev dokumentov, zato sem vložil kazensko ovadbo. Tožilstvo je primer »reševalo« kar dve leti, ko pa je zadeva postala javna, ga je kar nenadoma »rešilo« v dveh dneh. Klasična lokalna hobotnica, o kateri sedaj ne morem govoriti. Že zdavnaj sem namreč ugotovil, da berejo mojo elektronsko pošto. Res sem dobil odgovor, čeprav z veliko zamudo, saj je novomeško tožilstvo v preveliki vnemi pošto poslalo na napačen naslov, na katerem že dolgo ne stanujem več. Razlog za zavrženje ovadbe mi je nerazumljiv – jaz govorim o jabolkah, oni o hruškah. Po njihovi interpretaciji naj bi bil o tem sklepal upravni odbor šole, ki ima 5 članov, mene pa na tej seji ni bilo. Upravni odbor pa niso lastniki, ki edini lahko odločajo o lastninskih spremembah. Prav zato je bil zapis sklepa o tem, da se tudi jaz stri-

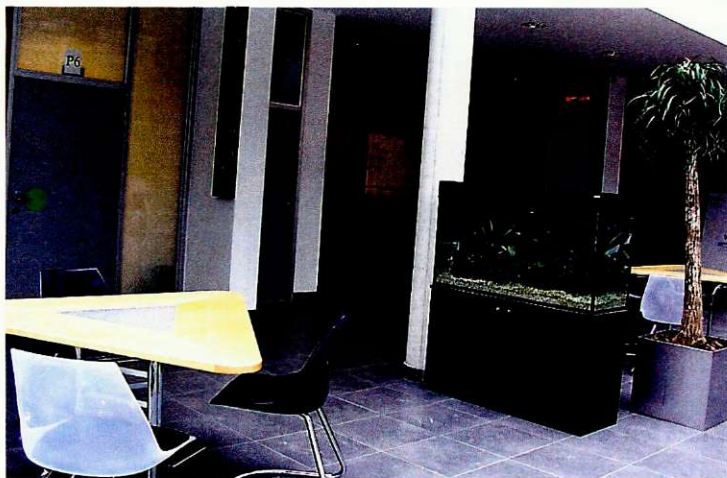
njam s tem, o čemer sem prej govoril, ponarejen in to je bil predmet moje ovadbe!

Ali boste pregon nadaljevali kot zasebni tožilec?

Da, vsekakor. To sem že storil prek svojega odvetnika iz Celja.

Kakšno je zdajšnje lastništvo šole, v kateri je bilo vaše podjetje solastnik?

Lastništvo ne more biti sporno. Ustanovitelji MO Novo mesto, Biro 4D, d. o. o., Pedagoška obzorja, d. o. o., smo tudi lastniki v enakem deležu. Glavni smisel Blažičevega delovanja pa je, da si lastništvo poveča prek visokošolskega središča, kjer se je že na začetku postavil za direktorja.

► slučajno ne!« Ob tem dodajmo, da je tovrstne prijateljske vezi v praksi v resnici težko dokazati, obstaja pa dejstvo, da je državna tožilka ovadbo, o kateri pišemo v nadaljevanju, očitno zavrgla zato, ker je na podlagi prejetih policijskih preverb presodila, da »bi ta na sodišču padla«. Sicer pa naj bi bila zadeva državni tožilki dodeljena po pravilih državnotožilskega reda.

Vloga kriminalista Konec aprila 2004 je podjetje Biro 4D, ki je soustanovitelj novomeške visoke šole, vložilo ovadbo zaradi suma kaznivenga dejanja na tri naslove, in sicer na vrhovno državno tožilstvo, PU Novo mesto in Okrožno državno tožilstvo v Novem mestu. Ob tem so kriminalistična policija PU Novo mesto, inšpektorat za delo in dr. Janez Usenik, soustanovitelj podjetja Biro 4D, v začetku

septembra 2004 prejeli anonimno pismo, v katerem je neka »Dragica« opozorila na nepravilnosti in nezakonito ravnanje na Visoki šoli za upravljanje in poslovanje Novo mesto. Kriminalist Siniša Marentič je nato hkrati s prijavo Biroja 4D preiskoval tudi navedbe iz anonimnega pisma. Naj spomnimo, da so ovadbo Biroja 4D tožilci na podlagi kriminalističnega poročila zavrgli.

Očitki v prvi ovadbi Družba Biro 4D oziroma njen pooblaščenec dr. Janez Usenik je zaradi suma ponareditve poslovnih listih ovadil dr. Marjana Blažiča, mag. Ano Blažič in Martino Vrhovnik. Zakonca Blažič sta dejavno vpeta v delovanje šole, Vrhovnikova pa je podžupanja MO Novo mesto. Pred podrobnejšo razlago naj zapišemo, da je bila šola ustanovljena v začetku leta 1998, ustanovitelji pa so bili trije, vendar je kmalu zaradi nekaterih nestrinjanj z načinom vodenja šole in zlasti zaradi nižanja ravni in kakovosti zahtevanega znanja vsaj med dvema ustanoviteljema prišlo do razhajanj. Po naših podatkih je predvsem dr. Janez Usenik stalno opozarjal in tudi stalno zahteval visoko kvaliteto in zahtevnost šole, zaradi česar je prišlo med ustanoviteljema Biro 4D, d. o. o., in Pedagoška obzorja, d. o. o., do ohladitve odnosov, ki se je odrazila v tem, da sta dva ustanovitelja (Pedagoška obzorja, v njihovem imenu lastnik in direktor Marjan Blažič, in MO Novo mesto, v njenem imenu podžupanja Martina Vrhovnik) brez soglasja tretjega ustanovitelja (Biro 4D) sprejela statut šole takrat, ko je bil dr. Usenik kot pooblaščenec družbe

Martina Vrhovnik, podžupanja MO Novo mesto

V aprila zavrženi ovadbi Martini Vrhovnik, podžupanji MO Novo mesto in predsednici upravnega odbora šole, dr. Usenik očita podpis nezakonitega sklepa. Ko smo Vrhovnikovo vprašali za komentar ovadbe, nam je odgovorila, da je bila ovadba zavrgljena 11. aprila letos, »ker tožilstvo ni ugotovilo utemeljenega suma, da smo storili naznanjeno kaznivo dejanje«.

Mag. Ana Blažič, dekanica šole

Mag. Ana Blažič je v hudi godlji, saj kriminalisti raziskujejo številne sume kaznivih dejanj, poslovanje šole pa pregledujejo davčni inšpektorji. Ko smo pretekli teden od Blažičeve želeli odgovore na več vprašanj (devet), nam je prijazno odvrnila, da nas bo osebno sprejela ta četrtek, ker prej to ni mogoče. Ker pa poznamo zgodbo nekega novinarja, ki ga je Blažičeva med pogovorom ves čas prepričevala, da se pred objavo članka oglasi pri njej na šoli, da bosta skupaj okušala dolenski cviček, v to seveda nismo privolili, saj nam do cvička ali drugih dobrot ni, zato smo prosili za kratke pisne odgovore, a jih nismo dočakali.

Jože Derganc, predsednik upravnega odbora

V ovadbi je bilo zapisano, da je bil s spremenjenim lastniškim in upravljaljskim deležem v visoki šoli ustanovljen tudi nov upravni odbor, ki mu predseduje Jože Derganc, izredni študent te šole, kar pomeni, da nastopa v dveh nezdržljivih funkcijah. Na podlagi tako spremenjenega upravljaljskega deleža je bila za dekanico šole imenovana mag. Ana Blažič. Jože Derganc je dolga leta zaposlen na MO Novo mesto in viden član LDS. Ko smo ga prosili za pojasnilo o tem, ali ni šlo za navzkrižje interesov in kdaj je diplomiral na šoli, nas je gladko prezrl.

Biro 4D na službeni poti v Veliki Britaniji. Na podlagi tako sprejete statuta sta družba Pedagoška obzorja (v lasti družine Blažič) in občina imenovali dekanico (mag. Ano Blažič, ki naj bi bila sicer za 4 ure upokojena) in druge organe šole, dr. Usenika pa kot nosilca več predmetov izločila iz pedagoškega, strokovnega in upravljaljskega dela šole, saj naj bi bil kot zagovornik kakovosti in zahtevnosti zanje moteč dejavnik. Dr.

Usenik je na sodišču sprožil spor o nepravilnem načinu sprejemanja statuta, vendar je sodišče v Novem mestu odločilo, da je bil postopek sprejemanja statuta zakonit. Dr. Usenik pravi, da se na takšno nenavadno razsodbo ni pritožil iz preprostega razloga, ker celoten postopek terja prevelika finančna sredstva, tega pa si takrat ni mogel privoščiti. Podrobnejša pojasnila dr. Usenika objavljamo v krajšem pogovoru z njim. ▣

FM 102.1
99.5
stereo
RDS
Radio VIVA
M.Sobota tel:02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Naredimo sodoben časnik

Mitja Volčanšek

Pogovarjali smo se z novim glavnim in odgovornim urednikom mariborskega dnevnika Večer in donedavnim prodornim novinarjem javne televizije Tomažem Rancem.

Je poteklo že dovolj časa za oceno uredniškega dela, ki ste ga prevzeli? Kakšno stanje ste prevzeli na Večeru in kakšni so vaši izzivi oziroma načrti?

S kolektivom se bom najprej dobro seznanil, zato ne bi dajal posebnih ocen. Vem, da ima Večer sposobne novinarje in urednike, naša glavna cilja pa sta oblikovna in vsebinska prenova časnika. Ta mora biti odprta, prodorna in pluralna.

Podpora, ki ste jo dobili s strani kolektiva novinarjev Večera (zanj je glasovalo 48 novinarjev od 61, op. ur.), je verjetno dobra popotnica za nadaljnje delo. Je bilo to ključnega pomena oziroma bi v nasprotnem primeru, torej ob nizki podpori novinarjev, vseeno sprejeli mesto urednika?

Skoraj osemdesetodstotna podpora novi-

narjev in urednikov me navdaja z optimizmom. Ugotavljam, da so večerovci prepoznali mojo ambicijo, da skupaj naredimo sodoben slovenski časnik. S tem, kakšno podporo bom dobil, se nisem ukvarjal, gotovo pa bi bilo brez podpore težko delati.

Prihajate z uspešnega dela na RTV Slovenija. Kako bi ocenili delo v javnem zavodu, posebej za zadnje kritike o politizaciji RTV-hiše?

Ali gre res za politizacijo, se bo videlo v programu samem. Upam, da se to ne bo zgodilo, ne želim pa obsojati vnaprej. Zavod pa bo zanesljivo lažje upravljati ob sedanji ureditvi. Kot član nadzornega odbora Radiotelevizije Slovenija v prejšnjem mandatu sem zaznal težave v pristojnostih generalnega direktorja, saj je bil pogosto zvezanih rok in je s težavo vodil javni zavod.

Ob dnevu svobode tiska je Društvo novinarjev Slovenije (DNS) podalo precej črnogledno sliko novinarske svobode pri nas. Se strinjate z ocenami, da so novinarji v Sloveniji pri svojem delu ogroženi oziroma omejeni in da pri tem največji pritisk izvaja sedanja politična oblast?

Na Večeru pritiska oblasti ta hip ne čutimo in ga tudi ne želimo. Zavedati pa se je treba, da politika nikoli ni zadovoljna, kako se o njej piše, zato lahko medijske hiše vselej pričakujejo pritiske. Tako je bilo nekoč in tako bo verjetno tudi jutri. Najbolj surova oblika pritiska na novinarja v Sloveniji pa se je zgodila z napadom na novinarja Večera Mira Petka. Poskus umora žal še vedno ni končana zgodba, saj so storilci in naročniki umora še vedno na prostosti. Upam, da se bo nekoč le končala. **D**

Ugodno do plina.

Brezplačen priklop do hiše in super darilo: rezervoar goriva!

Petrolovi pogoji postavitve plinohrama ter nakupa in dobave plina so še posebej ugodni. Več informacij na telefonski številki 080 22 66 in na spletni strani www.petrol.si

Darilo "brezplačen rezervoar goriva" dobite novi kupci ali najemniki plinohrama kot dobroimetje na predplačilni kartici Magna v vrednosti 15.000 SIT (za gorivo ali katerekoli druge nakupe na Petrolovih bencinskih servisih v Sloveniji).

PETROL

PLIN
EVROPSKE KAKOVOSTI
080 22 66

Tečaji še zmeraj na poti navzgor

Boštjan Kramberger, Kapitalska družba

Po premoru zaradi prvomajskih praznikov je tokrat znova na vrsti borzni komentar. V zadnjih dveh tednih se je na nekaterih svetovnih trgih odvijalo kar nekaj presenetljivih dogodkov.

PORTFELJ 10 DELNIC NA DAN 05.05.2006

VREDNOSTNI PAPIR	TRG	INDEKS	VALUTA	ŠT. LOTOV	NAKUPNI TEČAJ	TEČAJ 5.5.2006	RAST DELNIC V %	SKUPAJ V SIT
1 ETF Japonska	Amerika	ASQ	USD	411	12.26	15.41	25.69	1,191,903
2 Intel	Amerika	NMS	USD	191	26.37	19.51	-26.01	701,273
3 Oberthur card system	Francija	PAR	EUR	542	7.69	6.75	-12.22	876,723
4 DJ Stoxx sm 600 oil&gas	Nemčija	GER	EUR	98	42.52	44.14	3.81	1,036,616
5 FJH AG	Nemčija	GER	EUR	1073	3.89	3.37	-13.37	866,541
6 FJH AG nova	Nemčija	GER	EUR	357	3	3	0.00	256,654
7 Zijin mining	Hong Kong	HKG	HKD	20720	3.05	4.575	50.00	2,334,132
8 Nutreco NV	Amsterdam	AEX	EUR	111	48.4	46.72	-3.47	1,242,754
9 Petroleo Brasileiro S.A.	Amerika	NYQ	USD	53	96.88	105.2	8.59	1,049,272
10 Jiangxy copper	Hong Kong	HKG	HKD	4528	8.65	8.8	1.73	981,146

Denar v SIT 1,489,810 • Skupaj 12,026,824

Vrednost portfelja 04.11.2005 → 10,023,326 • Vrednost portfelja 05.05.2006 → 12,026,824 • Donosnost portfelja v odstotkih → 19.99 • Donos portfelja v SIT → 2,003,498

EUR → 239.64 • USD → 188.19 • HKD → 24.623

Tokrat začnimo na Kitajskem, kjer je osrednja banka nenapovedano zvišala obrestno mero in poostrila posojilne pogoje. Kitajska želi s posegom na denarnem trgu ohladiti pregreto gospodarstvo, a ji to, kot kaže, s tokratnim dvigom ni uspelo, saj so tečaji po kratkotrajnem postanku nadaljevali pot navzgor.

Na Wall Streetu je v petek Indeks Dow Jones končal najvišje v zadnjih šestih letih in je samo še 170 točk oddaljen od zgodovinsko najvišje vrednosti. Vendar pot navzgor ta teden ni bila lahka, saj so indeksi na začetku tedna padli. Ben Bernanke, prvi mož ameriške osrednje banke, je namreč v enem izmed pogovorov z novinarji rekel, da je trg narobe razumel njegovo izjavo, ki jo je dal na zaslišanju pred člani kongresa. Trg je takrat v njegovih besedah zaznal, da ameriška osrednja banka ne bo več višala temeljne obrestne mere oziroma da bo dvig 10. maja zadnji za nekaj časa. Ko so njegovo izjavo o nesporazumu objavili na televizijski mreži CNBC, so trgi reagirali z drastičnim padcem tečajev delnic in višanjem vrednosti

ameriškega dolarja. Po nekajdnevni negotovosti pa so petkovi podatki o brezposelnosti v investitorje vrnili prepričanje, da bo konec višanja temeljne obrestne mere. Po objavi podatkov so trgi reagirali popolnoma drugače kot na začetku tedna, tečaji delnic so zrasli, ameriški dolar pa je padel. Seveda pa tokrat ne smemo pozabiti napisati, da so izidi, ki prihajajo iz podjetij, zelo dobri in da je tudi to eden izmed razlogov, zakaj tečaji ameriških delnic rastejo.

Podobno kot v Ameriki se godi tudi na stari celini. K rasti borznih indeksov največ prispevajo rekordne cene surovin, prevzemi in pa dobri izidi podjetij. Tri investicijske banke, Credit Suisse, UBS in Deutsche bank, so objavile zelo dobre izide. Trg so poganjali tudi izidi iz Saipema (Italija), TNT (Nizozemska), Telenorja (Norveška) Atlasa Copco (Švedska) ... Nemški jeklar Thyssen Krup je samo ta teden zrasel za 7 odstotkov na podlagi prevzemnih špekulacij.

Kot smo omenili, še naprej rastejo cene surovin, nafta se je po objavi podatkov o ameriških rezervah, potem ko se je dotaknila cene 75,35 USD, umaknila na raven okoli 70 USD. Zlato je najvišje v 25 letih, pri 684,10 USD za unčo, premog pa je najvišje do sedaj.

Slovenski borzni indeks je v danjem tednu pridobil dobra dva in pol odstotka in se tako okrepil nad nivojem 5.000 točk. K rasti sta največ pripomogla Krka in Petrol. Zanimivo je bilo opazovati tedensko trgovanje, saj je bila sredi tedna količina delnic na ponudbeni strani izredno majhna. Proti koncu tedna se je pri Krki ponudbena stran malce okrepila, kar je tečaj potisnilo nazaj v območje 155 tisočakov, pri Petrolu pa smo konec tedna dočakali pri ceni 83,287 tolarjev.

Delnice, ki jih imamo v portfelju, so v teh dveh tednih močno zrasle, žal pa smo v istem obdobju izgubili več kot 220 tisočakov zaradi padca ameriškega in hongkonškega dolarja. Portfelj je tako v šestih mesecih zrasel za 19,99 odstotka ali za dobra dva milijona slovenskih tolarjev. ■

ZM PRIZMA
FlexPension plus

naložbeno življenjsko
zavarovanje
s kapitalsko garancijo
Prednost več

**GARANTIRAMO
GLAVNICO
in že
DOSEŽEN DONOS**

Enkratno vplačilo
samo pri
ZAVAROVALNICI MARIBOR
do **20. 6. 2006**

080 19 20

www.ZMprizma.si

SREČNO IN BOGATO NOVO LETO 2016

Bolnišnice še vedno brez operacijskih miz

Operacija: Mize!

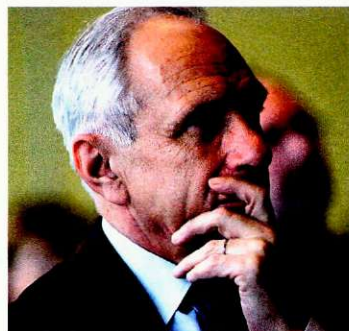
Gregor Drnovšek, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

Operacijske mize spet razburjajo slovensko javnost. Ker jih bolnišnice zaradi razpisnih zapletov še vedno niso dobile, se postavlja vprašanje, ali je treba spremeniti zakon o javnih naročilih.

Leta 2004, še pod ministrskim vodstvom LDS, je ministrstvo za zdravje objavilo prvi razpis za dobavo in montažo 19 operacijskih miz s pripadajočo opremo za pet slovenskih bolnišnic. Ponudbe so oddali štirje ponudniki, vendar so se te med seboj cenovno zelo razlikovale. Najcenejšo ponudbo je oddalo podjetje Mollier, d. o. o., iz Celja, vendar se je ministrstvo odločilo, da bo ponovilo razpis. Zato je sredi leta 2005 objavilo nov razpis za dobavo in montažo 18 operacijskih miz. Ponudbe so poslali isti ponudniki in spet je najcenejšo oddalo prej omenjeno podjetje. Ministrstvo se je novembra odločilo, da bo javno naročilo oddalo podjetju Sanolabor, d. d., ki je ponudil drugo najvišjo ceno in

je od Mollierove višja za dobrih 200 milijonov tolarjev.

Zgodba se šele začne S tem pa se zgodba o operacijskih mizah šele začne. Podjetje Mollier, d. o. o., je zaradi odločitve ministrstva zahtevalo obrazložitev oddaje posla in po njenem prejemu je prek odvetniške pisarne vložilo zahtevo

Minister za zdravje Andrej Bručan

za vpogled v spis postopka oddaje javnega naročila. Sredi decembra 2005 je Mollier na ministrstvo za finance naslovil zahtevek za revizijo postopka in konec leta je ministrstvo zahtevku delno ugodilo. Od takrat dalje so si vpletene strani, poleg podjetja Mollier in ministrstva za zdravje tudi Državna revizijska komisija (DRK), pošiljale različne

Poslanec Franc Jazbec

dopise, zahtevke in odgovore, posledica tega pa je, da bolnišnice še vedno nimajo operacijskih miz.

Podjetje Mollier uporablja zakonske možnosti, ki jih kot razpisni ponudnik ima. Razpisna komisija pa meni, da je bila njegova ponudba neustrezna, saj naj bi bilo ponudilo drugačne in cenejše izdelke, kot so bili zahtevani v razpisu. Zato je več kot očitno, da se mora za »nujne« primere, kot je dobava operacijskih miz, spremeniti zakon o javnih naročilih tako, da bi ministrstvo v primerih, kjer pritožbam ponudnikov ni videti konca, lahko ukrepalo in kupilo mize ali drugo nujno opremo brez javnega razpisa. Zaradi zdajšnje zakonodaje je tudi minister za zdravje Andrej Bručan brez moči. Prek zakonskih določil pač ne more. Zanimivo, da nekdanji minister Keber, ki sedaj

Direktor podjetja Mollier Roman Šumak

»deli« nasvete ministru Bručanu, da obide zakonodajo, tega ni storil v svojem mandatu. Takrat je imel za to vse možnosti.

Sprememba zakona Da je sprememba zakona edina rešitev meni podpredsednik odbora za zdravstvo in poslanec SDS v DZ Franc Jazbec. Edina rešitev za končanje večletne agonije z operacijskimi mizami je sprememba zakona o javnih naročilih, zato poziva vlado, da v najkrajšem času pripravi novelo zakona o javnih naročilih, ki bi ponudnikom operacijske opreme onemogočila pritoževanje v nedogled in s tem omogočila normalno nabavo miz. Jazbec ima zanimivo mnenje tudi o zdravnikih, ki so s svojimi čustvenimi izjavami in pisanjem pisem precej razburkali javnost. »Vsi apeli, ki prihajajo iz strokovne javnosti in civilne družbe na ministra Bručana, naj vendarle že nekaj stori, so podtikanje ministru z željo, da bi se vendarle spozabil in ne upošteval veljavne zakonodaje. Minister v tem primeru ravna v skladu z zakonodajo in druge možnosti, kot da od ministra za finance zahteva, da pripravi novelo zakona, žal nima.« Z izbiro ponudnika Sanolabor na razpisu po Jazbečevem mnenju ni nič narobe, saj je Mollier, d. o. o., ponudil manj kakovostne mize.

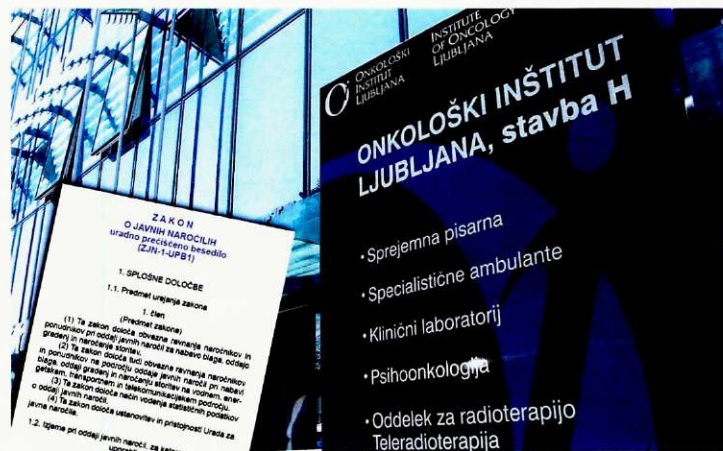
»Ponudba je predraga!« Seveda smo se po odgovore napotili tudi k direktorju podjetja Mollier, d. o. o., Romanu Šumaku. Pravi, da je njihova ponudba normalna, realna in cenovno evropsko primerljiva. »Aicomedova in Sanolaborjeva ponudba je preprosto predraga in praktično za 50 odstotkov dražja,

kot se gibajo cene v evropskem prostoru. Glede na to, da gre za dobavo 18 miz, pa bi morala biti ta ponudba še cenejša.« O kakovosti miz, ki jih je ponudilo njegovo podjetje (mize Trumpf, op. p.), pravi, da se praktično v ničemer ne razlikujejo od Maquetovih. »To bom povedal prvič, ker o tem prej nisem želel govoriti. Tehnično je Trumpfova miza kvalitetnejša od Maquetove, ker ima boljše tehnične rešitve. Če gledamo trend v nam najbližjih državah, kot so Avstrija, Nemčija, Italija, Francija, Trumpf s svojimi produkti absolutno vodi. Za Slovenijo nam je kljub mnogo manjšemu trgu uspelo dobiti praktično isto ceno miz, kot jo ima za Trumpfove mize denimo nemško ministrstvo za zdravje.«

Šumak ocenjuje, da zakon o javnih naročilih v zadnjih treh letih sploh ni tako slab, »kot danes kri-

Slovencev je premalo, da bi umirali zaradi neskončnih birokratskih postopkov in ozkih interesov kapitala in posameznikov.

čijo tisti, ki se jim nekatere kombinacije niso izšle. Prepričan sem, da gre danes, to sem občutil na lastni koži, bolj za problem dobro ukoreninjenega lobija, ki deluje znotraj in zunaj ministrstva za zdravje, kjer dejansko priredijo pogoje tako, da komu ustrezajo. Če pa se nekdo pritoži, potem nanj kažejo s prstom ali preprosto ne želijo videti svoje napake in trmasto vztrajajo pri svojih odločitvah. Poudariti moram še to, da je bilo v tem razpisu temeljno merilo cena. To pomeni, da ministrstvo o dveh cenejših ponudbah

Rešitev je sprememba zakona o javnih naročilih.

ni želelo niti razpravljati, temveč jih je preprosto izločilo«. Na naše vprašanje, ali lahko imenuje koga iz tega dobro ukoreninjenega lobija, nam je Šumak odgovoril: »V tem lobiju je bilo imenovanih kar nekaj ljudi. Zagotovo so to ljudje, ki opravljajo službo blizu in okoli ministra. Minister je tisti, ki jih lahko vsak trenutek pozove. Gotovo so to najodgovornejši ljudje, ki se ukvarjajo z javnimi naročili, ki ministru pravno in ekonomsko pripravljajo analize, ki se pod to podpišejo. Minister zanesljivo ve, kdo so ti ljudje, dobro ve, kdo stoji za 38 mizami iz KC, kdo je bil takrat odstavljen ali odstopljen, kdo je danes njegov tesni svetovalec, kdo danes govori, podpisuje in kreira javna naročila na ministrstvu za zdravje. Zato je danes govoriti, da je zakonodaja glavni in izključni krivec, za lase privlečeno.«

Skladno z zakonodajo Minister za zdravje Andrej Bručan Šumakove očitke zavrača. Na trditve, da je bilo že pred odpiranjem javnih ponudb znano, kdo bo dobil posej, pravi, da je bil celoten postopek voden v skladu z veljavno zakonodajo, ki velja za javno naročanje. Na to, zakaj Mollierova ponudba ni bila ustrezna, minister odgovarja, da sta bili obe cenejši ponudbi (ponudbi Molliera in Soče opreme, op. p.) nepravilni. »Nepravilnosti so bile tako formalnopravne kot tudi tehnične, ponudnik je v neka-

terih primerih ponudil delno ali v celoti neustrezne artikle glede na specifikacije, zahteve iz razpisne dokumentacije.« O razlikah v cenah med ponudniki pa je dejal, da cenejši ponudbi nista ustrezali zahtevam naročnika, ki so bile opredeljene v razpisni dokumentaciji. »Ti ponudbi sta bili zato izločeni, torej nista prišli v nadaljnji izbor. Za preostali dve, to je ponudbi Aicomeda in Sanolaborja, je bilo ugotovljeno, da sta pravilni in med njima je naročnik izbral Sanolaborjevo kot najugodnejšo. Glede cen iz ponudb je mogoče ugotoviti, da so odstopanja v ponudbah, ki sta nepravilni. Podatek o razliki v cenah iz ponudb je zato irelevanten, saj ni mogoče delati primerjave med cenama iz ponudb, od katerih je ena pravilna in ustrezna, druga pa nepravilna in neustrezna,« je še dejal minister.

Bručan je ob koncu pogovora napovedal, da se pripravlja sprememba zakonodaje na področju javnega naročanja. »Na ministrstvu za zdravje smo že na začetku mandata predlagali novo zakonodajo na področju javnega naročanja, takšno, ki bi preprečila neupravičene pritožbe na postopek in tako skrajšala čas postopka javnega naročila.«

Interesi ponudnikov, pretirana birokracija, neskončne možnosti pritožb, zdravstveno-gospodarski lobiji, ki naj bi delovali v zdravstvu, so velike črne pike slovenskega zdravstva. Skupna žrtev vseh teh interesno-birokratskih »zablod« pa so bolniki. Upamo, da se bo v skupnem interesu problem operacijskih miz kmalu rešil. V reševanju problematike se je vključil tudi predsednik države Janez Drnovšek in podjetje Mollier pozval, naj odstopi od pritožbe. ■

Slabosti slovenskih občin

Peter Avsenik

Računsko sodišče je objavilo izide revizij poslovanja mestnih občin Ljubljana in Maribor in pregledalo ravnanje z javnim denarjem v nekaterih drugih slovenskih občinah v letu 2004.

Res je, da je v večjih občinah težje upravljati s premoženjem kot v majhnih, potrebujejo pa tudi večji administrativni aparat. A zato v manjših

občinah stanje na področju poslovanja ni nič boljše kot v večjih, saj v večini primerov računsko sodišče izrazi negativno mnenje. Po mnenju predsednika Računskega sodišča RS Igorja Šoltesa se stanje sicer izboljšuje, vzrok za to pa so verjetno prav revizijska poročila.

Odzivna poročila Na drugi strani lahko rečemo, da so v večjih mestih proračuni višji, in če je mnenje računskega sodišča negativno, je tudi javnih sredstev, s katerimi mestni oblastniki ravnajo malomarno, več. Računsko sodišče od občin oziroma ustanov, ki so bile predmet revizijskega postopka in jim je bilo s

strani sodišča izrečeno negativno mnenje, navadno zahteva odzivno poročilo, razen če so bile nepravilnosti odpravljene oziroma so bili ustrezni popravilni ukrepi sprejeti že v času revizijskega postopka. Največji slovenski občini sta omenjeni dokument že naslovili na računsko sodišče, pri čemer mestna občina Maribor v treh mesecih še vedno ni sprejela vseh potrebnih popravilnih ukrepov.

Veliko nepravilnosti Tokrat je računsko sodišče predstavilo revizijska poročila štirih slovenskih občin: Novega mesta, Cerknice, Krškega in Kranjske Gore. V njihovem poslovanju je ugotovilo za kar 2,2 milijardi tolarjev nepravilnosti, kar predstavlja 16-odstotni delež v njihovih proračunih. Negativno mnenje so dobile prve tri omenjene občine, medtem ko je Kranjska Gora dobila mnenje s pridržkom.

V občini Novo mesto so revizorji ugotovili nepravilnosti v skupni vrednosti milijarde tolarjev, kar predstavlja 16,6 odstotka občinskega proračuna. Napake v poslovanju so se večinoma nanašale na preseganje s proračunom odobrenih sredstev, na izplačila plač in napredovanje ter zaposlovanje javnih uslužbencev. Tudi v Cerknici so v letu 2004 presegli s proračunom odobrena sredstva, poleg tega pa je sodišče opozorilo na nenamensko porabo sredstev, na nepravilnosti pri prodaji premoženja in pri izplačilih plač. Občini Novo mesto in Cerknica sta ustrezne popravilne ukrepe sprejeli že med postopkom revizije, zato računsko sodišče od njiju ni zahtevalo odzivnega poročila.

Razumevanje zakonodaje Odzivno poročilo pa bodo morali pripraviti v Krškem. Tudi v tej občini so namreč v letu 2004 prevzeli obveznosti, ki so presegale občinski proračun. Občina ni pripravila posameznih programov prodaj, nepravilnosti pa so se pojavljale pri izplačilih sejin, plač podžupanji in avtorskih honorarjev. Sodišče je opozorilo tudi na nepravilnosti pri javnih naročilih in javnih razpisih, na nenamensko rabo nepovratnih sredstev ministrstva in na preveliko zadolženost.

Krški župan Franc Bogovič je na tiskovni konferenci pojasnil, "da so kršitve, ki jih izpostavlja računsko sodišče, v veliki meri odraz različnega razumevanja zakonodaje".

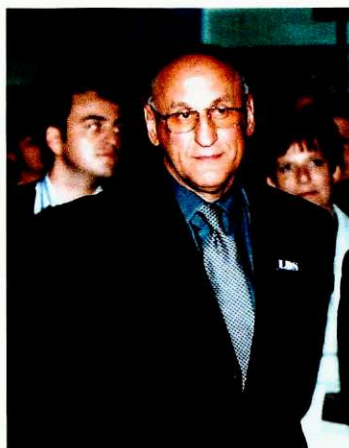
Mnogi javni uslužbenci še vedno niso seznanjeni z veljavno zakonodajo ali pa jo interpretirajo po svoje.

Igor Šoltes, računsko sodišče

Krški župan Franc Bogovič

Novomeški župan Boštjan Kovačič

Odzvali so se tudi s sporočilom za javnost, v katerem so predstavili ugotovljene nepravilnosti in obrazložitve občinske uprave v zvezi z njimi. Pri nepravilnostih v zvezi s preseganjem s proračunom odobrenih sredstev gre za zapadle neplačane obveznosti za leto 2004, ki so bile načrtovane v proračunu občine Krško v letu 2004. „Ker ni bilo razpoložljivih sredstev na računu proračuna občine Krško, je prišlo do zamika plačila,“ je zapisano v sporočilu

za javnost. Programi prodaj so bili po njihovem mnenju sprejeti, priznavajo pa napako pri obračunavanju nekaterih plač. „Pri obračunu je bila storjena napaka, saj bi bilo treba upoštevati plačo župana brez dodatka za delovno dobo.“

Težave s plačami Skoraj vse občine torej prevzemajo obveznosti, za katere ni sredstev, predvidenih v občinskih proračunih. Zanimivo je tudi, da se v mnogih revizij-

skih poročilih pojavljajo očitki na račun napredovanja in zaposlovanja javnih uslužbencev, iz česar lahko sklepamo, da so zveze marsikje še vedno pomembnejše od usposobljenosti za neko delovno mesto. Ena pomembnejših ugotovitev računskega sodišča pa je, da se nepravilnosti skoraj brez izjeme pojavljajo pri plačah vodilnih v občinskih upravah. Koliko posameznike pri tem vodijo osebni interesi, je

težko reči, jasno pa je, da vsote niso zanemarljive. To se je ne nazadnje pred časom pokazalo tudi pri reviziji poslovanja Dolenjskih lekarn. Kar pa je bistveno – če izvzamemo, da javne uslužbenke in vodilne v nekaterih podjetjih mnogokrat žene želja po zaslužku in tako pozabijo na zakon –, mnogi od njih veljavne zakonodaje niti ne poznajo ali pa jo interpretirajo po svoje. ■

Maribor nezadovoljivo

Decembra lani je računsko sodišče objavilo revizijski poročili o poslovanju največjih slovenskih mestnih občin Ljubljane in Maribora. Ker je v zvezi s pravilnostjo poslovanja obema izreklo negativno mnenje, o čemer smo poročali tudi v Demokraciji, je od njiju zahtevalo odzivno poročilo. Medtem ko so izkazani popravljalni ukrepi mestne občine Ljubljana za računsko sodišče zadovoljivi, v mariborski mestni upravi še vedno niso izpolnili zahteve. „Ocenjujemo, da so ukrepi, ki jih je sprejela mestna občina Maribor za odpravo nepravilnosti, ugotovljenih pri reviziji MOM v letu 2004, zadovoljivi razen ukrepa v točki 2.6.2, ki je nezadovoljiv in se nanaša na dodeljevanje transferov na področju kulture,“ je zapisano v porevizijskem poročilu o popravljalnih ukrepih mestne občine Maribor.

**Pohitite, olje naročite
in naslednjič
ga zastonj dobite!**

**Vsak mesec bomo med vsemi,
ki bodo naročili kurilno olje,
izžrebali 10 kupcev, ki bodo
ob naslednjem naročilu dobili
enako količino olja brezplačno!
Vse podrobnosti na www.petrol.si
in na 080 22 66!**

PETROL

**KURILNO OLJE IN PLIN
EVROPSKE KAKOVOSTI**

080 22 66

Ogrožena pitna voda?

Tekst in foto: Janez Škalič

Največji vodovodni sistem v Pomurju je Vodovod Murska Sobota, ki z vodo preskrbuje približno 27.000 prebivalcev. Nanj so priključene še tri občine.

Vodovod Murska Sobota vsako leto za vse občine, ki so priključene na vodovod, pripravi letno poročilo. Poleg podatkov o načrtanih količinah so v njem tudi podatki o kakovosti vode oziroma opravljenih analizah med letom.

Vodo za murskosoboški vodovod črpajo v treh različnih vodnih zajetjih oziroma črpališčih, ki se kljub razlikam vsa napajajo iz podtalnice. Skupno je bilo v letu 2005 načrtane 2.630.270 m³ vode (7206 m³ dnevno), največ, kar 73,7 odstotka, iz črpališča v Krogu, kjer je voda glede na analize tudi najbolj kakovostna.

Neprave snovi v vodi V vodi, ki jo načrpajo na črpališčih Fazanerija in Črnske meje, se pri kemičnih analizah pojavljajo snovi, ki jih voda pravzaprav ne

bi smela vsebovati. Gre predvsem za destilate atrazina in nitrata, ki se v vodi pojavljajo kot posledica intenzivnega kmetovanja.

Zaskrbljivo je, da je bilo od 14 odvzetih vzorcev vode iz zajetja Črnske meje v letu 2005 zaradi vsebnosti omenjenih kemikalij ne-

ustreznih kar 5 odvzetih vzorcev. Načrtana voda iz tega zajetja se meša z vodo iz drugih dveh zajetij in so tako koncentracije škodljivih snovi zaradi mešanja še dodatno zmanjšane in pravzaprav ne presegajo mejnih »dovolenjenih« vrednosti.

Nekoliko drugačno sliko dobimo, če pogledamo na stvari z drugega vidika in se vprašamo, ali sploh obstajajo minimalne vsebnosti teh snovi, ki niso škodljive in ne predstavljajo nevarnosti za prebivalstvo. Pravzaprav je odgovor tu skoraj vedno enak: po dosedanjih znanstvenih dognanjih omenjene koncentracije snovi ne predstavljajo nevarnosti za zdravje.

Poudarek je seveda na »po dosedanjih«. Kako bo s temi dognanji v prihodnosti, pa je zelo nevhvaležno predvidevati ali napovedovati in včasih še teže tudi znanstveno ovrednotiti.

Vodni hram v Murski Soboti

Nekatere kemikalije in snovi žal lahko že v izredno majhnih količinah vplivajo na poškodbe kromosomov v celicah in so tako potencialno genotoksične.

Od doslej prepoznanih približno 700 toksičnih in genotoksičnih snovi jih pri običajnih kemičnih analizah določamo in nadzorujemo le približno desetino.

Celosten vpliv vseh kemikalij na vzorec ugotavljamo s pomočjo čebulnega testa (ALLIUM). Pri testu so izsledki primerjava vrednosti v odvzetem vzorcu in kontrolnih vzorcih. Poškodbe kromosomov se ugotavljajo v odvzetih metafaznih celicah.

Izsledki analize Zaskrbljenost prebivalstva tega območja je povzročila prav objava izsledkov analize odvzetega vzorca vode iz murskosoboškega vodovoda.

Analizo je opravil zasebni raziskovalec z licenco Peter Firbas. Testirani vzorec vode iz Vodovoda Murska Sobota je pokazal 19,5-odstotno genotoksičnost. Dobra pitna voda naj bi imela le 3- do 8-odstotno.

Predstavljeni rezultati pa se razlikujejo od podatkov, ki jih je že v mesecu decembru predstavil Nacionalni inštitut za biologijo.

Na vprašanje, zakaj prihaja do večjih razhajanj, bo vsekakor morala odgovoriti stroka, pri tem pa prebivalci tega območja nikakor ne morejo ostati popolnoma ravnodušni.

Ne glede na raziskave in njihove izsledke je namreč jasno, da varnih odmerkov vsebnosti kemikalij v vodi ni, saj so lahko tudi minimalni odmerki škodljivi.

V prihodnosti naj bi našli rešitev za preskrbo z vodo v celotnem Prekmurju skupaj z goričkim delom. V ta sistem bo zanesljivo vključen tudi Vodovod Murska Sobota, zato bi bilo dobro, da se v celovito reševanje problematike zdrave pitne vode na tem območju čim prej poleg lokalnih skupnosti vključijo tudi strokovne institucije in civilna družba tako iz naše kot iz sosednjih držav.

Mnogi se po zadnjem obilnem deževju, ki je močno razmočilo tudi okolico omenjenih vodnih zajetij, spet upravičeno sprašujejo, kaj bodo pokazale naslednje analize vode iz teh zajetij. **■**

V Južni Ameriki je v razcvetu leva politična opcija, ki ima največ podpore med revnejšim prebivalstvom.

Populisti na pohodu

Ana Müllner, foto: Reuters

V Južni in Srednji Ameriki, celini, kjer se je zvrstilo več revolucij in diktatur kot kjer koli drugje po svetu, prihaja do novih pomembnih političnih preobratov. Na oblast prihajajo politiki, ki nasprotujejo globalizaciji po diktatu ZDA.

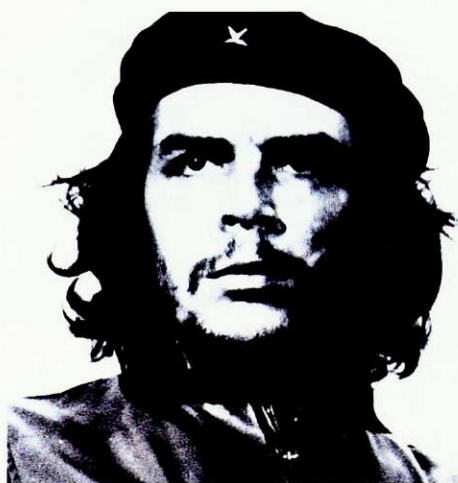
Če je Azija čedalje bolj sinonim za čudežno gospodarsko rast, je bila Latinska Amerika vedno znana po številnih državnih udarih, ki so se vrstili v prav vseh državah te celine. Od tam prihajajo najbolj „sloviti“ revolucionarni voditelji – postavni kot Ché Guevara, priljubljeni kot nekdanji čilski predsednik Salvador Allende –, ki so znali

nagovarjati množice, na primer nekdanji predsednik Nikaragve Daniel Ortega, ki se je največkrat pojavljal na svojem vrancu. Slednji in še mnogi drugi so se znali dotakniti prebivalcev Latinske Amerike s svojimi vizijami o novi državni ureditvi, ki bi bila pravičnejša, v kateri bi vladal boljši socialistični sistem in kjer bi bolj kot državno vodstvo vladalo ljud-

stvo. In ljudje so jim verjeli in sledili pa čeprav so se njihove ideje v pretežni meri izkazale za utopične in v praksi težko izvedljive. Hkrati so se na temeljne postulate demokracije večinoma požvižgali. Posledice razgibanega političnega življenja so danes v vsaki državi drugačne, a večini držav je skupno to, da se politično prizorišče čedalje bolj nagiba v levo. Pod

drobnogled bomo vzeli državi, ki ta čas najbolj polnita naslovnice časopisov tako v Latinski Ameriki kot tudi drugje, to sta Bolivija in Venezuela.

Vzpon »evizma« Bolivija je država, ki nikoli v preteklosti ni zbudala večje mednarodne pozornosti. Že dalj časa velja za najrevnejšo južnoameriško državo, v kateri ima največji ▶

Komunistična revolucionarja Ché Guevara in Castro, vzornika novodobnih južnoameriških voditeljev

Chávez velja za vplivnega voditelja.

► delež avtohtono indijansko prebivalstvo (70 odstotkov) in kjer skoraj 65 odstotkov ljudi živi v revščini. Do prejšnjega leta je bila država le dvakrat v središču svetovne pozornosti; prvič je bilo to leta 1967, ko so ob vznožju Andov ustrelili Ché Guevaro, drugič pa leta 1997, ko so našli njegove posmrtno ostanke. Bolivijski predsedniki so se menjavali tako hitro, da si je njihova imena zapomnil le redkokdo. V zadnjih petih letih je v La Pazu zapriseglo kar pet predsednikov, za njihove bliskovite sestope z oblasti pa lahko iščemo razloge v državnih udarih in številnih množičnih protestih, ki so v Boliviji skoraj na dnevnem redu.

A kot kaže, je Bolivija decembra lani stopila v novo zgodovinsko obdobje, ko je bil za predsednika države izvoljen Juan Evo Morales Ayma, prvi južnoameriški predsednik indijanskega rodu. Morales, sin kmetov iz andskega visokogorja, ima končano osnovno šolo, nekaj časa se je preživljal kot nogometni

imenuje za največjega zaveznika. Združeni narodi so ga zaradi njegovega zagovarjanja gojenja koke označili za razpečevalca mamil. Morales pa čedalje več občudovanja ljudskih množic ni deležen le v svoji domovini, temveč tudi v sosednjih državah, kjer utegnejo v kratkem oblast prevzeti njegovi politični zavezniki in somišljeniki, zato fenomena Morales nikakor ne moremo jemati zlahka. Njegovega političnega gibanja, ki ga niti sam ne zna točno opredeliti, se počasi prijemlje ime »evismo«. Vsem v Boliviji je namreč znana zgodba, kako je Morales ustanovil svojo stranko Gibanje k socializmu (MAS). To stranko naj bi bil bolj kot zaradi zavze-manja za socialistične vrednote prevzel zato, ker je bilo ime že registrirano in mu ni bilo treba plačevati stroškov za registracijo nove stranke.

Nacionalizacija energije Prva velika poteza, ki jo je Morales naredil kot predsednik države, je nedavna nacionalizacija dr-

odobranje, medtem ko v tujini to potezo glasno obsojajo. Nacionalizacija energijskih zalog bo v prihodnje močno ogrozila vlaganje tujih držav v bolivijsko gospodarstvo, ki je že sedaj oslabiljeno »To je samo začetek ... jutri bo na vrsti rudarstvo, nato gozdni sektor, dokler ne bodo nacionalizirani vsi naravni viri, za katere so si prizadevali naši predniki,« je svojo prihodnjo usmeritev napovedal Morales.

Tako bodo bolivijske oblasti po novem tujim vlagateljem črpanje energetskega virov zaračunavale, in kot opozarjajo analitiki, bodo te cene vrtoglavno visoke. Bolivija sama namreč ni zmožna financirati celotnega črpanja energetskega virov. Največji vlagatelji v energetske sektor v regiji so brazilski energetski gigant Petrobras, španski YPF, francoski Total in britanski BG Group. V prav vseh državah so Moralesov načrt nacionalizacije ostro obsodili. V španskem dnevniku ABC so dejanje označili za »razkritje Moraleso-

zapisali, da »je celo Moralesov vzornik Hugo Chávez pokazal več zdrave presoje in ni povsem zaprl trga za tuja vlaganja«. Hkrati pa v časniku ne izključujejo niti »staromodnega« obracunavanja na južnoameriški način, in sicer državnega udara.

Vplivni El comandante Politična pot, ki jo je izbral Morales, je bila v veliki meri že prehojena in za to se lahko zahvali svojemu političnemu zavezniku in prijatelju, venezuelskemu predsedniku Hugu Chávezu. Slednji se je že ob svoji prvi izvolitvi pred sedmimi leti oklical za »nočno moro« ameriške administracije in od takrat svoje besede tudi uresničuje. Doslej je bilo njegove protiameriške in protizahodne poglede mogoče opaziti, kadar koli se je Chávez povzpел na govorniški oder. Nekdanji militarist, ki se ga je oprjel vzdevek El comandante, pa kljub kritikam, ki na njegov račun prihajajo iz zahodnih držav, uživa visoko podporo domače javnosti. Splošno stanje v Venezueli lahko primerjamo s stanjem v Boliviji; skoraj polovica prebivalstva živi v revščini, stopnja brezposelnosti je visoka, prav tako stopnja nepismenosti. Venezuela ima tako kot Bolivija velike zaloge energetskega virov, ki jih izvažajo predvsem v ZDA in Brazilijo. A Chávezu je v teh letih uspelo, kar ni uspelo marsikateremu njegovemu predhodniku: držal je svoje predvolilne obljube in precej izboljšal življenje v državi. Gre predvsem za izboljšanje

Moralesova želja po nacionalizaciji gospodarstva bi utegnila v Boliviji pustiti usodne posledice.

trener, večino svojega življenja pa je gojil koko tako kot številni njegovi rojaki. Politik, ki se brani tega naziva, je odkrit častilec Ché Guevare. Svoj prvi uradni obisk je namenil svojemu prijatelju Fidelu Castru, drugega pa venezuelskemu predsedniku Hugu Chávezu, ki ga večkrat

žavnih zalog nafte in zemeljskega plina. To dejanje je sicer napovedal že v svoji predvolilni kampanji, poddržavljenje pa je razglasil prvega maja. Bolivija ima takoj za Venezuelo največje zaloge predvsem zemeljskega plina v Južni Ameriki, nacionalizacija pa je v Boliviji požela

vega resničnega obraza. Nekdanji pridelovalec koke je s tem dokazal svojo ekstremistično naravo, kar ni slabo znamenje le za napredek in svobodo v Boliviji, temveč v celotni Latinski Ameriki. S kritikami na njegov račun niso skoparili niti v angleškem tisku; v Timesu so

zdravstvenih storitev in izobraževanja, kar se tiče predvsem njegove glavne volilne baze, revnejših prebivalcev.

»Chávez je danes najpomembnejši in najvplivnejši voditelj v Latinski Ameriki. Njegov vpliv se da čutiti v političnih krogih in med ljudmi od Mehike do Argentine,« meni Michael Shifter z ameriškega raziskovalnega inštituta IAD. S svojim populizmom in kljubovanjem zahodnim državam na čelu z ZDA je osvojil srca revnih množic sprva v svoji državi, nato pa še drugod. Na tem mestu je treba omeniti, da Chávezu močno nasprotuje tako srednji kot višji sloj prebivalstva, a ker sta slednja zane-marljivo majhna v primerjavi z revnejšimi prebivalci, njune kritike skoraj ne pridejo do izraza. »Biti bogat je slabo. In korupcija je le stranski produkt kapitalizma,« na njihove kritike odgovarja Chávez.

Na levo Trenda obračanja političnih vodstev v levo, ki ga je začel Chávez in nadaljeval Moralesov vzpon na oblast, pa ne smemo jemati preveč zlahka, saj je velika verjetnost, da se bo isti scenarij ponovil tudi v drugih državah Latinske Amerike. Prva preizkušnja bodo julijske predsedniške volitve v Mehiki, kjer vodi levo Demokratične

revolucionarne stranke Andrés Manuel Lopez Obrador uživa visoko podporo prebivalstva. In kot kažejo javnomnenjske raziskave, bi bil njegov poraz zelo presenetljiv. Nato bi lahko sledila Nikaragva, kjer si nekdanji predsednik Daniel Ortega po 16 letih v opozicijskih klopek prizadeva znova prevzeti oblast. Ne smemo pozabiti niti na države, kjer je leva politična opcija že na oblasti – v Braziliji pod vodstvom predsednika Luiza Inácia Lula de Silve in v Urugvaju pod vodstvom Tabarėja Vázquez. A slednja v primerjavi s prej omenjenimi veljata za zmernejša voditelja, vsaj kar se tiče gospodarskih prijemov. Obračanje v levo je posledica južno-

Preobrat v levo se letos obeta tudi v Mehiki in Nikaragvi.

ameriške zgodovine, ki je bila večinoma skupna vsem državam. In čeprav so časi Ché Guevare mimo, ga imajo novodobni južnoameriški voditelji za vzornika. A od njegovih časov se je močno spremenila tudi ideologija; dandanes levica pomeni vse prej kot v šestdesetih letih, ko je šlo za večinoma marksistično gibanje. Njen razmah v zadnjem času lahko v največji meri pripišemo predvsem ne-

Bolivijski predsednik Evo Morales

tujih gospodarstev, bi se lahko revščina še poglobila, lahko pa celo povzroči sesutje celotne države, kot se je zgodilo v Argentini. Na tem mestu moramo izpostaviti Čile, ki se je v zadnjih letih tako po politični kot tudi po gospodarski plati še najbolj oddaljil od drugih južnoameriških držav in danes predstavlja najbolj razvito državo na celini, za kar se lahko zahvali tudi številnim tujim vlagateljem, ki mu jih je uspelo pravočasno privabiti.

Ali bo novi latinski levici uspelo ohraniti zaupanje, ki ga do nje gojijo prebivalci skorajda vseh držav celine, je vprašanje časa. Najverjetneje pa jim bo uspelo, če bodo še naprej socialno usmerjeni in bodo hkrati znali zagotoviti tudi uspešen gospodarski sistem. A to bo težka naloga. Kot te dni opozarjajo mnogi analitiki, bi bilo treba izpeljati tudi nujno potrebne reforme, ki bi Latinski Ameriki omogočile večji razvoj in pustile za seboj revščino, v kateri živi na milijone prebivalcev. To jim bo uspelo le v primeru, če novodobni južnoameriški voditelji ne bodo ponavljali napak iz zgodovine. Prav ta je kljub vsem herojem in idolom ljudskih src, ki so jih rodile revolucije, najbolj kriva za črno sliko Latinske Amerike, kakršno vidimo danes. **D**

Bolivija bo nacionalizirala vse energetske vire.

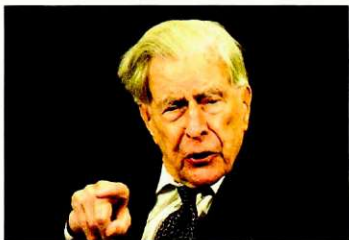
Politikom revščine še ni uspelo izkoreniniti.

Ogrožena vrsta

Svetovna zveza za ohranitev narave je objavila rdeči seznam najbolj ogroženih živalskih in rastlinskih vrst. Med 16.000 živalskimi in rastlinskimi vrstami, ki jim grozi izumrtje, so izpostavili polarnega medveda, povodnega konja in nekatere vrste sladkovodnih rib. S seznamom želijo opozoriti, da 16.119 vrstam od 40.117, ki jih spremlja, grozi izumrtje. Tretjina najbolj ogroženih vrst je dvoživk, ki najboljše kažejo spremembe v okolju, četrtna iglastih dreves, četrtna sesalcev in osmina ptic. V zvezi tudi opozarjajo, da je 784 vrst uradno že izumrlo ter da jih 65 ohranjajo pri življenju umetno – živijo v ujetništvu ali rejništvu. Za polarnega medveda menijo, da je žrtev čedalje močnejšega segrevanja ozračja.

Poslovil se je V 98. letu starosti je umrl John Kenneth Galbraith, profesor na Harvardu, ki je bil zagovornik gospodarskega liberalizma, politik v ozadju in duhovit pisec družboslovnih člankov. Galbraith je umrl naravne smrti v bolnišnici Mount Auburn, kjer

je bil zadnja dva tedna na zdravljenju. Po rodu je bil Kanadčan, kot ekonomist pa se je uveljavil po drugi svetovni vojni. Poudar-

jal je predvsem vlogo države pri reševanju socialnih problemov. V svoji karieri je bil svetovalec številnih ameriških demokratskih predsednikov, kot sta Franklin D. Roosevelt in Bill Clinton, bil pa je tudi ameriški veleposlanik v Indiji v času, ko je bil predsednik ZDA John F. Kennedy.

Naraščajoča lakota Število ljudi po svetu, ki trpijo zaradi pomanjkanja hrane, narašča in je v preteklem letu doseglo 852 milijonov, kar je najmanj 10 milijonov ljudi več kot leta 2003. Zaradi podhranjenosti po svetu vsak dan umre okoli 100.000 ljudi, lakota po letu 1970 pa narašča predvsem v Podсахarski Afriki, kjer je 35 odstotkov prebivalstva podhranje-

nega. 191 članic ZN je leta 2004 prispevalo približno milijardo dolarjev pomoči, vendar so svoje prispevke zmanjšale. Po podatkih Organizacije za prehrano in kmetijstvo bi lahko danes dodatno nahranili 12 milijard ljudi, vendar Mednarodnemu programu za hrano letos primanjkuje 219 milijonov dolarjev, Visokemu komisariatu ZN za begunce pa okoli 182 milijonov dolarjev.

Koncert za mir Ameriški pevec Bob Dylan bo imel 11. julija v baskovskem turističnem

mestu San Sebastian brezplačen mirovniški koncert. Z njim bo simbolično zaznamoval odločitev baskovske separatistične skupine ETA o ustavitvi ognja. Koncert bo potekal na plaži Zuriola, Dylan pa je organizatorje zaprosil, naj se prireditev ne

TUJI TISK

The Independent

Za denar

Deset let po vojni se prestolnica Bosne rojeva na nenavaden način. V mesto se vračajo turisti, ki bi radi videli kraj, kjer je potekalo najdaljše obleganje v sodobni vojaški zgodovini, iščejo drevored ostrostrelcev in Dobrinjski predor,

ki je bil pot na svobodo. »Obiskovalci bi radi vedeli, kaj se je dogajalo pri nas, zakaj je bilo tako in ali imamo prihodnost,« je dejal Žižad Juzufović, prvi vodnik, ki je dobil licenco za vodenje turistov po znamenitostih Sarajeva. Žalostno znameniti Drevored ostrostrelcev se sedaj imenuje Drevored bosenskega zmaja. V teh toplih pomladnih dneh je poln pešcev, saj je to glavna sprehajalna ulica prestolnice. Težko si je predstavljati čase, ko je bilo nevarno hoditi po tej cesti; med obleganjem Sarajeva je bilo na njej ubitih 225 ljudi, vsakodnevni srbski napadi z bližnjih gričev so v treh letih in pol odnesli deset tisoč življenj. Ekскурzija po mestu traja pet ur, turisti obiščejo 19 krajev, ki so povezana s krutostjo vojne.

The International Herald Tribune

Drag blišč

Na Tajskem si čedalje več deklet prizadeva za svetlejšo polt, saj je to pravcati lepotni ideal. Tudi Panja Bunčun si je zaželela svetlejšo kožo, takšne, kot se ji je smehljala z naslovnice ženskih revij in s TV-zaslona. Toda nezakonito izdelana

poceni krema za posvetlitev polti, ki jo je kupila v bližnji drogeriji, ji je povsem izkazala kožo. Namesto bleščeče beline so na njenem obrazu sedaj belo-roza in temno rjave lise, zdravniki pa so ji dejali, da se stanje njene kože najverjetneje ne bo popravilo. Kadar gre po opravkih, se ljudje ozirajo za njo, zaradi iznakaženosti je izgubila tudi službo v restavraciji. Takšnih, kot je ona, je še veliko. Po vsej Aziji se svetla koža agresivno propagira kot lepa in zdrava in nekatere ženske so pripravljene storiti marsikaj, samo da bi spremenile svojo naravno podobo. Mrzlica narašča vzporedno s povpraševanjem po kozmetični kirurgiji in injekcijah botoksa ter ni vezana samo na obraz.

spremeni v politični dogodek. Med 38-letnim bojem za samostojnost Baskije je ETA prevzela odgovornost za uboj 800 oseb.

Manj ledenikov Ledeniki v zahodni kitajski pokrajini Qinghai, ki zajema vzhodni del tibetanske planote ali t. i. strehe sveta, se zaradi globalnega segrevanja ozračja stajajo za kar sedem odstotkov letno. Statistike tudi kažejo,

da je povprečna temperatura v Tibetu v dveh desetletjih narasla za 0,9 stopinje Celzija. Ledeniki na visoki tibetanski planoti predstavljajo skoraj polovico vseh ledeniških površin na Kitajskem, njihovo tajanje pa bo sčasoma povzročilo sušo, širjenje puščav in pogostejše puščavske viharje.

Zadnji potomci Zadnji sorodniki Adolfa Hitlerja živijo odmaknjeno življenje v bližini New Yorka. Trije bratje so se sedaj odločili, da bodo napisali knjigo

o svoji družini in sorodstvenih vezeh z nacističnim diktatorjem. Bratje Alexander, Louis in Brian so sorodniki Hitlerja po očetovi strani. Imeli so še četrtega brata Howarda, ki pa je leta 1989 umrl v prometni nesreči. Vsi so brez potomcev, tako da bo družina z njihovo smrtjo izumrla. Vse doslej bratje niso želeli dajati intervjujev in tudi ne javno razkriti naslova svojega kraja prebivališča.

Delavni Avstralci Lani kar tretjina Avstralcev ni izrabila letnega oddiha in je raje ostala v službi. Raziskava avstralske turistične organizacije je namreč pokazala, da 60 odstotkov avstralskih delavcev v minulem letu ni v celoti izkoristilo dopusta, ki jim pripada, več kot ena tretjina pa se jih za letni oddih sploh ni odločila. Za celotno Avstralijo to pomeni

približno 70 milijonov neporabljenih dni dopusta, za katere bi delavci prejeli dobrih osem milijard ameriških dolarjev plače.

Inovator leta

Evropska komisija in Evropski patentni urad sta prvič podelila nagrado evropski inovator leta. Mednarodna žirija je izbrala zmagovalce v šestih različnih kategorijah inovacij, ki jim je urad podelil patent med letoma 1991 in 2000. Za razvoj zdravila, ki pomaga pri obnavljanju telesnih celic, prizadetih z virusom HIV ali virusom hepatitisa B, ne da bi pri tem poškodovale zdrave celice, je nagrado prejela skupina čeških raziskovalcev z Akademije znanosti v Pragi. Dva nemška inovatorja sta prejela nagrado za odkritje cepiva proti hepatitisu B, ki ga je mogoče uporabljati brez vbrižgavanja. Nemški raziskovalec je prejel nagrado za izum, ki povečuje zmožnost hranjenja podatkov na računalnikih tudi do 50-krat, nizozemska družba Affymax pa nagrado za izum čipa DNA, ki omogoča raziskovalcem, da lahko hkrati opazujejo na desetisoče genov. Nagrado za življenjsko delo je prejel italijanski inženir Federico Faggin, oče mikropocesorja oziroma računalniškega mikročipa. Med nominiranci je bil tudi slovenski profesor Daniel Kikelj. Evropski patentni urad je od leta 1977, ko je bil ustanovljen, prejel več kot 1,8 milijona prošenj za izdajo patentov, odobril pa jih je 650.000.

Vir: STA

TUJI TISK

The Times

Zlovešči tovor

Po šestih letih mednarodnih pogovorov so smrtno nevarne jedrske zaloge odpeljali. Te zaloge so bile vzrok za sodobno nočno moro: skoraj 63 kilogramov urana, kar je dovolj, da bi naredili dve jedrski bombi in pol,

je bilo shranjenih v slabo varovanem raziskovalnem inštitutu v nekdanji sovjetski republiki Uzbekistan. Šest let so se predstavniki Amerike, Rusije in Uzbekistana prepirali glede načina varne izrabe jedrskih materialov, ki so bili v bližini Taškenta, prestolnice Uzbekistana. Aprila so nevarni tovor z vlakom končno odpeljali v tovarno za predelavo jedrskega goriva v Rusijo. To je bila prva takšna misija po razpadu Sovjetske zveze leta 1991 in bi lahko bila zgled za reševanje še okoli desetine podobnih problemov na tem ozemlju, ki so nastali po razpadu SZ, saj bi shrambe jedrskega materiala lahko postale tarča tatov ali žarišče jedrske nesreče.

Mignews

Rešite duše

Od 3. do 5. maja je na Dunaju potekalo srečanje, ki sta ga organizirala Sveti sedež in Moskovski patriarhat. Simpozij je bil posvečen temi kako vrniti Evropi dušo. Kot poroča papeški svet, je srečanje sad obiska kardinala pri

Alekseju II. novembra leta 2004. Vzrok za srečanje je skupna zaskrbljenost kristjanov v Evropi zaradi izgube evropske identitete, nujnost razmišljanja o krščanskih koreninah Evrope in priprava načrtov za prihodnost. Po mnenju pokojnega papeža Janeza Pavla II. je lahko kultura skupna podlaga za dialog med kristjani različnih izpovedi. Prav kultura je bila povod za ustanovitev papeškega sveta za kulturo. Dunajsko srečanje je financiral dobrodelni sklad Pro Oriente, udeležili pa so se ga teologi z vsega sveta, tako laiki kot duhovniki.

INTERVJU

Damijan Terpin

Zbirna stranka bi bila rešitev za Slovence

Mitja Volčanšek; foto: Gregor Pohleven

Goriški odvetnik Damijan Terpin je tudi deželni tajnik stranke Slovenska skupnost, edine politične stranke Slovencev v Italiji. Ob obilici predvsem političnega dela (poleg novega rimskega parlamenta so goriški Slovenci dobili tudi novo vodstvo pokrajine) smo z njim govorili o pomenu minulih parlamentarnih in upravnih volitev ter o položaju slovenske manjšine v Italiji.

Začniva z volitvami v Italiji. Slovenska skupnost (SSk) je odločno podprla Prodijevo Unijo, ki je, čeprav tesno, zmagala v obeh zbornicah. Lahko govorimo o zmagi SSk?

Da. Mi smo k tej zmagi prispevali po svojih skromnih možnostih. Če pa upoštevamo dejstvo, da je Prodi zmagal za približno 22 tisoč glasov, naša stranka pa ima približno 10 tisoč glasov, smo verjetno tudi nekaj prispevali. SSk je nastopila s svojim kandidatom na listi Marjetice za senat, to je bil števerjanski župan Hadrijan Corsi, in v vseh občinah, kjer smo Slovenci v večini, razen v Zgoniku – na Goriškem v Števerjanu, Sovodnjah, Doberdobo ter v Devinu-Nabrežini, Repentaboru in Dolini pri Trstu (tu smo bili sicer drugi za tri glasove) je bila Marjetica zaradi našega kandidata prva stranka. Politični podatek je torej, da se večina Slovencev odloča za SSk. Nekateri govorijo, da so na eni strani vse leve stranke, na drugi pa SSk. Ta politična delitev v sedanji politični realnosti ne obstaja več. Ko je še obstajala komunistična partija, vezana na Jugoslavijo, in s katero so se mnogi Slovenci oziroma SKGZ identificirali, je bilo res tako.

Zdaj pa je stanje popolnoma spremenjeno, ker so tri leve politične stranke, Levi demokrati, Stranka italijanskih komunistov in Stranka komunistične prenov. Slovenci volijo te tri stranke in še nekatere druge. Danes zato lahko rečemo, da je stranka, ki uživa največ zaupanja med Slovenci v Italiji, če sodimo po številkah, SSk.

Omenili ste Corsija, ki je kandidiral za senat kot četrti na listi. Dosedanji senator Miloš Budin pa je bil prvi na listi Levih demokratov za poslansko zbornico in je zato imel več možnosti.

Problem je v tem, da je Berlusconi tik pred volitvami spremenil volilni sistem in ga vsilil

drugim strankam. Po novem volilnem sistemu ni preferenčnih glasov, kar je ljudi bistveno oddaljilo od politike, ker nimajo več možnosti izbire, ker stranke določijo vrstni red za nacionalno listo, izvoljeni pa so tisti, ki so visoko na listi, drugi pa ne. Prodi je že v volilni kampanji napovedal, da bo to spremenil.

Drugič je ta volilni sistem manjšinskim strankam preprečil priti v parlament, saj po njem lahko pridejo v parlament, če nastopijo samostojno, samo če dobijo 20 odstotkov vseh glasov v deželi. 20 odstotkov pa ni niti vseh Slovencev v Furlaniji – Julijski krajini (FJK), tudi če glasujejo otroci. Ta sistem deluje samo za Južne Tirolce, ne pa za nas. Gre za skrajno diskriminatorno zadevo. Slovenski predsednik Drnovšek je na našo pobudo pisal italijanskemu predsedniku Ciampiiju, naj ne podpiše tega zakona, a ga je ta vendarle podpisal.

Eden naših kolumnistov je pred časom zapisal, da bi se morala Slovenska skupnost, namesto da se naslanja na politične stranke italijanske večine, tako rekoč postaviti na lastne noge in nastopiti samostojno po zgledu Južnotirolske ljudske stranke - Südtiroler Volkspartei (SVP).

Za zdaj smo prisiljeni nastopati v povezavah, ker nam volilni sistem ne dovoljuje samostojnega nastopanja. Celotno na lokalnih volitvah, kjer je bil uveden večinski sistem, smo prisiljeni nastopati v povezavi z drugimi strankami.

Da Slovenci v Italiji nimamo zbirne stranke, je naš ključni politični problem. Ker smo razdeljeni, Italijani delajo z nami, kar hočejo. Nismo večina na svojem ozemlju, kot so to Južni Tirolci, in tega se zavedamo. Zato ne gre za avtomatizem, a če imaš sveženj 30–40.000 glasov, kolikor bi jih Slovenci premogli, ki jih lahko »obljubiš« nekomu, lahko v zameno dobiš bistveno več, kot če gre vsak ponujat svoje tri, osem, deset ali petnajst tisoč glasov. Vsi govorijo o tem, da je treba spoštovati pluralizem. S tem se strinjam, ampak tudi Južni Tirolci imajo pluralizem; znotraj stranke imajo primarne volitve, in kdor zmagaja, postane uradni kandidat. Mi pa se gremo reševati svet, svojih ključnih problemov pa očitno nismo zmogni reševati zaradi svoje razdeljenosti. To je rak rana.

SSk zato poskuša širiti svoje politično obzorje, s tem da vključuje čim več ljudi, ki prej niso bili blizu stranki, in to nam hvala bogu uspeva, zlasti pri mladih, ampak ne samo pri njih; imamo vidne predstavnike, ki so bili prej v drugih strankah in so spoznali, da je verjetno manjšinska stranka tisto sredstvo, kjer se lahko nekaj doseže, in so se nam pridružili. Poleg tega se obnašamo tako, da recimo naši predstavniki zastopajo interese cele manjšine in se ne ozirajo na pripadnost tistega, ki nas pride česa prosit, pač pa poskušamo pomagati vsem, ker želimo biti čim bolj vključujoča stranka.

Če se vrnem za trenutek na prejšnje vprašanje, je na listi italijanskih komunistov kandidiral nekdanji senator Stojan Spetič, a mu je zmanjkalo kar precej glasov. Bil pa je še četrti slovenski kandidat, in sicer na listi komunistične preнове, profesor Aldo Rupel iz Gorice. Rupel je bil tretji na listi, prva je bila senatorka iz Umbrie Lidia Menapace, ki je kandidirala v dveh okrožjih. Pred volitvami je stranka napovedala, da bo odstopila v FJK in se odločila za okrožje Umbria. Drugi je bil sedanji deželni odbornik Antonaz in tretji Rupel. Ker Antonaz ni hotel v parlament, saj bi mu to otežilo položaj znotraj stranke, niso hoteli prepustiti kandidature Ruplu, da bi on postal senator, zato je prva na listi ostala Menapacejeva. To je bila velika žalitev za Slovence, potem ko je stranka unovčila nekaj tisoč slovenskih glasov.

Mi smo glede Budinove kandidature izrazili negativno mnenje, preden je bila kandidatura formalizirana. Vsi njegovi slovenski predhodniki v senatu so nekaj prinesli iz Rima, on ni v petih letih prinesel nič, zato smo rekli, da za nas kandidatura ni ustrezna. Ko pa se je njegova stranka odločila, da ga postavi na prvo mesto, smo ga korektno podprli kot del koalicije. Zdaj pa si prizadevamo, da bi italijanska vlada dobila državnega sekretarja za manjšine, in pri tem delujemo skupaj z Južnimi Tirolci, ki ne nameravajo kandidirati svojega človeka, imajo pa pravico veta nad imenom, ki ga bo predlagal Prodi. Mi podpiramo Ettore Rosata, nekdanjega poslanca in kandidata za tržaškega župana. Na moje posredovanje je Rosato dobil soglasje SVP, zdaj so v teku pogajanja. Med kandidati je baje tudi Budin, ▶

► vendar nima, kot slišim, soglasja Južnih Tirolcev, kar je simptomatično. Pozvali smo ga, naj se vpiše v poslansko skupino manjšincev. Znotraj t. i. mešane skupine je v parlamentu tudi podskupina manjšincev, kamor se je vpisalo ne le 5 Južnih Tirolcev, ampak tudi predstavnik iz Doline Aoste, ki je sicer kandidiral pri Oljki. Budin pa se je nasprotno vpisal v poslansko skupino svoje stranke.

Pri italijanski levi sredini gre za precej raznorodno koalicijo, v kateri obstajajo tudi »težavni« členi. Vsi se sprašujejo, kako dolgo bo ta vlada zdržala.

Tudi mi se to sprašujemo, ker ima Prodi v senatu glas večine, ta glas je glas južnotirolske senatorke, ki je pred volitvami rekla, da ne bo glasovala za Marinija (novoizvoljeni predsednik senata, op. M.V.), ker se kot pripadnica manjšinske stranke ne opredeljuje ne za levico ne za desnico, čeprav je SVP s Prodijem sklenila predvolilni sporazum. Že iz tega je čutiti, kakšne težave ima Prodi, kaj šele vsi drugi v njegovi koaliciji – od komunistov na skrajni levi do tistih na skrajni desnici. Prihodnji premier bo velikanski talec vsakega posameznega senatorja, medtem ko ima v poslanski zbornici zadostno večino. Problem je v senatu, saj mora vsak zakon vključno s proračunom skozi celoten postopek tudi v senatu.

Prodi je sicer povlekel nekaj potez, komunistom je dal za predsednika poslanske zbornice Fausta Bertinottija. Komunisti so disciplinirana stranka in bodo glasovali, kot jim bo Bertinotti ukazal. Ne pozabimo, da so Prodi s premierskega položaja po dveh letih vrgli prav komunisti. Mislim, da bo poskušal Prodi z ustreznimi funkcijami v vladi zadovoljiti vse stranke in jih tako privezati nase.

Pravi problem v Italiji pa so reforme. Italija je v izjemno slabem gospodarskem stanju, v letu 2005 imamo ničelno gospodarsko rast. Javni dolg se povečuje in potrebni bodo novi davki. Mednarodni denarni sklad je poleg tega opozoril, da je treba takoj sprejeti rebalans proračuna, ker smo zunaj vseh parametrov; sprašujem se torej, ali bo Prodi lahko izpeljal kakršne koli resne reforme. Če pa mislimo iti naprej brez reform, je verjetno bolje iti spet na volitve. Mislim, da ne bo lahko, vendar je namen vseh strank leve sredine, da nekaj pokažejo, potem ko so pet let pljuvale po Berlusconiju.

Slovenska manjšina si od nove vlade obeta, da bo končno udejanjila leta 2001 sprejeti zaščitni zakon, katerega uresničitev je Berlusconijska vlada vztrajno zavračala.

Povedati je treba, da Berlusconijska vlada v petih letih ni naredila nič za naš zaščitni zakon, nasprotno, blokirala je delo paritetnega odbora in ni odobrila seznama, ki ga je odbor trikrat poslal v Rim. Večina v odboru je privolila v vse kompromise, tudi v to, da so razrezali Trst in nekoliko skrčili tisto, kar smo sicer ho-

teli. Bili so pač namigi iz Rima, da če v odboru v to privolijo, bo seznam šel skozi. Očitno so bili namigi izmišljive mogoče kakšnega predsednika paritetnega odbora, ki misli, da bo rešil problem slovenske manjšine. Bojim pa se, da ni politik in nima realne politične percepcije. Tako je paritetni odbor peljal v odobritev še nekoliko okleščene seznama, v zameno pa ni dobil ničesar oziroma je vlada napovedala, da bo sama odločila, kar lahko teoretično naredi, ker odbor seznama ni poslal v roku.

Ali ni prišlo tudi do upravnega spora?

Ne, državni svet, to je posvetovalni organ vlade, je leta 2004 rekel, da mora paritetni odbor glede Trsta uskladiti svoj sklep z odločitvijo občinskih svetnikov in da mora preveriti, ali v Trstu, Miljah in Čedadu obstajajo Slovenci, kar je čista bedarija.

Prvič, v zakonu nikjer ne piše, da mora paritetni odbor to početi, saj za to nima instrumentov. Nato je vlada to mnenje poslala paritetnemu odboru, še prej pa zahtevala preverjanje navzočnosti Slovencev še za Gorico. Že iz tega se vidi, da gre za izgovor oziroma za iskanje načina, kako vse skupaj zavleči. Zdaj

pričan, da bomo lahko to udejanjili. Sem pa prepričan, da bo posluh, da stvar peljemo naprej. To bo odvisno tudi od ljudi, ki jih imamo v Rimu. Pričakujem, da bo naš poslanec tokrat nekoliko učinkovitejši. Seveda smo tudi v pogovorih z Južnimi Tirolci, da bi si zagotovili institucionalno navzočnost v Rimu, kjer bi lahko v sodelovanju z njimi sami neposredno te stvari poskušali peljati naprej.

Kaj pa razpoloženje med prebivalstvom dežele, je naklonjeno manjšini?

Gotovo se je ogromno spremenilo. Tri leta sem bil član občinske vlade na goriški občini in mislim, da smo orali ledino na tem področju. Goriški župan Brancati je izjemno pogumen človek in se ni ustrašil, da smo kot prva italijanska občina, kjer so Italijani večina, na celotnem ozemlju uvedli zaščitni zakon. To je bila za vse psihološka prelomnica, na podlagi tega so sledili Ronke, Tržič in v končni fazi tudi Trst.

Gorica bo morala skupaj z Novo Gorico zaživeti, potem ko bo meja padla, v duhu čezmejnega sodelovanja. Marsikaj smo naredili, vsaj na simbolni ravni. Praznovanje vstopa Slovenije v EU je bilo tako v Gorici in ne kje

Za zdaj smo prisiljeni nastopati v povezavah, ker nam volilni sistem ne dovoljuje samostojnega nastopanja.

smo v situaciji, ko je direktor urada za manjšine pisal paritetnemu odboru, da mora v 30 dneh, se pravi do 30. aprila – rok je zdaj že mimo – sprejeti nov sklep in prilagoditi svoje odločitve mnenju državnega sveta, sicer bo vlada sama zagotovila izvajanje zaščitnega zakona.

Od Prodija pričakujemo, da se bo začela situacija premikati, vendar nisem velik optimist, ne bom prodajal dima. Če namreč gledate, kaj smo kot manjšina zahtevali in kaj je potem dejansko prišlo v besedilo zaščitnega zakona z glasovi leve sredine, mislim, da smo nekoliko daleč od želja. Zato tudi nisem pre-

drugje in ljudje so začutili, da je nasprotovanje Sloveniji, komunistom, ki prihajajo iz gozda, revežem, ki prihajajo v Italijo opravljati najnižja dela, že mimo. Italijani danes vedo, da je gospodarska rast v Sloveniji zelo hitra, bistveno so se spremenili mnenje in odnosi in v končni fazi se ljudje začenjajo zavedati, da brez znanja slovenščine ne morejo nikamor. Če gledate šole s slovenskim učnim jezikom, se zanje odloča čedalje več ljudi iz mešanih zakonov ali celo iz čisto italijanskih. To pomeni, da je danes na italijanskih šolah nujno poučevanje slovenščine.

V Ljubljani je bil pred nekaj tedni dokončno sprejet zakon o odnosih RS s Slovenci v zamejstvu in po svetu. Manjšinske organizacije so imele sprva precej pomislekov. Kako zakon ocenjujete v njegovi končni obliki?

Besedilo ocenjujem zelo pozitivno, ne na pamet ali ker bi mi bila blizu sedanja vladna koalicija, ampak iz konkretnih razlogov. Prvič, da je bil zakon sploh sprejet. Ustava je stara več kot deset let in ga predvideva, končno ga je ta vlada dala v postopek in tudi sprejela. Drugič, ustanovljen je bil organ pri slovenski vladi, ki ima končno pristojnosti. Mi imamo zdaj forum, kjer se bomo vsaj dvakrat na leto srečevali s predsednikom vlade, zunanjim ministrom in drugimi visokimi predstavniki. Se pravi, da smo končno dobili sogovornika. Na tem forumu se seveda ne bodo reševali vsakodnevnih problemi, za katere je pristojen urad, ki bo dobil ministra, kar je tudi bila enotna zahteva zamejcev. Tretjič, iz zamejstva – Avstrije, Italije, Madžarske in Hrvaške – imamo svoje predstavništvo v tem svetu. Mislim, da se bomo v zamejstvu znali dogovoriti glede njegove sestave. Ne verjamem, da bo prišlo do sporov, s katerimi po nepotrebnem straši predsednik SLOMAK Rudi Pavšič, za katerega pravzaprav ne razumem, zakaj še vedno vztraja, da edini politični stranki zamejcev, SSK v Italiji in Enotna lista v Avstriji, ne bi smeli imeti mesta v tem organu. To je Pavšičevo osebno mnenje in ne mnenje celotnega SLOMAK, čeprav ga kot takega prodaja. Kot vsak zakon bo njegovo izvajanje stvar politične volje. Kljub temu mislim, da so predpostavke dobre. Bomo morali pa tudi mi, zamejci, slovenski vladi predlagati ustrezne rešitve, ki bodo v skladu z možnostmi.

Vemo, da je bila slovenska skupnost v Italiji dolga leta močno ideološko deljena, kar se je odražalo tudi v podpori različnim političnim opcijam. Razlogi so bili tudi v politiki Jugoslavije, ki je Slovence delila na »naše« in »njihove«. Povezovanje obeh krovnih organizacij v zadnjih letih nakazuje, da so zgodovinske delitve presežene.

Med ljudmi so ideološke delitve gotovo presežene. Težava je, da, gledano strankarsko, tisti, ki so aktivni v italijanskih strankah, nimajo dovoljenja, da bi začeli govoriti o zbirni stranki vseh Slovencev v Italiji, ker bi s tem njihove stranke izgubile del zagotovljenih glasov. Izvirni greh je nastal leta 1954, ko je bila razpuščena Demokratična fronta Slovencev v Italiji. Kardelj je tedaj spodbudil Slovence, naj glasujejo za italijanske stranke, ustanovljena pa je bila SKGZ kot neka zamejska SZDL. Pravilno je, da vsaj na družbeno-kulturnem področju obe krovni organizaciji iščeta čim več skupnih točk. Medtem ko hoče SKGZ še vedno imeti močno politično vlogo, noče pa se prešteti na volitvah, se bojim, da poskuša to združevanje peljati naprej zaradi financira-

Tvegamo, da ostane gospodarska prevlada v rokah vedno ene in iste oligarhije ...

nja. Pred štirimi leti so v Ljubljani namreč dali vedeti, da če se ne bodo dogovorili med sabo, denarja ne bo. Bojim se, da je to tisto, kar veže obe krovni organizaciji. Mislim, da si morata obe prizadevati, da ju bo vezalo še kaj več, vendar žal velikih konkretnih korakov še nisem videl. Nasprotno, na programski konferenci pred dvema letoma ni bilo govora o družbenem premoženju, ki je poniknilo po zlomu manjšinskih bank, temveč je beseda tekla o tem, koliko ljudi v trgovinah govori slovensko.

Tu imamo še težave zaradi dvojnosti organizacij, od dvojnih glasbenih šol do dveh kulturnih domov v skoraj vsaki slovenski vasi. Verjetno je treba tu začeti zadeve racionalizirati ob spoštovanju razlik. Vendar ne bomo naredili resnih korakov naprej, če ne bomo napredovali na političnem področju. Mislim, da se novi odnosi kažejo tudi znotraj leve sredine. Slovenci nismo več glavni »antagonisti« italijanskih strank. Z Levimi demokrati smo bili do pred kratkim v konfliktu, saj so nam na neki način stregli po življenju, ker so bili glavni dejavnik, da je deželna pred časom sprejela volilni zakon, ki nas je vrgel iz deželne zbornice. Zdaj prihaja tukaj do pozitivnih odnosov. Na pokrajinskih volitvah v Gorici smo nastopili skupaj z njimi, za poslansko zbornico smo podprli njihovega kandidata Budina in mislim, da se da na tem graditi. Želel bi si, da bi Slovenci spoznali, da je zbirna stranka tisto politično sredstvo, ki rešuje manjšine. Uspešne manjšine v Evropi imajo zbirne stranke, npr. Katalonci, Nemci na Danskem, Južni Tirolci itd.

Gospodarstvo je prvi temelj za obstoj manjšine. Hud udarec manjšinskemu gospodarstvu je pomenila afera s Tržaško kreditno banko (TKB), ki je bila do stečaja najpomembnejša tovrstna manjšinska ustanova.

Če izvzamemo tiste podjetnike, ki so sami kaj ustvarili, in teh je kar nekaj, so t. i. gospodarske osnove manjšine slabe. Ne obstaja npr. sklad, ki bi manjšini omogočil nakup neke strateške nepremičnine, zemljišča ali podjetja, ki bi bili za manjšino življenjsko pomembni in za katere bi bilo negativno, da pridejo v italijanske roke. Znotraj levega tabora in okrog SKGZ je obstajala razvpita družba SAFTI, ki je bila povezana s TKB in z goriško Kmečko banko, vse to pa je propadlo. Kam se je rešeni denar prelil, je seveda vprašanje.

Zanimivo je to, da je v Gorici nastala družba Medias oziroma je to danes finančna skupina »KB 1909«, ki je izjemno likvidno sposobna. Nastala je s spojitvijo omenjene družbe Medias s finančnim delom Kmečke banke, ki ni bil prodan. Lastniki Kmečke banke so bili pred uvedbo komisarske uprave deloma resnični lastniki,

v preostalem pa v veliki meri le slamnati možje. Vsak od njih je imel pred komisarsko upravo dokajšnjo količino deležev te banke, njihovo premoženjsko stanje na terenu pa tega ni upravičevalo. Ne bom navajal imen, ampak vsi, ki poznamo tukajšnjo realnost, smo lahko opazili, da je bilo tako. Banka je bila dokapitalizirana, vsak od teh domnevnih »lastnikov« je sodeloval pri tem, vendar je vprašanje s čigavim denarjem. Ta banka je bila nato prodana za petkratno vrednost in ti ljudje so denar unovčili kot fizične osebe. Kam so ga potem dali, je vprašanje.

V finančni družbi, o kateri sem govoril, ima po navedbah v časniku Delo svoje prste tudi Slovenija. Govor je o Istrabenzu, Petrolu in še nekaterih drugih ključnih slovenskih podjetjih v državni lasti, ki naj bi bila njeni družbeniki. Mislim, da bo slovenska vlada morala te stvari uravnati. Slovenija je 50 let financirala samo eno stran, pustimo zdaj kulturno in športno plat, ki sta urejeni. Zdaj govoriva o gospodarskem področju, kjer bo treba narediti kakšen korak naprej, sicer tvegamo, da ostane gospodarska prevlada v rokah vedno ene in iste oligarhije, in to z denarjem, ki naj bi bil »družben«. Ne želim si, da bi prišlo do novega gospodarskega zloma. Oligarhija, ki nima nekega nadzornega organa nad sabo in odgovornosti, ki nikomur ne poroča in ne odgovarja, lahko zaide na zelo čudne in nevarne poti, kot se je že zgodilo. In tu je verjetno stvari bolje rešiti zdaj kot čez deset let, ker bo takrat lahko že prepozno. ■

(Celoten intervju je objavljen na spletni strani www.demokracija.si)

Karantanski svetniki

Dr. Joško Šavli

Karantanski svetniki med zgodovinsko resnico, ideologijo in politiko. Sv. Domicijan, zavetnik Karantanije. Razkrivamo v slovenski javnosti žal še vedno precej zapostavljeno slovensko preteklost oziroma korenine.

Leta 1967 so verni Slovenci praznovali 1200. obletnico pokristjanjenja. Toliko let je namreč minilo od tedaj, ko je umrl sv. Modest († 767), irski menih in misijonar, ki je s svojimi sobrati pokristjaniil Karantanijo. Pokopan je pri Gospe Sveti, kjer je bil pokrajinski škof. S pokristjanjenjem smo Karantanci (Slovenci) vstopili v takratno krščansko Evropo. Ob tej pomembni obletnici so romarji iz Slovenije z avtobusi množično romali k Gospe Sveti, da so počastili spomin na apostola Karantanije. Toda koroški tisk je začel slovenske romarje napadati. Zato je takratna Kavčičeva vlada, da ne bi prišlo do skalitve »dobrih sosedskih odnosov« s Koroško, prepovedala podjetjem oddajati avtobuse in s tem romanja ustavila.

Mislím, da se ne motím v domnevi, da je šlo pri tem za tih dogovor med Dunajem in Jugoslavijo. Beograd je zatem izdal ustrezen ukaz, ki se mu je morala vlada v Ljubljani ukloniti. Na Koroškem so triumfirali. »Romanja Slovencev k Gospe Sveti prekinjena!« je triumfalno poročalo svobodnjaško glasilo *Kärntner Nachrichten* (13. maja 1967). Ime Karantanije in njene krščanske ter duhovne zapuščine je bilo odsej znova potisnjeno pod površje. Tako so minevala leta.

Svetniki in blaženi Leta 1978 je slovenski študentski dom Korotan na Dunaju slavil 10-letnico obstoja. Ob tej priložnosti je njegov rektor p. Ivan Tomažič izdal slavnostno številko domskega glasila *Glas Korotana* (št. 6). V njej je bila objavljena tudi študija o sv. Modestu z bogatim gradivom, ki jo je napisal univ. prof. dr. Erich Körner. V njej so na nekem mestu omenjeni "karan-

Povelčanje sv. Domicijana, baročna freska v kapeli mestnega gradu v Celovcu (J. F. Fromiller, ok. 1734)

tanski svetniki", ki so upodobljeni na reliefu v cerkvi Kristusa Kralja v Celovcu, in sicer v naslednjem zaporedju: sv. Virgil, sv. Modest, sv. Jožef (deželni zavetnik), sv. Rupert in sv. Albuin.

Gre predvsem za svetnike, ki so s Karantanijo samo zgodovinsko povezani, kajti sv. Rupert in sv. Virgil sta bila solnograška škofa. Res pa je, da je bil karantanskega rodu sv. Albuin (Albin), škof v Brixnu na Tirolskem († 1006). Pri nas mu je posvečena cerkev

na Koroški Beli in kapela na blejskem gradu. Karantanski, kot ga na splošno poznamo, je med temi svetniki edinole sv. Modest. Upoštevati pa moramo tudi svetnice.

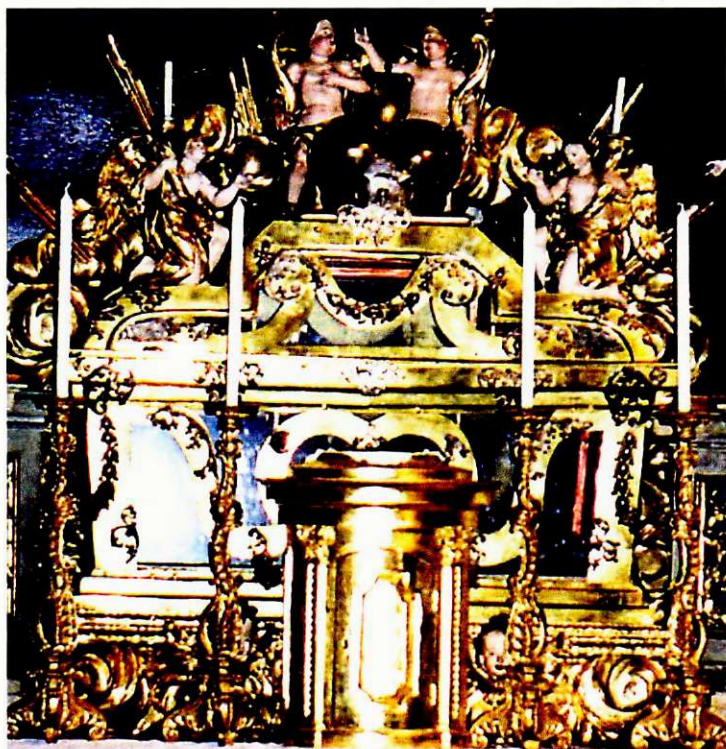
Mati sv. Albuina je bila sv. Liharda (Hildegard), kneginja, ki je pokopana na Kamnu v Podjuni († 985). Bila je velika dobrotnica ljudstva. Njena dobrodelna ustanova je preživela stoletja in ugasnila šele po prvi svetovni vojni. Na predvečer njenega godu še danes simbolično meče-

jo med množico kruhke (štruceje). Cerkev jo priznava kot blaženo. Zgodovinar Josip Gruden poroča, da so Slovenci pogosto romali na njen grob. V zgodovinskem gradivu o njej izstopa še posebej študija, objavljena v celovškem letniku *Carinthia I* (K. Dinklage, 1972).

Sv. Ema Druga karantanska svetnica, ki se je odlikovala kot velika dobrotnica, je sv. Ema (Hema; † 1043). Svoje bogato premoženje je razdala za ustanovitev novih župnij in za uboge. Na Krki (Gurk) je ustanovila ženski samostan in tudi sama vstopila vanj kot redovnica. Nanjo še danes spominja tamkajšnja stolnica. Že leta 1072 je bil samostan razpuščen. Na njegovi posesti je bila ustanovljena škofija, današnja celovška. Kneginja Ema je bila v 13. stol. razglašena za blaženo, za svetnico pa šele leta 1938. Tudi na njen grob na Krki so Slovenci pogosto romali, poroča zgodovinar Gruden.

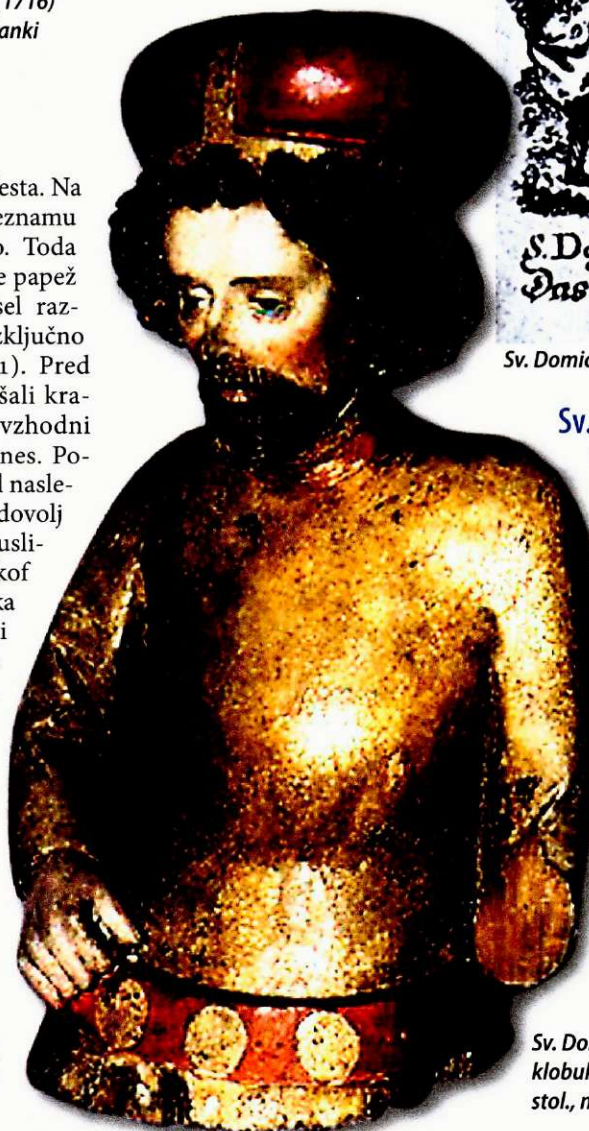
V velikem delu *Leto svetnikov* (kar štiri knjige) je sv. Ema predstavljena kot slovenska kneginja. Koroška nemška stran pa jo prikazuje kot »Nemko«, čeprav v času njenega življenja Nemcev še ni bilo. Vsekakor je vprašanje narodnosti za tiste čase brezpredmetno. Bodisi sv. Ema kot tudi sv. Liharda in njen sin sv. Albin so karantanski in slovenski svetniki. Prikazovanje njihovega nemškega rodu je zgolj ideološko.

Naslednje vprašanje, ki se postavlja, je, ali gre za svetnike ali za blažene. Najprej v primeru sv.

Baročna steklena skrinja v kapeli sv. Domicijana v Millstattu (1716) z njegovimi posmrtnimi ostanki

Liharde pa tudi sv. Modesta. Na rimskem svetniškem seznamu ju namreč ne najdemo. Toda vedeti je treba, da je šele papež Aleksander III. prenesel razglašanje svetnikov v izključno pristojnost Rima (1171). Pred tem so svetnike razglašali krajevni škofje, kot se je v vzhodni Cerkvi ohranilo do danes. Postopek razglašanja je bil naslednji: ko se je nabralo dovolj pričevanj o čudežnih uslišanjih, je dal krajevni škof odpreti grob pokojnika (*elevatio*), ga prenesti v cerkev (*translatio*) in pokopati pod oltarjem ali na drugem častnem mestu (*depositio*). Tako je bilo pred papežem Aleksandrom III. tudi v Karantaniji, četudi zapisi o tem niso ohranjeni. Rim je svetništvo številnih pred tem razglašanih, kot je bilo tudi v primeru sv. Modesta, priznal *per viam cultus*. Druge, kot je bila sv. Liharda, so odslej častili kot blažene.

S. Domitian. S. Modest.
Das Wunderthätige Grabenbild Maria Saal in Kärnten.

Sv. Domicijan in sv. Modest na milostni podobi z Gospe Svete (18. stol.)

Sv. Domicijan Kot blaženi se je po odloku papeža Aleksandra III. ohranil v čaščenju tudi karantanski vojvoda sv. Domicijan († ok. 802). Njegov grob je v nekdanji benediktinski opatiji v Millstattu na Koroškem. V zgodovinskem izročilu se omenja kot vojvoda svetnik. Toda v poglavitem viru o zgodnji Karantaniji, v spisu *Conversio*, ki našteje karantanske

slovenske vojvode po Valhunu (Pribislavka, Semika, Stojmir in Edgar), njegovega imena ni najti. Zakaj?

Spis *Conversio* je nastal v Solnogradu. Uperjen je predvsem proti sv. Metodu, nadškofu v Panoniji, ki jo je solnograški nadškof imel za svojo misijonsko provinco. Svetniški vladar, kot je bil vojvoda Domicijan v Karantaniji, je ustvarjal podlago za samostojno domačo Cerkev. Karantanija pa je bila takrat misijonska provinca Solnograda. *Conversio* zato obstoj Domicijana preprosto zamlči.

Najverjetneje je, da je Domicijana skupaj z Modestom razglasil za svetnika gosposvetki škof Oswald († 863), ki ga vir omenja kot "episcopus Sclavorum". Dolga stoletja potem so Domicijana častili kot čudodelnega svetnika in zavetnika Karantanije (Koroške). ►

Sv. Domicijan z vojvodskim klobukom na glavi (soha iz 15. stol., muzej v Millstattu)

► Šele Marija Terezija je za koroškega deželnega zavetnika vsilila sv. Jožefa, čemur so se koroški stanovi še dolgo upirali.

Ponemčevanje Jezuiti, ki so staro opatijo Millstatt upravljali od konca 16. stol., so si nenehno prizadevali, da bi bil Domicijan tudi v Rimu priznan za svetnika. Vnesli so ga tudi v znano *Acta Sanctorum* in leta 1762 na pristojnem mestu v Rimu predložili o njem bogato dokumentacijo. Toda že leta 1773 je papež odpravil jezuitski red in postopek za Domicijanovo kanonizacijo je šel v pozabo.

V 19. stoletju, ko se je prebudila narodna zavest, so nemški krogi na Koroškem hoteli narediti deželo tudi v zgodovinskem pogledu povsem nemško. V nasprotju s sv. Lihardo in sv. Emo, ki so ju lahko predstavljali kot „nemški“ plemeniti ženi, sv. Domicijana, slovenskega vojvode, ni bilo mogoče razglasiti za Nemca. Naloge, kako naj bi ga odstranili, se je lotil zgodovinar judovskega rodu Eisler. Skoraj gotovo po naročilu teh krogov. Ohranjeno

Rekonstruiran napis z Domicijanovega nagrobnika (okoli leta 800)

legendo o njem, ki jo lahko imenujemo tudi *Vita s. Domiciani*, je zgodovinar Eisler študijsko preveril, sklenil pa z ugotovitvijo, da

Domicijan nikoli ni živel (1907). Njegovo ugotovitev „nikoli živel“ so na Koroškem, kadar je beseda nanesa na Millstatt, kjer je Domicijanov grob, ponavljali vse do 90. let. Eden najbolj vnetih zgodovinarjev, ki so njegov obstoj zavračali, je bil Hans-Dietrich Kahl, ki je vztrajno navajal: *Domicijan je zgolj izmišljotina benediktincev iz 12. stol.* (Millstatt 1986). Toda dr. Franz Nikolasch, univ. profesor v Solnogradu, je v svoji študiji Eislerjeve ugotovitve prepričljivo ovrgel (Millstatt 1989, *Carinthia* I 1990).

leta 800, ko je bil Karel Veliki kronan za cesarja. Izraz »premagal pagane« se očitno nanaša na Domicijanov zgled, naveden v legendi, s katerim je ljudi spet pridobil za krščansko vero. Poseg bavarske vojske v Karantano za časa vojvode Valhuna (772),

Novo mesto, prihajamo! V nedeljo, 28. maja!

600.
oddaja
Prijatelji
radia Ognjišče

26.
srečanje
PRO-jevcev

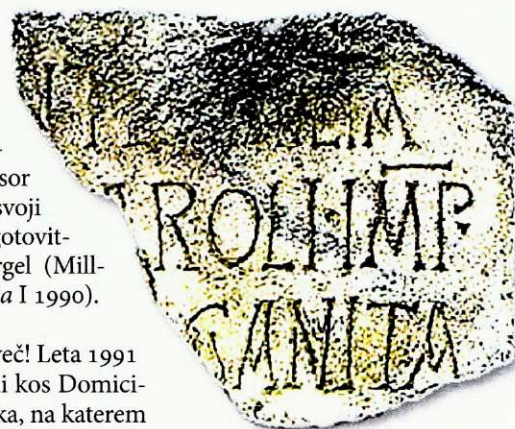
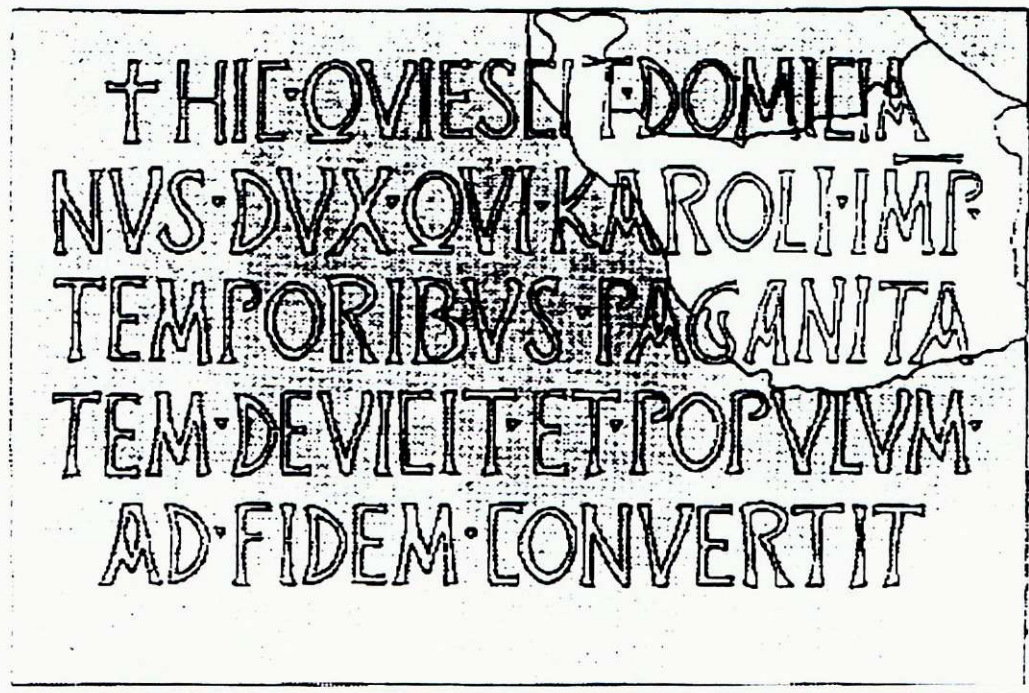
- ☀ ob 15^h **srečanje PRO** na Kapitlju s sveto mašo in šmarnično pobožnostjo
- ☀ ob 18^h **oddaja PRO** - koncert narodno-zabavne glasbe v športni dvorani Leona Štuklja. **Nastopili bodo narodnozabavni ansambli: Slapovi, Brane Klavžar, Nagelj, Tonija Verderberja, Vrisk, Korenine in Vandrovci; Jožica Mavsar in Boris Kopitar ter radijski voditelji.**

Vstopnice:
na Radiu Ognjišče (01 512 11 26) in
na Kapitlju pri s. Lidiji (07 393 52 35)

RADIO OGNJIŠČE

Tukaj počiva! Še več! Leta 1991 so v Millstattu našli kos Domicijanovega nagrobnika, na katerem je ohranjen del napisa. Ugledni celovski arheolog dr. Franz Glaser je na podlagi ohranjene legende napis uspešno rekonstruiral. Napis je latinski in se glasi: † HIC QUIESCIT DOMICIANVS DUX QVI TEMPORIBVS PAGANITATEM DEVICIT ET POPVLVM AD FIDEM CONVERTIT (Tukaj počiva vojvoda Domicijan, ki je v času cesarja Karla premagal pagane in ljudstvo spreobrnil k veri). Iz napisa izhaja, da je Domicijan živel še

ki je zatrla poganski upor, je nedvomno zapustil veliko nezaupanje do krščanstva. Samo zgled priljubljenega voditelja je zaupanje znova povrnil. Presenetljivo je, da se najdba omenjenega kosa nagrobnika ujema z mesecem in letom, v katerem so evropske države skupno priznale samostojno Slovenijo. (Več o karantanskih svetnikih v knjigi: Jožko Šavli, *Slovenski svetniki*, 2000, in na www.carantha.net)

Pesnikovi dnevniki

V. M.

Založba Litera iz Maribora je izdala še zadnjo, peto knjigo Zbranih del pesnika Jožeta Udoviča.

Pesnik Jože Udovič je bil rojen leta 1912 v Cerknici, kjer so tamkajšnja knjižnica poimenovali po njem, umrl je leta 1986 v Ljubljani. Bil je tudi esejist in ugleden prevajalec (Broch, Joyce, Kafka, Lorca, Neruda, Jimenez, Thomas). Od leta 1943 je bil v partizanih. Sodil je v Kocbekov krog in je bil po drugi svetovni vojni eden najpomembnejših slovenskih pesnikov.

Peta, zadnja knjiga *Zbranega dela* Jožeta Udoviča prinaša osebno dokumentarno gradivo: dnevniške zapise in korespondenco. To gradivo nujno sega v avtorjevo zasebnost, za katero je urednik Udovičevega zbranega dela France Pibernik prepričan, da ga je treba vključiti v zbrano delo, »ker je v bistvu vendarle temelj ustvarjalčeve osebnosti, iz katere izhaja ustvarjalni nagib za vse, kar smo objavili v dosedanjih štirih knjigah«. Vloga osebnega življenja v umetnikovem ustvarjanju je zelo različna, včasih zelo blizu tistemu, kar je zapisal, včasih pa je sled osebnega v avtorjevem delu komaj zaznavna.

Uničeno in nedostopno Pri Jožetu Udoviču gre za dovolj samosvojega pesnika, ki se je

spričo svojega značaja praviloma izogibal javnosti, se najraje zatekal v samoto svojega doma, kamor so prihajali le najožji prijatelji. V poletnih mesecih so ga obiskovali v Piranu, kjer si je zgradil skromno prebivališče. Najzgodnejša literarna družina, skromna po številu, se mu je oblikovala med študijem slavistike in delovanjem v akademskem društvu Zarja. Iz predvojnega časa je mogoče omeniti nekatere redke slaviste in zarjane, denimo Janeza Gradišnika, Draga Šego, Jožeta Brejca, Vlada Novaka in Boga Grafenauerja, v povojem času pa se je družil le z najožjim krogom prijateljev, z Edvardom Kocbekom, Cenetom Vipotnikom in Janezom Gradišnikom.

Udovič je bil značajsko zgodaj oblikovana osebnost. Pri štirih letih je izgubil mamo in bil odslej vržen v osamo, dobil je mačeho in enajstleten odšel v Zavod sv. Stanislava v Šentvidu, kjer je tudi živel bolj sam zase, se notranje krepil in izoblikoval svoj obrambni sistem proti svetu, ki mu ni bil naklonjen. Preseneča mnenje, piše Pibernik, da je bil zelo samozavesten, na videz nekoliko vzvišen, vsekakor pa težko dostopen in po notranjsko zavezan, tudi nepopustljiv. Redko se je zgodilo, da je spričo svoje občutljivosti kdaj s kom prišel v nerešljiv spor. Najizrazitejši primer take odtujitve je bil Jože Javoršek, s katerim se je seznanil pri študiju slavistike, z njim sodeloval v medvojni ilegali, imela sta stike v Rogu, ko pa je začel Javoršek po vojni napadati Kocbeka, sta se nepreklicno razšla.

Ker je bil človek notranjega izgorevanja, je največ iz svojega osebnega doživljanja zaupal dnevnikom. Pisati jih je začel v

Jože Udovič

taborišču v Gonarsu, nadaljeval v partizanih, zvesto pa je zapisoval svoje vtise, doživetja in zunanja dogajanja vse do leta 1983.

Uredniku ZD Piberniku je bilo dostopno le manjše število dnevnikov, saj naj bi jih bila večina uničena. Ohranjeni so le drobci, ki pa pričajo, kako po-

drobno in dosledno je Udovič pisal svoj dnevnik. Tudi Udovičevih pisem je malo, nekatera so nedostopna, nekatera osebna pa je pesnik uničil. Zadnja, peta knjiga Udovičevih *Zbranih del* obsega 951 strani, v njej pa je objavljeno tudi osebno kazalo vseh petih knjig. ■

Kamnik

Petra Janša, foto: P. Hieng, vir STO / B. Kladnik, D. Mladenovič, B. Bobo

Kamnik (379 m) je majhno mesto, nastalo ob sotočju rek Nevljice in Kamniške Bistrice, kjer se patina streh, cerkvenih zvonikov in ruševin staplja z zelenjem sosednjih hribov, ravnin in obrobja z verigo Kamniških Alp. Je kulturno in upravno središče istoimenske občine, prek katere so speljane najpomembnejše cestne, energetske in druge infrastrukturne povezave med vzhodnim in zahodnim delom Slovenije. Danes je Kamnik turistično zanimivo mesto, saj je primerno izhodišče za izlete in planinarjenje po okoliških Kamniških Alpah, možnosti za razvoja v smučarsko središče pa mu dajejo tudi smučišča na Veliki planini.

Veronika z Malega gradu Kamnik je mesto z bogato in zanimivo preteklostjo. Njegove kulturne in zgodovinske znamenitosti ter staro mestno jedro mu dajejo prijetno domačnost. Kot mesto je bil omenjen že leta 1229. Za tedanje razmere je bil svetovljanski, saj so v njem gostovale in prebivale znane plemiške družine. Bil je središče obširne posesti gospodov Andeških, ki so imeli v Kamniku svoj sedež in so tu kovali lastni denar z napisom »Civitas Stein«.

Na zgodovino mesta nas spominjajo razvaline **Starega in Malega gradu**. Na strmi skali sredi mesta Kamnika so ostanki Malega gradu. Ohranjeni in urejeni so del obzidja, leta 1993 na novo sezidan čokat stolp štiristranega tlorisa in dvojna kapela s stolpičem. Pod kamnitimi zidovi so ostanki slovanskega grobišča. V pisnih virih grad omenjajo leta 1202, upravljali pa so ga kamniški vitezi. Utrdba je bila v 16. stoletju porušena, ohranjena je le kapela. Objekt so skupaj s kripto kot kapelo sv. Marjete verjetno postavili okoli leta 1100. V 13. stoletju so kapelo nadzidali. Gornja je bila posvečena sv. Jerneju, spodnja sv. Eligiju. Z novim stopniščem do kapele so premostili arheološko najdišče in rekonstruirane zidove. Gornjo kapelo so gotsko obokali po letu 1470. Obe kapeli so barokizirali po letu 1700. Grajska ploščad je redno odprta, notranjost je dostopna samo po vnaprejšnji napovedi. Kapela je odprta občasno. S kapelo na Malem gradu je povezana tudi **legenda o začarani grofični Veroniki**, na pol deklici in na pol kači. Ta govori, naj bi bila mlada Veronika varovala zaklad, ki ga ni hotela podariti za graditev cerkve, zato se je izpolnila grozna kletev te skopuške gospodične: »Poberite se, berači! Raje se pri tej priči spremenim v kačo, kakor da bi dala samo en vinar za vaše prazno delo!« In pravično nebo jo je slišalo. Komaj je izrekla te besede, se ji je želja izpolnila. Pred prosilci se je znašla grda pošast pol žene in pol kače. Grozno vpijoč se je splazila z gradu. Pod neko skalo se je zemlja odprla in jo požrla. Preden pa je nesrečnica izginila pod zemljo, je udarila s pestjo tako močno po skali, da se je pest vtisnila vanjo.

Še danes se vidi jama, v katero se je pogreznila Veronika. Tik poleg nje pa leži skala, kjer je vtisnjena pest. Nebo se je stemnilo: v grad je udarila strela in ga porušila, tako da so do danes ostale samo štiri stene. Zakleta Veronika še danes leži pod Malim gradom in čuva tri kadi zlatnikov za tistega, ki jo bo rešil.

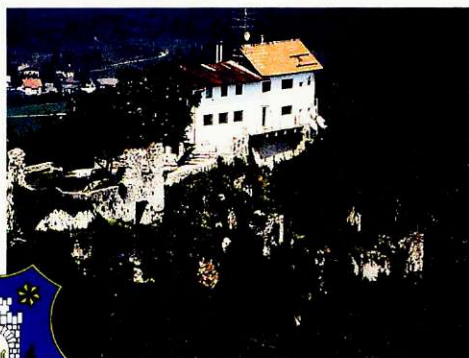
Odkar ljudje pomnijo, je legenda izrisana v **kamniškem mestnem grbu** tako, da pod velikimi mestnimi vrati leži ženska podoba s kačjim repom.

Kulturna dediščina Izredno bogata kulturna dediščina kamniškega območja kar kliče po ohranjanju. Zato ni naključje, da je v Kamniku leta 1893 nastala prva zasebna muzejska zbirka na Slovenskem, **Sadnikarjev muzej**, ki je še danes odprt za javnost. Obiskovalec si lahko v njem ogleda razstave: lapidarij, skansen tuhinjskih kašč, Thonetovo pohištvo na Slovenskem, razstavo o najpremožnejših kamniških meščanih v 19. stoletju in razstavo Odsevi kamniških stoletij, glavne zgodovinske in kulturnozgodovinske črte razvoja od nastanka mesta v

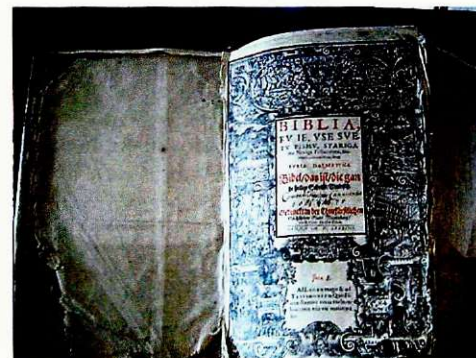
Mesto Kamnik

Grad Zaprice

Stari grad

Dalminovna Biblija iz leta 1584

12. stoletju do 19. stoletja. V Galeriji Mihe Maleša sta na ogled razstava Četrta generacija in njeni umetniki (Miha Maleš, Nikolaj Pirnat, Olaf Globočnik, Mira Pregelj, Janez Mežan, France Pavlovec) in zbirka kipov Jakoba Savinška.

Medobčinski muzej Kamnik ima svoje upravne in razstavne prostore v gradu Zaprice, ki ga sestavljajo baročni grad z ohranjenimi renesančnimi arhitekturnimi elementi na zunanosti in v renesančno obokanem pritličju, gospodarsko-upravno poslopje in obzidje z dvema šesterokotnima stolpoma. Razglašen je za kulturni spomenik.

V knjižnici Frančiškanskega samostana je shranjena bogata zbirka več kot 10.000 zvezkov, od prvotiskov (inkunabul) do knjig, natisnjenih do leta 1799. Zametki knjižnice segajo v leto 1627. Knjige so urejene v 14 kategorij, in sicer po katalogu iz leta 1760. Dalminov prevod prvega dela Biblije (Pentatev) je iz leta 1578, Dalminovna Biblija pa iz leta 1584.

Sakralni spomeniki Prvotna gotška cerkev Marijinega brezmadežnega spočetja na Šutni, najlepši kamniški ulici, je stala na istem kraju že leta 1207. Zaradi požara in potresa so jo večkrat obnovili in leta 1734 na pobudo Maksimiljana Leopolda Raspa postavili novo. Današnja baročno cerkev krasijo kamniti kipi na stehi, od nje ločeni zvonik pa je ostanek srednjeveškega božjega hrama. Notranjost sta poslikala slikarja F. Jelovšek in K. von Goldenstein, oljne slike pa so delo Valentina J. Metzingerja.

Kamniški duhovnik Maksimiljan Leopold Rasp je v 18. stoletju cerkev sv. Jožefa na Žalah preuredil v baročnem slogu. Ob njej sta mestno pokopališče in kapelica božjega groba, ki je po-

Rojstna hiša Rudolfa Maistra

sneta po palestinski kapeli. Nad pokopališčem se dviguje Kalvarija s kapelicami, ki jih je poslikal kamniški umetnik Matija Koželj.

Zametki cerkve in frančiškanskega samostana segajo v konec 15. stoletja, na novo pa je bila cerkev prezidana v dobi baroka. Ostanke stare cerkve ni mogoče nikjer opaziti, na starem mestu je ostal le zvonik. Novo baročno opremo je izdelala frančiškanska redovna podobarska delavnica, ki je delovala v Kamniku, ob njej pa je v samostanu delovala tudi kiparska delavnica. Sedanji oltar s sv. Jakobom v glavni niši je iz konca 19. stoletja, poslikave v cerkvi pa datirajo v štirideseta leta 20. stoletja.

Rojstna hiša generala Rudolfa Maistra 29. marca 1874 se je v Kamniku rodil Rudolf Maister-Vojanov in tu živel le šest let, saj se je družina zaradi prezgodnje očetove smrti večkrat selila. Rudolf Maister je znan zlasti po tem, da se je skupaj s svojimi borci bojeval za severno mejo, veliko vlogo pa je imel tudi pri oblikovanju nove države SHS in Kraljevine Jugoslavije. Poleg tega je bil umetnik: slikar in poet.

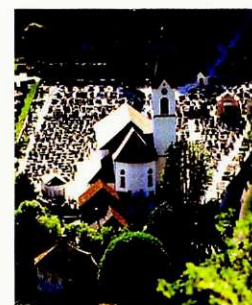
Kamničani so njemu v čast poimenovali glavno ulico, glavni most čez Kamniško Bistrico, srednjo šolo, na dan njegovega rojstva pa praznujejo občinski praznik.

Velika planina Ta visokogorska planota (1600 m) je eno najbolj ohranjenih pastirskih naselij na Slovenskem. Ima razgibano pokrajino s kraškimi vrtačami, brezni in jamami. Ena najbolj znanih je jama Kofca, ki je globoka več kot 100 metrov.

Na planini je še živa tradicija pašništva in sirarstva (trniči). Pastirske kočice oziroma bajte so gručasto razvrščene po planini, najstarejše med njimi so ovalnega tlorisa. Leta 1939 so na pobudo velikoplaninskih pastirjev, »pvanšarjev«, postavili leseno kapelo Marije Snežne. Tesarji so se v tesarski izdelavi, detajlih

Cerkev Marijinega brezmadežnega spočetja

Cerkev sv. Jožefa

Mali grad v osrčju Kamniških Alp

Pastirji nosijo pvaš, ogrinjalo proti dežju

in zunanji podobi zgedovali po drugih pastirskih bajtah Velike planine. Leta 1945 je bilo požganih okoli 100 pastirskih koč, zgorela je tudi kapela, a so jo na novo postavili leta 1988. Na planini pastirji pasejo živino od junija do septembra. **D**

Vir: www.slovenia-tourism.si (Slovenska turistična organizacija), <http://turizem.kamnik.si>

Nova zaveza

Založba ZRC

V knjigi *Nova zaveza in slovenska literatura* Vid Snaj v prvem delu sprašuje, kako je Novo zavezo in slovensko literaturo sploh mogoče uzreti v medsebojnem razmerju. Temeljni hermenevtični položaj, v katerem poteka sprejemanje Nove zaveze v slovenski literaturi, opredeljujeta splošna pojma svobodomiselnost in sekularizacija. Ta dva pojma sta vezno sredstvo tudi v drugem interpretativnem delu knjige. Obravnava pri nekaterih osrednjih piscih (Prešernu, Murnu, Cankarju, A. Vodniku, Vodušku, Kocbeku) upošteva novozavezne navezave glede na tisto temo, ki je središčnega pomena za njihov opus v celoti, in je pozorna na to, kaj se dogaja ob rabi novozaveznih metafor, podob, likov ali motivov v literaturi: razskrivnostjenje religioznega ali prebitje svobodomiselnosti in uglasitev s krščansko naravnostjo. Knjigo je v zbirki *Studia litteraria* izdal Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede ZRC SAZU. Dr. Vid Snaj je leta 1999 doktoriral iz primerjalne književnosti na Filozofski fakulteti v Ljubljani, kjer od leta 2000 predava kot docent na oddelku za primerjalno književnost in literarno teorijo.

Violina, klavir

Založba kaset in plošč RTV Slovenija

Založba kaset in plošč RTV Slovenija je izdala zgoščenko, na kateri Tomaž Lorenz in Alenka Šček Lorenz na violini in klavirju izvajata štirinajst skladb. Prve tri je pod naslovom *Sonata za klavir in violino v D-duru* op. 12 št. 1 napisal Ludwig van Beethoven. Naslednje tri je napisal Edard Grieg in nosijo naslov *Sonata za violino in klavir št. 1 v F-duru* op. 8. Sledita skladbi Marija Kogoja *Andante za violino in klavir* in L. M. Škerjanca *Intermezzo romantique za violino in klavir*. Avtor zadnjih šest skladb (*Invisibilia - šest miniaturnatur za violino in klavir*) je Lojze Lebič.

Pet analiz

Analecta, Studia humanitatis

Sigmund Freud je v svojem življenju zdravil veliko število pacientov, vendar je natančno popisal le pet primerov, ki so zasloveli pod imeni Dora, Mali Hans, Podganar, Schreber in Volčji človek. To so utemeljitveni teksti psihoanalize. V njih vidimo Freuda pri delu, Freuda, ki mora, soočen s številnimi zapletenimi simptomi, iznajdevati nove koncepte, nove modele razumevanja človeške duševnosti, Freuda, ki z novim pogledom vidi ti-

1.

1.

2.

3.

4.

sto, kar se običajno prezre, četudi je čisto na površini; Freuda, ki je ves čas na preizkusu s svojimi pogledi in metodami; in tudi Freuda, ki dvomi, se nenehno preizprašuje in si ne pomišlja kritizirati svojih prejšnjih teorij, če mu to nalaga praksa.

Krščanska duhovnost

Kud Logos

Michel de Certeau (1925—1986) je bil pomemben postmoderen mislec, čigar pomen v zadnjih letih vedno bolj odkrivajo in mu posvečajo številne knjige, zbornike in simpozije. Svojo sled je pustil v številnih znanstvenih disciplinah — sociologiji, antropologiji vsakdanjega življenja, psihoanalizi in semiotologiji, v zgodovini duhovnosti in teoriji zgodovinar in teoretik mistike. Čeprav je bil član jezuitskega reda, je njegovo delo zaznamovano z nekakšnim hotenim anonimatom, inscenirano miselno brezimnostjo. Knjiga Bela ekstaza prinaša izbor iz postumno objavljenega zbirnika Certeaujevih razprav o krščanski duhovnosti. Izboru je dodano poglavje Certeaujevega najpomembnejšega dela *Mistična zgodba v 16. stoletju*.

Loški razgledi

Muzejsko društvo Škofja Loka

V 51. številki *Loški razgledi* prinašajo vrsto zanimivih prispevkov: prvi del je namenjen 200. obletnici rojstva in 125. obletnici smrti pobudnika poštne znamke Lovrenca Koširja. Branko Berčič piše o Abrahamu iz Freisinga (ali vemo, kdo je bil?), France Golob o bratih Rupertu, Filipu in Henriku (III.), renskih palatinskih grofi, freisingških škofih in loških cerkvenih gospodarjih, Marko Mugerli predstavi testament Korbinijana Furnpfeila pl. Pfeilhaimba, o nagrobniku vikarja Mihaela v Stari Loki piše Alojzij Pavel Florjančič, o loškem mestnem obzidju France Štukl, o crngrobski cerkvi v strokovni litera-

turi Dušan Koman, o dr. Gregorju Kreku kot predstojniku slovanskega inštituta na graški univerzi in nazadnje dvornem svetniku piše Janez Dolenc, o župniku in glasbeniku Don Kostu (Jerneju Seljaku) Franc Križnar, o Sorici, njenih vodah in življenju ob njih obširno piše Ivan Kejžar. V drugem delu zbornika je objavljenih še več različnih prispevkov v razdelku *Gradivo in spomini*.

Izbruhi togote

Založba Mladinska knjiga

Ob spoznanju, da se je očarljiv in ubogljiv dojenček čez noč prelevil v besnečega, sitnega kobacaja, smo lahko zelo pretreseni. Čeprav takšna sprememba v vedenju pomeni povsem običajno obdobje odraščanja, jo je težko prestajati. Vodnik *Izbruhi togote* in druge oblike otroškega vedenja ponuja zgoščene in praktične nasvete, ki nam bodo pomagali pri obvladovanju tega težavnega, vendar živa obdobja v življenju malčka. Knjiga z nezapleteno govorico pomaga obvladovati malčkovo vedenje s pozitivnimi vzgojnimi sredstvi in ne kaznovanjem.

Zdravilnost zelenjave

Založba Modrijan

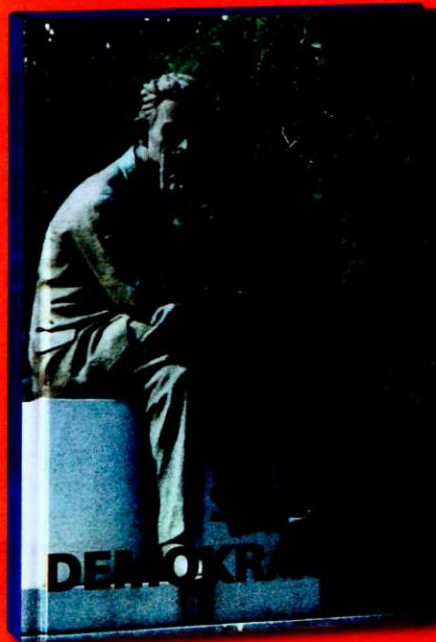
Knjiga *Zdravilnost zelenjave, sadja in začimb* združuje spoznanja o zdravilnih rastlinah in zdravi prehrani. Z risbo in besedo izčrpno predstavlja nad sto rastlinskih živil. Večina od njih nam je dostopna na naših vrtovih ali v trgovinah. Priročnik — napisal ga je Ivan Lesinger, ki predava na medicinski fakulteti na Reki — nas uči, kako v prehrano vključiti živila z zdravilnimi ali varovalnimi učinki in tako poskrbeti za preventivo ali za zdravljenje. Opisi vsebujejo: slovensko in latinsko ime, morebitna druga imena, botanični opis, zdravilne dele rastlin in čas nabiranja, zdravilno sestavo, zdravilne, varovalne in dietične lastnosti, uporabo v kulinariki in kozmetiki ter recepte.

KNJIGA MESECA MAJA

DOKUMENT ČASA

**100 let
socialdemokracije****Avtor: Milan Zver.***Obseg: 125 strani. Format: 15x21 cm. Brošura*

Milan Zver svojo študijo začne z letom 1896, ko je bila ustanovljena prva socialdemokratska stranka v Sloveniji. Uvodoma sledimo pregledu zgodovine socialdemokracije, vlogi Ivana Cankarja, Albina Prepeluha in drugih socialdemokratov, predvojnemu zatonu socialdemokracije in povojnemu revolucionarnemu obračunu z njenimi ostanki. V drugem delu prikaže oživitev socialdemokracije v 80. in 90. letih, najprej neodvisno stavkovno in politično gibanje, potem vrnitev Jožeta Pučnika v politiko in na čelo socialdemokratov, njegovo vlogo in vlogo stranke v Demosu ter krizo stranke po Demosovem razpadu. V zadnjem delu prikaže okrepitev SDSS po izvolitvi novega predsednika Janeza Janše. Knjiga, ki govori o dveh socialdemokracijah na Slovenskem v 20. stoletju, je bogato slikovno ilustrirana.

Redna cena: 2.200,00 SIT/9,18 EUR

Pri nakupu knjige meseca marca
vam priznamo **40% POPUST**,
zato boste zanjo odšteli le **1.320,00 SIT / 5,50 EUR**.

Naročniki tednika Demokracija pa
boste deležni **50% POPUSTA**,
zato boste za knjigo odšteli le **1.100,00 SIT / 4,59 EUR**.

Akcijska ponudba velja do 31. maja 2006. Obvestilo potrošnikom: Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

 Naročam knjigo 100 let socialdemokracije

Število izvodov: _____

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV: _____Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov: **Demokracija, p.p. 4315, 1000 Ljubljana ali na faks 01 43 45 462.**Naročila sprejemamo tudi po **e-pošti knjigarna@demokracija.si** ali po telefonu **01 43 45 463.***Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.*

Zbor sv. Nikolaja Litija

Lucija Horvat, foto: Gregor Požun

V pomladnih majskih dneh je ubrano petje nekaj, kar jih zagotovo poživi. Prejšnji konec tedna je bil še posebej slovesen v Litiji. Na predvečer 70. obletnice ustanovitve župnije Litija je v župnijski cerkvi potekal koncert Zbora sv. Nikolaja.

Zbor sv. Nikolaja Litija

Nastopil je tudi Zbor sv. Nikolaja pod vodstvom zborovodkinje Helene Fojkar Zupančič, ki je bila za svoje delo že večkrat nagrajena tako na domači kot na mednarodni ravni. Oba zbora sta tokrat predstavila dinamične napeve klasikov in domačih skladateljev ter izvedla program, v katerem so bile tako cerkvene kot ljudske pesmi. Zbor sv. Nikolaja še ni star deset let; oblikoval se je iz skupinice zagnanih deklet in fantov, večinoma skavtov, ki so ves svoj trud ob sobotnih večerih

vložili v petje. Pod vodstvom Helene Fojkar Zupančič in treh korepetitorjev, Janeza Klobčarja, Ane in Žige Torija, so se razvili v izvrstne pevce. Sprva so nastopali samo na dekanjskih in posvetnih revijah, že drugo leto svojega delovanja pa so pripravili zdaj že tradicionalen božični koncert, ki ga je navdušeno občinstvo takoj vzelo za svojega. Leta 2001 se je zbor odpravil na prvo turnejo v tujino, v Avstrijo, in samostojne božične koncerte izvedel v Gradcu, Dobrli vasi in na Dunaju.

Zbor je zelo dejaven Zbor sv. Nikolaja se je izkazal na mnogih tekmovanjih in si pridobil odlične kritike na nastopih tako v Sloveniji kot v tujini. Od leta 2001 je član evropske zborovske zveze Europa Cantat, v Litiji pa deluje pod okriljem Nove kulture Litija kot litijski župnijski zbor. Pred tremi leti je izdal svojo prvo zgoščenko, naslovljeno Božična luč, in se istega leta izkazal na državnem tekmovanju v Mariboru: dobil je

Helena Fojkar Zupančič

poletnimi meseci je bil Zbor sv. Nikolaja še posebej dejaven, saj je s simfoničnim orkestrom izvedel Mozartovo mašo Krönungs Messe in mesec kasneje pripravil dvo-dnevni seminar črnske duhovne glasbe, na katerem je gostil svetovnega mojstra gospela in spirituala Paula A. Smitha iz ZDA. Jeseni je sledilo sodelovanje na dveh zborovskih festivalih v Italiji, in sicer v Teramu in Pescari.

Pesem iz mladih grl V Zboru sv. Nikolaja Litija danes poje 42 pevcev, ki so večinoma dijaki in študentje iz Litije in njene okolice. Kot je zapisano na spletnih

V soboto s pesmijo v maj

zlati plaketo in številne posebne nagrade. Leta 2004 je prav tako v Mariboru zasedel drugo mesto in pobral vse posebne nagrade. Kasneje so bili zelo odmevni sodelovanje na dveh zborovskih festivalih v Italiji in dva božična koncerta s Simfoničnim orkestrom RTV Slovenija v Cankarjevem domu ter v SNG Maribor.

Uspešna lanska sezona Tudi lansko leto je bilo glasbeno bogato in prav tako uspešno. Začelo se je s celovečernim koncertom v Veliki dvorani Slovenske filharmonije v Ljubljani v okviru projekta Tako pojo zlati. Na državnem tekmovanju v Mariboru aprila 2005 je prejel zlato plaketo in prvo nagrado tekmovanja. Med

straneh, jih med seboj najmočnejše povezuje izkušnja duhovne glasbe, med največje kvalitete zbora pa sodijo podajanje glasbe in vpetost vsebine v glasbo ter prepričljive izvedbe skladb različnih slogov in obdobji. Ker pevci Zbora sv. Nikolaja gradijo na trdem delu, imajo za seboj že precej izkušenj, zborovodkinja pa pri delu s pevci posveča posebno pozornost vokalni tehniki, jasni dikciji in povezavi vsebine z glasbo, so postali eden najboljših slovenskih pevskih zborov, ki ga nadpovprečno cenijo doma in v tujini. V nedeljo, 12. marca, bo Zbor sv. Nikolaja sodeloval na prireditvi Koroška poje, ki je posvečena 100-letnici Sodalitete in 100. obletnici smrti Simona Gregorčiča. **D**

Varstvo gradov

V občini Preddvor se lahko pohvalijo z bogato kulturno dediščino, saj imajo kar štiri gradove in veliko cerkva s starimi freskami. Toda zaradi premajhnega varstva je večina teh objektov, ki so pričeli preteklih obdobjih, na milost in nemilost prepuščena različnim vremenskim vplivom in zobu časa. Maja bodo v občini Preddvor dokončani elaborati za zavarovanje kulturne dediščine. Preddvorska občinska uprava in župan so se pred kratkim sešli tudi s predstavniki ministrstva za kulturo in Zavoda za varstvo kulturne dediščine. Pogovarjali so se predvsem o sanaciji gradov in o vodenju nadaljnjih postopkov za pridobitev ustreznega spomeniškovarstvenega statusa ter o najnujnejših varstvenih ukrepih za neprecenljivo kulturno zapuščino. V skladu z dogovorom bo občinski svet izbral ukrepe med pripravljenimi elaborati. Na podlagi izbranega elaborata bodo na občini lahko pripravili projekt varstva, s

Grad Dvor v središču Preddvora

katerimi bodo lahko kandidirali za slovenska in evropska sredstva. Najbolj problematičen je Novi grad nad Podakom, kjer so se ti sočletje stare ruševine iz 12. stoletja zaradi težkih zimskih razmer na številnih mestih še bolj zrušile. Novi grad je najstarejši preddvorski grad in je pomembna kulturna dediščina, saj takšnih ruševin ni nikjer v Sloveniji niti nikjer v Evropi. Slabo se godi tudi gradu Dvor, ki je v središču Preddvora brez uradnega lastnika in z denacionalizacijsko odločbo. L. H.

Sto let esperanta

Leta 1887 je v Varšavi na Poljskem izšel prvi učbenik mednarodnega jezika z naslovom Internacia Lingvo, ki ga je napisal Ludvik Lazar Zamenhof. Podpisal se je s psevdonimom Doktoro Esperanto in tako je mednarodni jezik dobil svoje ime. Slovenci so se vključili v esperantsko gibanje v začetku 20. stoletja. Prvi tečaj esperanta je bil leta 1907 na ptujski gimnaziji. Organiziral ga je Ljudevit Koser, ki je leta 1910 tudi izdal prvi učbenik, istega leta pa so v Mariboru ustanovili prvo društvo za esperanto. Po prvi svetovni vojni se je esperanto v Sloveniji hitro širil. Ustanovili so več društev, izdali knjige, nekateri so postali pisatelji v esperantu, v Ljubljani pa so ustanovili tudi esperantsko združenje. Leta 1925 je v Mariboru potekal jugoslovanski kongres esperantistov. Takrat

Ludvik Lazar Zamenhof

je začel delovati tudi mariborski pedagog Rudolf Rakuša. Napisal je kakovostne učbenike in Esperantsko pedagogiko, ki jo po svetu še sedaj uporabljajo. Po drugi svetovni vojni je bil v Ljubljani nekaj let sedež Jugoslovanske esperantske zveze. V Mariboru so v šestdesetih letih organizirali evropske ministrske konference za uvajanje esperanta v šole, leta 1971 pa je bil v mestu ob Dravi največji kongres železničarjev esperantistov s 700 udeleženci. Učenje esperanta sedaj poteka predvsem s pomočjo interneta.

Esperantisti pridobivajo znanje tudi na seminarjih. Mednarodni seminar bo konec maja na Pohorju. Esperanto je navzoč v skoraj 130 državah sveta, bolj ali manj aktivno ga uporablja okoli dva milijona ljudi. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 11. 5.

19.30 Cankarjev dom: Orkester Slovenske filharmonije. Dirigent: Marko Letonja; Aleksander Milošev: viola

20.30 Križanke: Tomaž Domicelj, pop

21.00 Restavracija Via Bona: Mia Žnidarič, džez

PETEK, 12. 5.

19.00 Slovensko mladinsko gledališče: T. Štiviliči: Fragile

19.30 Cankarjev dom: Orkester Slovenske filharmonije. Dirigent: Marko Letonja; Aleksander Milošev: viola

20.00 MGL: D. Muck: Neskončno ljubljeni moški

SOBOTA, 13. 5.

19.30 SNG Opera in balet Ljubljana: P. I. Čajkovski: Labodje jezero, balet

20.30 Križanke: Cheik Lo (Senegal), Brina (Slovenija), Boban Marković orkestar (Srbija)

21.00 Plesni teater Ljubljana: Trans Danse Europe: mreža produkcijskih hiš evropskih mest

NEDELJA, 14. 5.

17.00 Šentjakobsko gledališče: Ž. Petan: Pet Pepelk

19.00 Lutkovno gledališče Ljubljana: Shakespeare: Hamlet. Za otroke od 10. leta dalje, za mladino in odrasle.

PONEDELJEK, 15. 5.

19.30 SNG Drama: L. N. Tolstoj: Ana Karenina

19.30 Šentjakobsko gledališče: J. Jacobs, W. Casey: Brilijantina

20.00 KUD France Prešeren: J. A. Salvatierra, R. Echeto: El rey de los francascados Hiperchloridria, predstava v španskem jeziku

TOREK, 16. 5.

Narodna galerija: Mednarodni teden družine: od 16. 5. do 21. 5. Vsak dan ob 16.30, v soboto ob 10.00. Posebne dejavnosti in animacija. Prost vstop za družine z otroki.

19.30 SNG Drama: L. N. Tolstoj: Ana Karenina

20.00 MGL: D. Muck: Neskončno ljubljeni moški

SREDA, 17. 5.

20.00 Cankarjev dom: Saška državna kapela Dresden. Dirigent: Emmanuel Krivine, oboa: Bernd Schober

19.00 Vodnikova domačija: Predstavitve knjige »Die Heimat-Koprivnik« Matjaža Matka

20.00 MGL, Mali oder: J. Prideaux: Gospodinja

20.00 MGL: D. Muck: Neskončno ljubljeni moški

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Razvajene Parižanke

Monika Maljevič

Juliette, Florence in Marie so prijateljice že od otroštva, dolgočasne vsakdanjike pa si najraje poživijo z obrekovanjem in razglabljanjem o tegobah življenja.

Marie je zdravnica, ki poskuša biti popolna žena umetniškemu in nekoliko izgubljenemu možu, boječa in skromna Florence poskuša kot urednica oglaševalske agencije prevzeti več odgovornosti, odvetnica Juliette pa še išče pravo ljubezen. Komedija Razvajene Parižanke je, kot so mnogi opazili, francoska različica Bridget Jones ali Seksa v mestu. Film o treh tridesetletnicah, Juliette, Florence in Marie, ki prijateljujejo že od malih nog.

Marie, igra jo Judith Godreche, je zdravnica v bolnišnici. Že osem let je poročena s Pierrom, iskrenim, ljubečim in duhovitim slikarjem, ki ima le eno hibo: v družinski proračun ne prispeva niti beliča. Marie se trudi, da bi bila popolna žena, mati, zdravnica in prijateljica, a nekega dne ji to začne presedati ... Florence (Anne Parillaud) je poročena z Julienom, svojeglavim in osor-

Tout pour plaire

Režija: Cécile Telerman

Scenarij: Jérôme Soubeyrand in Cécile Telerman

Produkcija: Yann Gilbert

Igrajo: Mathilde Seigner, Anne Parillaud, Judith Godreche, Mathias Mlekuz, Thierry Neuvic, Pascal Elso, Marc Citti

Premiera: 11. 5. 2006

Distribucija: Ljubljanski kinematografi

nim podjetnikom, s katerim ima sina Ludovica. Že leta dela kot neopazna in sramežljiva redaktorica v oglasni agenciji. Njen šef, ki mu ljubkovalno rečejo Kaligula, ji končno zaupa pomembno naročilo. Torej bi vse moralo biti v najlepšem redu ... Juliette (Mathilde Seigner) je odvetnica, ki je daleč od stereotipa grabežljivega advokata. Komaj se preživlja, ker zelo težko izterja plačilo od svojih strank. Tudi v ljubezni nima sreče. Vsaj tako misli ...

Vse tri so ujete v brezglavem tempu mestnega življenja, v vrtincu poklicnih in zasebnih obveznosti, a si vendarle redno utrčajo kakšno urico za sproščen klepet brez zavor. Pri 35. je treba narediti obračun: ideali so zbledeli in izgubljajo bitko z realnostjo. Namesto da bi jokale, se temu raje smejejo.

Ženski svet Film je prvenec obetavne režiserke Cécile Telerman, ki je tudi soavtorica scenarija. In kako se je rodila ideja za Razvajene Parižanke? Cécile je bila obkrožena s prijateljicami, s katerimi so neutrudno premlevala eno in isto temo: moške in zakaj neko razmerje deluje, drugo pa ne. Ugotovila je, da so njene Parižanke res razvajene. Zakaj? Od sebe in svojih moških pričakujejo popolnost, in če je ne dobijo, je to konec sveta. Kot mnoge današnje ženske dolžijo

Tout pour plaire

UN FILM DE
CÉCILE TELERMAN

sebe: če bi bila lepša, vitkejša, pametnejša ... Marie je glava družine. Če bo domov nosila denar in bo popolna, je mož nikoli ne bo zapustil. Florence je podrejena. Če bo možu v vsem ugajala in zatrla svoje želje, jo bo imel rad. Juliette, ki je še nevezana, si vedno že vnaprej napove polom, da bi si prihranila razočaranje. Zase pravi, da je najuspešnejša v neuspehih.

Kakšna je vloga moških v vsem tem? Ključna, ker sta v vsakem razmerju dva in je uspeh ali polom odvisen od obeh. Režiserka zavrača očitke, da so moški v filmu dežurni negativci. Julien (Thierry Neuvic) resda ni preveč simpatičen, a ni lahko biti mož večno nezadovoljne žene. Tudi njene ženske niso neka-kšne svete krave, iz katerih se ne sme norčevati. **D**

Ostaneč časa

Ostaneč časa je čustvena zgodba o uspešnem modnem fotografu, ki izve, da ima zaradi neozdravljivega raka le še nekaj mesecev življenja.

O dloči se posloviti od matere in prijateljev, ob tem pa spozna veliko stvari o lastnem življenju, ki jih prej sploh ni opazil. Tridesetletni Romain, igra ga Melvil Poupaud, je modni fotograf, ki mu vse uspeva: ima cvetočo kariero, lepo stanovanje v Parizu in privlačnega partnerja Sasha (Christian Segenwald). Vse to se razblini, ko omedli med snemanjem. Izvidi pokažejo, da ima raka v zadnji fazi. Njegove možnosti za preživetje so minimalne in Romain odkloni zdravljenje. Sklene, da bo svojo bolezen zamolčal vsem razen babici (Jeanne Moreau). Edino njej zaupa, ker sta si bila vedno blizu in, kot ji neprizanesljivo pove, je tudi ona blizu smrti, čeprav je zelo vitalna in se baše z zdravili, da bi lahko »zdrava umrla«. Zavest o bližnji smrti ga plaši, zato se odloči za nenavadne, celo čudaške poteze. Sashu očita, da živi na njegov račun, in ga odslovi; silovito nadre mamo, ki pričakuje, da ji bo podaril vnučka, čeprav ve, da je gej, in sestro Sophie, ljubečo, a po

njegovem mnenju dušečo mamičco dveh malčkov. Čedalje pogostejše se mu pred očmi pojavljajo slike iz otroštva, kot bi mu otrok v njem hotel nekaj povedati. Nepričakovana ponudba natakaričice Jany (Valeria Bruno Tedeschi), ki ne more zanositi, ker je njen mož neploden, mu bo pomagala, da se sprijazni s koncem. Mlada ženska ga v zadregi prosi, ali bi hotel spati z njo: z možem sta opazila, kako čeden je Romain. Ko mu sestra napiše, kako jo je prizadel njegov izbruh, jo pokliče in se spravi z njo. Tudi od Sasha bi se rad poslovil. Ne zmore moči, da bi mu povedal, kako hudo bolan je. Rad bi se še zadnjič ljubil z njim, kar pa mladenič, ki je končno dobil delo po Romainovi zaslugi, odkloni. Romain se bo vseeno ljubil – in to v troje, ko se bodo z Jany in njenim možem našli v hotelski sobi. Ko Jany zanosi, jo prosi, da ga pokliče, ko se bo začel otrok premikati. Romain odide na morje, na plažo, polno ljudi, ki imajo pred sabo še vse življenje, in spokojno leže na pesek ...

Le Temps qui reste

Režija: François Ozon

Scenarij: François Ozon

Produkcija: Oliver Delbosc, Marc Missonnier

Igrajo: Melvil Poupaud, Jeanne Moreau, Valeria Bruni Tedeschi, Daniel Duval, Marie Riviere, Christian Sengewald, Louise-Anne Hippeau

Premiera: 11. 5. 2006

Distribucija: Fivia

Na kratko

Igralec TOBIAS MORETTI, znan po vlogi v televizijski nanizanki Komisar Rex, bo v filmu Lorenzo da Ponte nastopil v vlogi skladatelja Wolfganga Amadeusa Mozarta. Snemanje filma o življenju italijanskega pesnika in pisca opernih libretov Lorenza da Ponteja (1749–1838) se bo začelo sredi junija na Dunaju in v Španiji, je dejal 46-letni Moretti v Offenburgu. Da Ponte je znan predvsem po svojih libretih za operi Figarova svatba in Don Giovanni.

V eni od žirij letošnjega mednarodnega filmskega festivala v Cannesu bo tudi ameriški režiser TIM BURTON, avtor Edvarda s škarjami in Čarlija v tovarni čokolade. V žiriji Cinefondation, ki nagraduje nove režiserske upe, bodo ob njem o nagradah odločali še francoska igralka Sandrine Bonnaire, režiser Souleymane Cisse, nemški igralec Daniel Bruehl in poljski skladatelj Zbigniew Preisner. Žirijo bo vodil ruski režiser Andrej Končalovski, tri nagrade pa bo podelila 26. maja. Tim Burton bo na sklepni prireditvi 28. maja izročil še zlato palmo za najboljši kratki film festivala. Članica žirije, ki bo podelila prestižne zlate palme, bo Burtonova žena, britanska igralka Helen Bonham-Carter.

Britanska režiserka GURINDER CHADHA je napovedala, da bo posnela filmsko različico televizijske nadaljevanke Dallas, ki je na malih zaslonih kraljevala v 80. letih prejšnjega stoletja in v kateri bosta igrala John Travolta in Jennifer Lopez. Režiserka filma Zadeni kot Beckham je že podpisala pogodbo z družbo 20th Century Fox za režijo filma, v katerem bo Travolta igral podlega naftega mogotca J. R. Ewinga, Lopezova pa njegovo ženo Sue Ellen. Režiserka Gurinder Chadha je poleg filma Zadeni kot Beckham, v katerem je v glavni vlogi nastopila Keira Knightley, posnela tudi film Prevzetnost in pristranost. Chandhova je sodelovala tudi v drugi televizijski humoristični nadaljevanke iz 60. let Dream of Jeanne. Celovečerec Dallas bodo začeli snemati oktobra, končali pa konec leta 2007.

107.8 MHz
radio velenje
www.radiovelenje.com
03/ 897 50 03

Trdno na tleh

Mihael Mirtič, foto: Matej Mihinjač, SAGA Institute

Subaru legacy 2,0 SW

Neutrjene poti in izbira nje neznanih smeri pri večini velja za nepremišljeno dejanje, ki se ponavadi konča z neljubimi ali celo usodnimi posledicami. Kupci subaruja so prepričani, da je drugače. Japonski sinonim za štirikolesni pogon ima ozek, vendar stabilen

masiven odbijač. Očem prikupen je tudi zadek vozila z dvojno svetlečo se izpušno cevjo, ki pripada že osnovnemu modelu legacyja z dvolitrskim bencinskim motorjem. Notranjost je narejena po zahtevah višjega kroga kupcev, ki ne dopuščajo prostora za napake ali sumljiv izvor materialov v po-

sedežev omogoča različne razporeditve in povečanje tovrnega prostora do zavidljivih 1649 litrov prostornine. Bogata serijska opremljenost med drugim zajema električni pomik vseh stekel in stranskih ogledal z integriranimi smerniki, klimatsko in radijsko napravo s predvajalnikom zgoščenk, potovalni računalnik, tempomat ter grete prednjih sedežev.

Preverjena tehnologija Pri Subaruju so z uvajanjem delov iz lahkega aluminija pripomogli k nižji skupni masi vozila in posledično zmanjšanju porabe goriva ter izboljšanju izpusta izpušnih plinov. Tako so iz aluminija izdelana zadnja vrata, odbijač, podporni krmilni mehanizem in med drugim pokrov motorja, pod katerim se skriva tipičen predstavnik Subaruja, bokserski štirivaljni (kot med valji je 180 stopinj). Specifičen zvok, največja moč 165 konjskih sil in vrtenje motorne gredi prek 7000 vrtljajev ponujajo

krog oboževalcev, ki prisegajo na kakovostno izdelavo in vrhunsko tehnologijo 4x4.

Sveže oblikovanje Subaru je lani predstavil četrto generacijo modela legacy. Poslednja različica se je od robustnega prvega predstavnika iz leta '89 preobrazila v športno in elegantno limuzino oziroma kombi-limuzino. Testna oziroma karavanska različica deluje še nekoliko bolj všečno kot klasična limuzina. Zaznamuje jo agresiven videz prednjega dela vozila z veliko odprtino za zajemanje zraka s centralno nameščenim hišnim logom. Kristalni pogled prednjih žarometov se rahlo zajeda v

tniški kabini. Boljšo preglednost in funkcionalnost sredinske konzole so dosegli z 10-stopinjskim zasukom le-te proti vozniku. Ta s pomočjo višinsko nastavljivega sedeža in vsestransko pomičnega volanskega obroča zlahka najde svoj idealni položaj. Kromirani dodatki pripomorejo k višji oce-

ni celotne podobe notranjosti. Prostora v predelu kolen je dovolj tudi na zadnji dvetretjinsko deljivi klopi s sredinskim komolčnim opornikom. Velik je prtljažni prostor, ki je kljub uporabi večvodilnega vzmetenja na zadnji premi med najprostornejšimi v svojem razredu. S preprostimi zlaganjem

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	SUBARU LEGACY 2,0 SW
vrsta motorja	štirivaljni, bokserski, bencinski, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1994
moč v kW (KM) pri vrt./min	121 (165) pri 6800
največji navor v Nm pri vrt./min	187 pri 3200
menjalnik	ročni, petstopenjski
pogon	na vsa štiri kolesa
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4720 x 1730 x 1470
medosna razdalja v mm	2670
prtljažnik v litrih	459/1649
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1385 (1935)
največja hitrost v km/h	204
pospešek 0-100 km/h v s	9,8
poraba (po normah EU) v l/100 km	12,4/7,0/9,0
poraba na testu v l/100 km	11,8
cena vozila v SIT	6.936.000

sojevtrsten občutek. V sožitju s stalnim štirikolesnim pogonom ponuja zvrhano mero užitkov v vožnji, za kar se lahko zahvalimo predvsem izkušnjam japonskega izdelovalca vozil, pridobljenih na elitnih tekmovanjih svetovnega prvenstva v reliju. Prav tako je poskrbljeno za zahtevnejše voznike s terenskim prenosom sile, uporabnim predvsem na neurejenih podeželskih cestičkih oziroma težjih gorskih vzponih. V nasprotju s spredaj ali z zadaj gnanimi vozili daje razporeditev pogona 50:50 med osmi nevtralno lego v zavoju in s tem omogoča hitrejšo in natančnejšo vožnjo skozi ovinke. Varnost legacyjevih potnikov je v temelju zaupana trdni

konstrukciji, ki jo tvorijo toge povezave med osrednjimi stebrički, streho in zadnjim delom vozila. Te skupaj z ojačenimi varnostnimi drogovi v prednjih in zadnjih vratih zagotavljajo visoko odporen obroč pri trikih iz vseh smeri. Pomemben dejavnik varne vožnje so tudi samohladilne kolutne zavore, okrepljene s štirikanalnim ABS in porazdelitvijo zavorne moči EBD, posebej izdelane za štirikolesni pogon AWD.

Brez odstopanja Zagotovo pa je pomanjkanje dizelskega agregata zaradi naftne mrzlice manjša ovira zlasti pri iskanju novih privrženecv te specifične japonske znamke. Privlačna kombinacija prostornosti, kakovosti in visoke tehnike v simetričnem štirikolesnem pogonu je dosegljiva za okoli 7 milijonov tolarjev. Cena, ki vas bo trdno postavila na tla ne glede na to, kako spolzka so. **D**

Novice

VOLVO S60 Iz Göteborga je pred nekaj dnevi prišla novica o tehnološko in oblikovno osveženem modelu S60, ki bo prišel do kupcev v letošnjem poletju. Poleg tega bodo osveženi primerki modela S60 ob vstopu v modelno leto 2007 dobili tudi nekaj več serijske opreme. Glavna oblikovna značilnost, ki bo poskrbela za razlikovanje od aktualnega modela S60, je izražena z modernizirano podobo klasičnega logotipa znamke Volvo na nekoliko večji maski hladilnika ter z integriranima smernikoma v paru zunanjih vratnih ogledal.

MADŽARSKI SUPERŠPORTNIK Madžarsko podjetje BOVI je predstavilo superšportnika z oznako brokernet silver sting. Gre za prvi pravi madžarski superšportni avtomobil, ki so ga razvili in izdelali pri naših vzhodnih sosedih. Za njegov nastanek je zaslužen nekdanji dirkač in podjetnik Kalman Bodis. Poganja ga sredinsko nameščeni 3,6-litrski bokserški motor iz porscheja GT3, ki v madžarski izvedbi ponuja 432 KM pri 7000 vrtljajih v minuti ter 437 Nm navora pri 6500 vrtljajih. Po navedbi izdelovalca pospeši od 0-100 km/h v 3,8 sekunde.

NASLEDNIK IZVEDBE MUSSO SPORT Pri SsangYongu so na domačem, južnokorejskem trgu že začeli s prodajo novega modela actyon, ki predstavlja naslednika modela korando. Pred kratkim se mu je pridružila še nova pick-up izvedba actyon sport, ki so jo javnosti uradno predstavili 27. aprila na letošnjem avtomobilskem salonu v Pusanu. Nekoliko samosvoje oblikovani actyon združuje terensko in kupejevsko obliko in predstavlja križanca med vozili SUT in SUC (Sports Utility Truck/Coupe).

FORD FIESTA SPORTVAN Evropski Ford bo v zadnjem četrtletju letošnjega leta razširil svojo ponudbo lahkih dostavnih vozil z novo izvedbo modela fiesta. Z odstranitvijo zadnje klopi in zadnjega ter obeh zadnjih bočnih stekel so ustvarili dvosedežnik, ki ponuja več prostora za tovor. Za njegovo premikanje skrbi 1,6-litrski turbodizelski agregat z 90 'konji' v povezavi s 5-stopenjskim ročnim menjalnikom. Športne attribute so poudarili z drugače oblikovanim sprednjim odbijačem, bočnimi pragovi, zadnjim strešnim spojlerjem in 16-palčnimi lahkimi platišči.

Radio Krka
106.6 MHz

Škodljiv dolgotrajni stres

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

Različni fizični, duševni in čustveni dražljaji pri ljudeh povzročajo stres, ki v majhnih količinah lahko razkrije najboljše v nas, če pa stresno obdobje traja predolgo, lahko tudi resno zbolimo.

Nekatere raziskave namreč trdijo, da kar 75 odstotkov bolezni izvira iz stresa. Kratkotrajni stres poveča učinkovitost, saj daje dodatno energijo, toda večina ljudi ob nenehnem stresu opazi, da je energije čedalje manj in se pojavijo telesne težave. Če se stres pre pogosto ponavlja, se telo tudi na najmanjši stres odzove z izčrpanostjo. Najpogosteje so bolezni, ki jih povzroča dolgotrajni stres, povezane z depresijo, tesnobo, sindromom kronične utrujenosti, migrene, prebavne motnje, debelost, visok krvni tlak in srčni napad. S stresom so povezane tudi motnje imunskega sistema, prenehanje, nekatere vrste slabokrvnosti, težave

s plodnostjo in nekatere oblike zasvojenosti. Simptomi stresa so posledica dalj časa trajajoče visoke vrednosti stresnih hormonov in so poleg naštetega še jokavost, težave s koncentracijo, motnje spanja, pospešen srčni utrip, suha usta, znojenje in tresenje.

Teško se mu je izogniti V splošnem velja, da se je dobro stresu izogibati, toda vzroki zanj so različni in so pogosto neizogibni. Tudi dolgotrajnejšim stresom se je težko vedno izogniti. Ponavadi so vzroki za dolgotrajni stres slabi medsebojni odnosi, izguba ljubljene osebe zaradi smrti ali ločitve, skrbi zaradi denarja, slabo obvladovanje časa, brezposelnost,

Pomaga skodelica zeliščnega čaja.

pomanjkanje sprostitve, dolgočasje in slabo zdravje. Toda če se dejavnikom stresa ni mogoče izogniti, pa je mogoče vsaj nekoliko spremeniti svoj način odzivanja na dražljaje. Dobro je vedeti, da na odziv posameznika na stres vpliva tudi to, ali je posameznik prvo- ali drugorojeni, srednji, najmlajši ali edini otrok, pomembna

je posameznikova starost, spol, izobrazba, njegove osebne izkušnje, pričakovanja, značaj in zdravje.

Obvladovanja stresa Samozdravljenje stresa obsega tri glavne točke: prva je opazovanje, ki prinese spoznanje o tem, kaj in kdo povzroča stres in kakšen je odziv nanj. Pod drugo točko spada izogibanje stresu in njegovo zmanjšanje; izognemo se mu lahko s tem, da na primer zamenjamo neznosno službo ali delovno mesto uredimo tako, da bo bolj znosno. Zadnja točka obvladovanja in zdravljenja stresa pa je uporaba različnih strategij, ki ponavadi pomagajo, da se posameznik na svoje stiske odziva bolj razumno. Dobro se je posvetiti prehrani in jesti redno, zmanjšati količine alkohola in kofeina ter povečati količine zaužitega sadja in zelenjave. Pomagajo tudi mineralni in vitaminski dodatki k prehrani. V posebno stresnih obdobjih pomagajo zeliščni pripravki; čaji, ki pomirjajo, so: kamilični, baldrijanov, lipov in deteljin čaj. Izjemno sproščujoče deluje vsaj trideset minut telovadbe na dan, saj »pokuri« odvečne stresne hormone in hkrati zviša raven endorfinov, kemičnih snovi, ki izboljšujejo razpoloženje.

Sproščanje Med tehnike obvladovanja stresa sodijo tudi različne oblike sprostitve, kot so redni odmori med delom, počitnice, uživanje v konjičkih, vodenje dnevnika, meditacije, ogled priljubljene komedije ali kriminalke, saj je znano, da prav te oddaje največkrat delujejo zelo sproščujoče. Nikakor ni priporočljivo zanemarjati pogovorov s prijatelji in razvajanja v kakšnem kopalšču ali kozmetičnem salonu. Za obvladovanje stresa je izjemnega pomena tudi spoznanje, kaj je v resnici pomembno, in sprejetje

Trideset minut telovadbe na dan pomaga proti stresu.

Negujte partnerske odnose.

dejev, da ni mogoče vedno imeti vsega ter da lahko spremenimo samo svoje vedenje, ne pa vedenja drugih ljudi. Tudi odpušcanje sebi in drugim ter opustitev želje po popolnosti bo prineslo veliko olajšanje. Naučiti pa se je treba tudi reči ne. Odpraviti je treba negativno razmišljanje in povečevanje težav, predvsem pa se je treba naučiti sprejeti neizogibno in poskusiti gledati na stresne situacije kot na prilžnosti.

Pomembna je samozavest Razporeditev časa, natančna opredelitev težav in načrt za doseg ciljev bodo olajšali stres v težkih življenjskih izkušnjah, prav tako pa tudi vztrajanje pri odločitvi, potem ko je le-ta že sprejeta. Sprejeti je treba tudi dejstvo, da vsaka izbira vključuje tudi odpoved. Vsak dan si je treba vzeti čas zase pa tudi za negovanje odnosov, prijateljstev ali ljubezenskega razmerja ter sprotno reševanje težav v teh odnosih. Upoštevati čustva drugih ljudi in jih ločiti od svojih je prav tako pomembno kot prositi člana družine ali prijatelja za podporo, ki jo potrebujete v stresnih trenutkih. Predvsem pa je bolje biti samozavesten kot pasiven ali agresiven. To je tako pomembno, da se je priporočljivo udeležiti tudi kakšnega seminarja za samozavest in samospoštovanje. Ob upoštevanju takšnih napotkov je možnost za razvoj katere od stresnih bolezni veliko manj.

Stres in otroci Danes so pogosto pod stresom tudi otroci, zato je treba v tem smislu zanje še pose-

bej poskrbeti. Predvsem naj otroci zdravo živijo, se dovolj gibljejo in naj ne sedijo predolgo pred računalniki in televizorji. Dovoliti jim je treba, da domov pripeljejo najboljšega prijatelja in razmečejo svojo sobo ob prijetni igri. S strani staršev pa otroci potrebujejo še zlasti občutek varnosti in občutek, da svoje težave vedno lahko zaupajo staršem. Enako pomembni so dobri odnosi med roditeljema, zato partnerske težave rešujete sprti in učinkovito: otrok bo veliko mirneje spal, se bolj brezskrbno igral in se učil veliko bolj zbrano, če bo vedel, da se starši dobro razumejo in se spoštujejo med seboj.

Brez stresa na dopust Še dober mesec in pol nas loči od začetka poletnih dopustov in počitnic – pa vendarle. Dobro se je pripraviti, še preden postanejo stvari stresne. Predvsem ne smemo pozabiti, da je dopust že sam po sebi namenjen zmanjšanju stresa in sprostitvi, zato morajo biti tudi priprave nanj čim manj stresne. Glede kraja, kjer bomo preživljali dopust, ne pozabite upoštevati želja tistih, ki potujejo z vami, ali pa se nesoglasjem izognite s sklenitvijo kompromisa: »Letos odločaš ti, drugo leto pa jaz!« Tako bo lahko vsakdo prišel na svoj račun. Med napornimi delovnimi dnevi se lahko ustvarijo napetosti ali zamere med družinskimi člani, toda dopust ni čas, da bi o takšnih težavah razpravljali na veliko, ampak je pomembno to, da drug drugemu ne stopamo na žulje in poskrbi-

Novici

BREZ OKUŽENIH PASOV V Sloveniji so šestega maja odpravili še zadnje desetkilometrsko ogroženo območje okrog Maribora in pripadajoče ukrepe proti širjenju ptičje gripe. S tem v naši državi približno tri mesece po odkritju prvega primera ptičje gripe ni več ne trikilometrskih okuženih ne desetkilometrskih ogroženih pasov okrog žarišč ptičje gripe. Državno središče za nadzor bolezni je spremenilo pravilnik: za območje z izrazitim tveganjem se razglasijo naselja v trikilometrskem pasu na obeh straneh reke Drave od Maribora do meje s Hrvaško. Za druga območja Slovenije je začel veljati ukrep, ki določa, da se lahko perutnina goji v ograjenih prostorih in krmi ter napaja v zaprtih prostorih ali na način, ki preprečuje divjim pticam dostop do krme in vode.

NEVARNA TRDNA GORIVA Kuhanje na les, premog, živalske iztrebke in druga trdna kuriva, pri katerem se sproščajo strupeni plini, je povod za množične pojave pljučnice in drugih bolezni dihal, za posledicami

katerih letno umre 1,5 milijona ljudi. Od tega jih samo v Podсахarski Afriki in jugovzhodni Aziji umre 879.000, pravi poročilo Svetovne zdravstvene organizacije (WHO) Gorivo za življenje: gospodinjstvi viri energije in zdravje. Če bi vsak dan 485.000 ljudem v obdobju 10 let omogočili dostop do čistejših virov energije za kuhanje, kot sta utekočinjeni svetilni plin in bioplin, bi lahko do leta 2015 prepolovili delež prebivalstva, ki v gospodinjstvu še vedno uporablja trdna kuriva. Strošek tako obsežne preusmeritve na alternativne vire energije bi znašal 13 milijard dolarjev.

AVTOSTEKLOPLUS 080 3232

WWW.TRIGLAV.SI

Bojan Prašnikar se je po kratki ciprski avanturi vrnil v Slovenijo.

Gimnazija v srcu

Lovro Kastelic, foto: arhiv Demokracije

Trije dijaki legendarne celjske gimnazije so že kmalu visoko motivirani zapustili svoj rodni kraj in bili za končni cilj pripravljeni storiti vse.

Osnovnošolke in osnovnošolci, ki se boste vpisali na celjsko gimnazijo v naslednjem šolskem letu (2006/07), boste v tretjem letniku (2008/09) skupaj s Celjem in Slovenijo praznovali 200-letnico nepretrganega delovanja ene najstarejših in najuglednejših gimnazij v Sloveniji, 1. gimnazije v Celju. Na praznovanju boste poleg uglednih mož, kot so dr. Janko Lešničar, dr. Matjaž Kmecl, Stan-ko Lorger, Franjo Bobinac, in še

mnogih drugih morda zagledali razvpito trojico iz slovenske športne stroke. Prvi (letnik 1952) bo v rokah držal košarkarsko žogo, drugi (letnik 1953) nogometno, tretji (letnik 1961) pa roketno. Vsi trije se ponašajo s številnimi uspehi mednarodne veljave. Vsi trije kar kipijo od samozavesti, ki je v slovenskem prostoru sicer ni na pretek. Tudi samovšečnost jim ni tuja. S prefinjenim diplomatstvom, s katerim so postali tudi politično sprejemljivi, zlahka kr-

marijo med pogostokrat nezdržljivimi subjekti. So dokaz, da je tudi v športu, ki je sicer poligon eksaktnih in (iz)merljivih izidov, retorična spretnost v določenih trenutkih (slave) celo pomembnejša od strokovnosti, ki jim je sicer ne more nihče oporekati. Ko je treba, so lahko tako veliki teoretiki kot veliki praktiki. Kot jegulje se že desetletja vijejo med vso nehigieno slovenskega klubskega športa, iz vsake umazanije pa izplavajo še bolj čisti.

V danskem klubu VIBORG, ki bo v finalu lige prvakinj v rokometu igral s Krimom Mercatorjem, so se odločili, da povratne finalne tekme ne bodo igrali v domači dvorani, temveč v Ljubljani. Prva finalna tekma bo torej v nedeljo, 14. maja, v Hali Tivoli.

Vse kaže, da bodo hokejisti Acronija Jesenic v sezoni 2006/07 sodelovali v avstrijski hokejski ligi Erste Bank Eishockey Liga (EBEL). Vodstvo kluba se je o sodelovanju z vodstvom EBEL pogovarjalo na sestanku minuli teden.

Športno društvo »košarkarska šola PETER VILFAN« bo letos organiziralo že trinajsti poletni košarkarski tabor v Strunjanu. Nekdanji jugoslovanski in slovenski reprezentant ob tem poudarja, da se bo za dober mesec dni tudi sam preselil na slovensko obalo.

Nekateri menijo, da premorejo več življenj ... Zato na oder vabimo Zmaga Sagadina, Bojana Prašnikarja in Toneta Tislja.

Savinjska drža Je to potemtakem savinjska drža, ki je svoj nižinski del doline poselila in obdelala že v rimski dobi in potem slonela na lesni, orodjarski in hmeljarski industriji? Ali pa je v samem savinjskem jedru še vedno ostal delček iz obdobja zadnjih celjskih knezov, ko je bilo Celje pravzaprav edino pravo središče humanizma in renesanse na Slovenskem in so tamkajšnji ljudje tudi zato tako ponosni, delavni in iznajdljivi? Tudi kvaliteta meščanskega sloja je po razpadu Avstro-Ogrske močno prizanesla Celju in njegovi okolici. Danes, ko so vse celjske silnice uprte navzgor, trendi pa kažejo še na bolje, župan Bojan Šrot, ki je bil prav tako dijak 1. celjske gimnazije (Tisljev letnik), pravi: »Pri svojem delu se ves čas zavzemam predvsem za čim hitrejšo končanje zastavljenih projektov, z novimi projekti in aktivnostmi znotraj mestne občine pa poskušam povrniti Celju ugled sodobnega, prodornega in odprtega slovenskega mesta. « To mu je do sedaj več kot uspevalo, saj je Celje po mnenju mnogih strokovnjakov v zadnjih letih postalo najhitreje razvijajoče se slovensko mesto. V takšnem ozračju se tudi športu ni težko razvijati. Najsodobnejša infrastruktura, stadion in posluh gospodarstvenikov oz. nekakšnega »gimnazijskega« lobija so temelj za kontinuiteto vrhunskih športnih dosežkov in rekreacije za vsakogar. Celjski »gimnazijski« lobi je v nasprotju z denimo lju-

STEVENASH, košarkar moštva Phoenix Suns, je bil drugo leto zapored imenovan za najkoristnejšega igralca (MVP) rednega dela severnoameriške lige (NBA). Kanadčan je premagal LeBrona Jamesa, na tretjem mestu pa je pristal Nemeč Dirk Nowitzki.

bljanskim ali pa kranjskim veliko bolj naklonjen vlaganju v šport.

»Gimnazijski« lobi Celjski »gimnazijski« lobi torej že 200 let več kot uspešno pošilja svoje kadre v širni svet, v zameno pa prejema in vestno shranjuje njihov ugled, znanje, povezave. Delovanje je podobno ameriškim univerzam, samo povezovanje pa nekakšno rotarijanstvo – organizacija svetovno povezanih poslovnežev in ljudi iz različnih poklicev. Na tak način bi morale delovati vse resne šolske ustanove. Tone Tiselj, najuspešnejši slovenski rokome-

Tone Tiselj

tni trener, se je denimo za nekaj let celo vrnil nazaj in bil športni učitelj. Enako okolje, izkušnje in tradicija pa naposled izvržejo tudi podobne značajske lastnosti.

Odkar se je Zmago Sagadin vrnil iz Beograda, Bojan Prašnikar pa pred mesecem dni s Cipra, jih imamo spet na kupu. Z identičnimi lastnostmi vred. Le da se igrajo svojo igrico, kdo ima večje žezlo v svojem moštvu, kdo izmed njih je večji sončni kralj. Z medijsko všečnostjo znajo marsikaj prikriti;

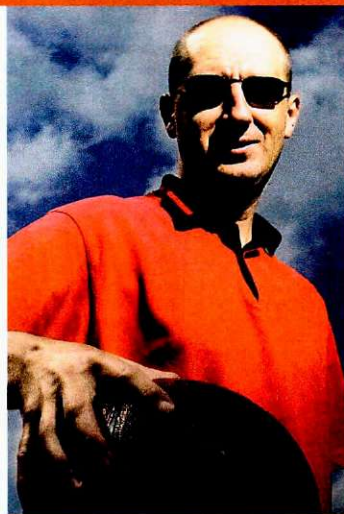

MITJA PETKOVŠEK je na 28. evropskem prvenstvu v moški športni gimnastiki v grškem Volosu suvereno osvojil zlato medaljo na bradlji, ki je še obogatila bero odličij z različnih tekmovalj. Aljaž Pegan je po napaki na drogu končal na sedmem mestu.

ponašajo se z izjemno karizmo. Le-ta pogosto zaduši tudi najboljši. Šarunas Jasikevičius in Arriel McDonald sta kakemu obetavnemu košarkarju vselej priporočila Sagadina z besedami: »V tem obdobju je Zmago zate najboljši trener, potem pa ...« Potem pa se je bilo pač treba odreči zvezdništvu ali pa drilu – enormnemu treningu. V njihovih moštvih so zato prevladovali neuvlejavljeni, mladi in poslušni. Z t. i. kreativce in svobodomiselnice, ki bi jim znali zrušiti avtoriteto, ni bilo prostora. Sistem, ki so ga določili, je postal svetinja. Tudi Nesterovič se je moral dokazati drugje; ni namreč podpisal predpisane pogodbe. Govorilo se je, da je bil denar sveta vladar, da so lahko igrali tisti, ki so si zakupili mesto na terenu. Nikoli ni bilo nič dokazanega; v ozadju so vselej stali Jankovič, Mermal, Turnšek, Jagodnik, zdajšnja in prejšnja politika. Pred dnevi je rokometni reprezentant Zoran Lubej javno oznanil, da njega, če bo postal Tiselj reprezentančni trener, ne bo v reprezentanci. »Selektor mora biti nekdo, ki ga igralci spoštujejo kot človeka. On je daleč od tega.« Idilo slovenskih rokometišev na evropskem prvenstvu je namreč porušila delitev denarnih nagrad za srebrno kolajno, za katero naj bi bil največ potegnil Tiselj. Le-ta je tik pred najpomembnejšim nastopom krimovk proti danskemu Viborgu opravil čistko. Še edino domačinko, kapetanko Dolerjevo, je posadil na tribuno. Igralke so se mu uprle, Tiselj je ponudil odstop, Jankovič ga je podprl. »Gimnazijski« trio še ni rekel zadnje besede ... V tujini se mu za zdaj še ni uspelo uveljaviti. **D**

Angleški strokovnjak **STEVE MCCLAREN** bo po koncu letošnjega SP v Nemčiji postal selektor angleške nogometne reprezentance. Strateg angleškega premierligaša Middlesbrougha bo zamenjal Šveda Svena-Görona Erikszona.

Hokejski ponos

Esad Babačić

Risi so nam vrnil del tistega kolektivnega zanosa, ki so nam ga pred leti podarili naši nogometaši.

Biti rezultatsko skupaj do samega konca srečanja z nasprotnikom, ki sodi v vrh svetovnega hokeja, je veliko več kot igrati neodločeno ali minimalno izgubiti proti kakšni nogometni velesili. Nočem zmanjševati dosežkov naših nogometašev, čeprav bi bili v družbi res dobrih bolj ali manj nebogljene. Primerjati nogomet in hokej morda ni najbolj primerno, toda neizpodbitno dejstvo je, da so pri hokeju presenečenja veliko težje uresničljiva, saj izključno defenziven pristop na ledu ni mogoč. Ko si enkrat stisnjen pred svoj gol, si v nenehni nevarnosti in samo vprašanje minut je, kdaj bo kakšen strel končal v mreži. Hokejska igra preprosto ne dovoljuje zaprte variante, kot je to praksa pri nogometu. Sleherno moštvo se bojuje v srednji tretjini, od koder gredo napadi na eno ali drugo stran, odvisno od tega, kdo je v nekem obdobju igre dominanten. Tesni izidi niso redki pojav niti pri hokeju, toda ko je neko moštvo že v kali inferiorno, le-ti skorajda niso mogoči. Če je nekdo boljši, bo preprosto moral zabiti nekaj lahkih golov in le s fanatično igro se je mogoče izogniti visokemu porazu. Naši hokejisti so se dejansko bojevali kot risi in svoje kvalitete pokazali tudi v napadu, kar je presežek glede na prejšnja leta, ko smo proti velikanom bolj ali manj statirali. Tokrat so bili fantje povsem konkurenčni in na trenutke so celo stisnili velike favorite, tako da smo bili nanje res lahko ponosni. Zdelo se je, da je vsak gol, ki so ga dosegli, enak zmagovitemu zadetku. Neodločen izid proti eni od obeh reprezentanc, ki sta igrali na vso moč, bi bil prava senzacija in do nje ni veliko manjkalo. Škoda, ker nismo imeli Čehov v prvem krogu, ko so favoriti še malo hladni. Zdi se mi, da so bili primernejši za veliko presenečenje kot ledeni Finci, ki so se po prvem šoku hitro pobrali. V času ko pišem te vrstice, še ne vem, kakšen je izid srečanja proti Latviji, toda kljub temu sem globoko prepričan, da bomo tudi naslednje leto v elitni skupini, kamor očitno sodimo. Če nam spodrsne in se po naključju vrnemo v skupino B, to gotovo ne bo zaradi slabše kakovosti, temveč zaradi pomanjkanja iger na tako visoki ravni. Avstrijska liga očitno prihaja v pravem trenutku, saj je čas, da se naši fantje vključijo v sistem, ki omogoča več kakovostnejših tekem skozi celotno sezono.

Pokvarjenec bo ducat let prebil za rešetkami.

Pokvarjencu ducat let zapora

Bogdan Sajovic

Dvanajst let zapora je dobil pokvarjenec, ki je dvanajst let zlorabljal pastorko, poleg tega mora plačati devet milijonov odškodnine. A kako to, da dolgih ducat let nihče ni opazil, kaj se dogaja?

Enainpetdesetletnik bo zaradi spolnega zlorabljanja svoje pastorko dvanajst let prebil za zapahi. Sodbo prvostopenjskega sodišča v Ljubljani je potrdilo tudi višje sodišče, tako da je postala pravnomočna. Umazana zgodba se je začela pred skoraj tridesetimi leti, ko se je pastorka rodila. Njen oče je kmalu po rojstvu zapustil ženo in otroka. Mati si je našla novega partnerja. Ta je sprva skrbel za pastorko kot za svoji hčeri, ki sta se rodili kasneje. Pravzaprav je pastorka vse do desetega leta mislila, da je očim njen oče. Ko pa je imela dvanajst let, jo je začel očim spolno zlorabljal. Upirala se je, koliko se je kot otrok sploh mogla, vendar je pokvarjenec kaj kmalu strl njen odpor. Pri tem je bil več kot uspešen, saj se je začelo za dekle trpljenje, ki je trajalo vso njeno najstniško dobo in še čez. Dolgih dvanajst let je očim redno posiljeval pastorko,

za nameček pa jo je silil, da je od otroštva skrbela za gospodinjstvo, zanj in tudi za polsestri. Njena mati je namreč ves čas popivala in je občasno izginila na svoje pivske turneje, s katerih se tudi po več tednov ni vrnila. Po vrnitvi pa ni bila kaj preveč pripravljena prisluhniti hčeri. V približno treznem stanju je odklanjala pogovor, v pijanem pa je hčeri očitala, da si je sama kriva. Očim si je nesrečno deklet

popolnoma podredil, jo vztrajno zalezoval in nadzoroval. Pri šestnajstih je celo zanosila, splavila, kar pa očima ni motilo, da ne bi že nekaj dni po opravljenem splavu spet zahteval spolne odnose.

Ducat let nihče ni nič opazil Šele pred petimi leti, ko je bila pastorka stara že štiriindvajset let, se je končno opogumila in se zatekla v varno hišo, očima pa prijavila. Preteklo je še pet let, da so pokvarjenca končno pravnomočno obsodili. Ob dvanajstletni zaporni kazni mu je sodišče naložilo še plačilo devetih milijonov tolarjev kot materialno odškodnino pastorki.

Pokvarjenec, ki je, kot je to običajno, na sodišču seveda vse zanimal, bo torej ducat let za rešetkami, kar je seveda edino pravilno. Žal pa ne morejo obsoditi tudi matere, ki je, kot smo zapisali, hčerki očitala, da si je za vse kriva

sama. Ne glede na njen odnos je ne nazadnje vedela, če je bila pijana ali ne, da je tisto, kar dela njen mož, kaznivo dejanje. Žalostno je, da v dvanajstih letih ni nihče opazil, kakšen teror je očim izvajal nad pastorko. Saj vendar niso živeli v popolni izolaciji. Vendar se zdi, da ni nihče od sorodnikov ničesar opazil. Nič niso opazili niti učitelji v šoli. Nič niso opazile pristojne službe niti zdravniki, čeprav je deklet imelo splav. Očitno se ni zdelo nikomur vredno vprašati, kako je šestnajstletnica zanosila. Tiho so bili tudi sosedje, ki, kot kažejo izkušnje, navadno precej dobro vedo, kaj se kuha v sosedovem loncu.

V bistvu del odgovornosti nosi tudi okolica, ne seveda za posiljevanja ubogega dekleta, ampak za to, da je tako dolgo trajalo, preden so pokvarjenca spravili tja, kamor spada, za rešetke. **D**

Prijeli prevoznike ilegalcev

Razbili mednarodno mrežo tihotapcev ilegalnih prebežnikov. Za pot od Indije od Evrope so plačevali po 8.000 evrov.

Slovenija je še vedno ena od držav, iz katere ilegalni prebežniki iz tretjega sveta najraje potujejo v obljubljeni dežel, torej na zlato Zahod. Seveda pa ne manjka tistih, ki takšne ilegalce prevažajo, in to za velik denar. Pred časom so tako slovenski policisti v sodelovanju s kolegi iz tujine razbili eno takšnih mrež, ki je prevažala ilegalce iz Indije, Pakistana in Bangladeša.

Glava zločinske mreže je bil sedemindvajsetletnik iz Bangladeša, krepko pa mu je pomagala partnerica, slovenska državljanka.

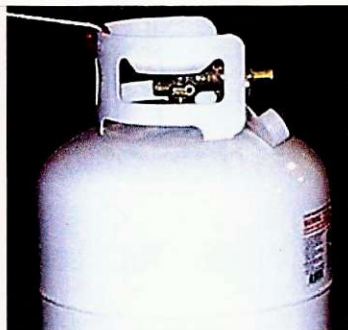
Ilegalce z indijske podceline so najprej prepeljali v Makedonijo, na Kosovo in v Grčijo. Tam so jih prevzeli člani mreže in jih prepeljali do slovenske meje. Na območju Ormoža so nato ilegalci prišli v Slovenijo, tu pa so jih kmalu ujeli. Kot je v navadi,

so prebežniki takoj zaprosili za azil, zato so jih namestili v azilni dom. Od tam so po nekaj dneh izginili in večinoma so jih prevozniki prepeljali v Italijo in Veliko Britanijo.

V sodelovanju s policijami Velike Britanije, Italije, Srbije in Črne gore, Hrvaške in Makedonije so mrežo zdaj razbili, vodjo so prijeli v Italiji, kjer mu grozi do dvanajst let zapora. Njegovim pomočnikom, ki so jih prijeli v Sloveniji, grozi občutno manjša kazen, največ pet let. Izkazalo se je, da sta bila dva sodelavca tolpe, državljana Srbije in Črne gore, celo stanovalca v azilnem domu; s kriminalom sta se torej ukvarjala na stroške naše države. Zaslužek pa ni bil slab. Prepeljali so približno dvesto ilegalcev, vsak pa naj bi bil za prevoz plačal osem tisoč evrov! B. S.

ZLASALA IN ZBRICALA Sredi belega dne in sredi mesta sta si skočili v lase šestindvajsetletnici. Skočili najprej dobesedno, saj sta se besno lasali, kot se za dekleti spodobi. Kmalu pa se je močnejša spomnila, da smo emancipirani, in se je tekmičice lotila po moško. Zbila jo je po tleh in dodobra obrcala. Pri tem ji je z zapetja strgala uro, za nameček pa večkrat skočila po njenem mobilniku, ki je odletel po tleh. Poraženka se je opotekla do kioska, kjer je poskušala priti k sebi, zmagovalki pa še ni bilo dovolj in ji je sunila še sončna očala. Nasilnejša je tako naredila za okoli 70 tisočakov materialne škode, buške pa so bile za nameček.

ŠE JEKLENKE JE KURIL Več sreče kot pameti je imel neznanec, ki se je lotil spomladanskega čiščenja okolice. Na kup je zvelkel precejšnjo količino navlake, odpadkov in razbitega pohištva ter vse skupaj zakuril. Na ogenj, ki je veselo gorel v bližini stanovanjskih hiš, je nato zmetal še več posod z vnetljivimi snovmi, se pravi z bencinom in kurilnim oljem, star motor in za vrhunec dve jeklenki z gospodinjstvomskim plinom ter še eno s kisikom. Na srečo je nekdo še pravi čas poklical gasilce, da so ogenj pogasili in jeklenke ohladili, še preden je počilo. Nevarnega redoljubca bodo najverjetneje obvadili zaradi povzročanja nevarnosti.

STIMULATIVNO NAGRAJEVANJE, DODATNO POKOJNINSKO ZAVAROVANJE IN MOŽNOST NAPREDOVANJA

Pridruži se nam!

Kot vojak v policijski vojski, pogodbeni rezervni ali na prostovoljnem usposabljanju za obrambo boji odlično psihično in telesno pripravljen. Učni se boji za preživetje v najrazličnejših okoliščinah ter spoznavni večšine modernega bojevanja.

Si pripravljen na pravo stvar?

Poklič na brezplačno telefonsko številko **080 13 22** ali pošlji elektronsko pošto na naslov naborna.pisarna@mors.si.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO

www.slovenskavojska.si

SLOVENSKA VOJSKA
V službi domovine.

ŠTAJERSKI VAL

prijateljstvo

blizina

domišljija

RADIO JE UHO, S KATERIM SLIŠIMO SVET!

EVJ ELEKTROPROM

EVJ

ELEKTROPROM d.o.o.

Loke pri Zagorju 22

1412 KISOVEC

tel.: 03 56 57 150

fax: 03 56 71 488

www.elektroprom.si

- elektroinstalacije
- centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- kabelsko komunikacijski sistemi
- trgovina EVJ CENTER
- lokalna televizija ETV
- tiskana vezja
- grafitne ščetke
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar SEMICA

Spremembe v zasedbi pri turboangelčkih

Turbo Angels

Slovenske turbofolk skupine so v tem času znane predvsem po tem, da njihovi člani odhajajo in prihajajo drugi. Potem ko je v skupino prišla in takoj tudi odšla Primorka Iris, so se spremembe zgodile tudi pri turboangelčkih. Skupino Turbo Angels je namreč (iz zdravstvenih razlogov) zapustil njihov harmonikar, 24-letni Gorenjec Dejan Raj. Nadomestek je že na svojem mestu – člani skupine so se odločili za mladega, nasmejanega Novomeščana »s pravo turboenergijo«, predvsem pa so se, kot pravijo, takoj ujeli, kot bi se poznali že vse življenje. Zanimivo – tudi novemu članu je ime Dejan.

Med najbolj prodajanimi

Režiser Klemen Dvornik je pred kratkim v oddaji Nikoli ob desetih predstavil videospot za pesem Roke, ki jo je Dan D posnel z gostjo Polono Kasal. Spot predstavlja zgodbo o tesnem prijateljstvu med dečkom in deklico, ki se v mladosti razideta, a po vseh pretečenih letih ne moreta nehati misliti drug na drugega. V spotu spremljamo njune zadnje skupne trenutke in utrinke iz njune sedanjosti, ko živita vsak svoje življenje, skupne mladosti pa se spominjata le ob pogledu na nostalgичne fotografije. Klemen Dvornik je s skupino sodeloval že pri spotu za poslovenjeno priredbo hita Gimme some lovin in Plešeš, ki je bil napovedni singel albuma Katere barve je tvoj dan?.

Uspešni na glasbenem prizorišču

Z albumom se je skupina Dan D po nekajletnem 'mirovanju' več kot uspešno vrnila na glasbeno sceno, saj je v dveh letih od izida predstavila 4 videospote in kar 5 radijskih singlov, nedavno pa je album znova zasedel mesto na lestvici 30 najbolj prodajanih albumov v Sloveniji. Uspehi so lepa vzpodbuda za skupino, ki letos praznuje že 10-letnico delovanja.

Brad in Angelina v Namibiji

Najprivlačnejši par ta hip – Brad Pitt in Angelina Jolie – se mudi v Namibiji. Ker obstaja velika verjetnost, da bo Angelina svojega prvorojenca rodila prav tam, Namibijci upajo, da bo to pripomoglo k razvoju turizma. Namibijski veleposlanik v ZDA Hopelong Ipinge je dejal, da se je zanimanje medijev za njegovo državo izjemno povečalo, saj želijo narediti kolaž posnetkov države, v kateri naj bi se rodil težko pričakovani otrok. Hollywoodski par se je za to afriško državo odločil zato, ker se je želel umakniti pred medijsko pozornostjo, vendar mu to ne uspeva najbolje. Namibijske oblasti se sicer na vso moč trudijo, da bi paru zagotovile varnost in zasebnost, vendar je zanimanje zanj in njunega prvega biološkega otroka izjemno veliko. Kljub izraženi želji po zasebnosti sta Brad in Angelina povabila nekatere novinarje v svoje začasno domovanje, kjer živita skupaj s posvojenima otrokoma Maddoxom in Zaharo. »Angelina je slavna zvezdnica, hkrati pa je Unicefova predstav-nica, kar pomeni, da je resnično najboljša oseba, ki predstavlja našo afriško državo,« je dejal Ipinge.

Kot magnet privlačita novinarje ...

Mi Chica Latina

Energični duet – Sebastian in Luka Nižetič je nastal na podlagi naključne ideje, ki se je uresničila. Pevca sta združila moči in ustvarila skladbo, ki se že vrti na radijskih postajah. V prihajajoče poletje tako stopata z glasbenim duetom, ki veliko pove že v naslovu. Mi Chica Latina je poletna latino pesem, ki govori o začaranem trikotniku med dekletom in dvema fantoma. Kako se stvari razpletajo, poslušajte, vsekakor pa gre pri projektu za zadnji del Sebastianove trilogije, ki jo je začel pisati s pesmijo Kdo mi sliši, da si?! in nadaljeval z balado Tvoja slika (bledi). Tudi za novo pesem je avtorsko poskrbel sam in lahko rečemo, da se čedalje bolj uveljavlja ne samo kot izvajalec, temveč tudi kot avtor glasbe in besedil, aranžma pa sta pevca znova zaupala nenadomestljivemu Boštjanu Grabnarju.

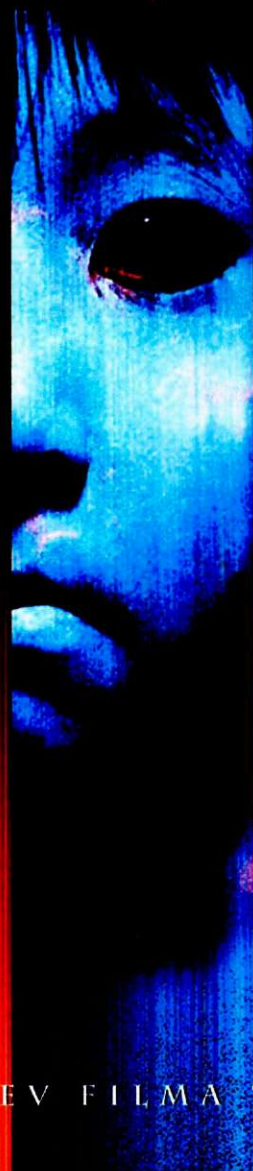
Štajerski pevec Sebastian

vsak četrtek FILMSKI VEČER

ZAMERA

THE GRUDGE

KO GAVIPIJI,
GA NIKOLI VEČ NE POZABITE.
KO VAS ZAGLEDANO,
MU NE MORETE POBEGNITI.

V ČETRTEK, 11. 5.,
PRI PRODAJALCIH
ČASOPISOV
OB NAKUPU VEČERA

**DVD-FILM ZAMERA
ZA SAMO 999 SIT**

OD USTVARJALCEV FILMA "KROG"

DARILO ZA NAROČNIKE VEČERA OB NAKUPU ZBIRKE: FILM PO IZBIRI (CONTROL ALI VSE ZA LJUBEZEN)

Naročniki Večera lahko zbirko ali posamezne filme naročite ob delovnih dneh po telefonu **02 23 53 326**, **02 23 53 322** ali **02 23 53 500**, e-pošti knjiga@vecer.com, ali po pošti na naslov **ČZP Večer, 2504 Maribor**. DVD-je vam bo prinesel raznašalec. Zaloge so omejene. Vsi filmi imajo slovenske podnapise.

VEČER
 www.vecer.com/trgovina

Kar Slak seje, to žanje

Magična gledalka

Zadnja Trenja so bila namenjena Jugoslaviji. Doma smo jih glede na veliko reklamo, ki je je bila oddaja deležna, nestrpno pričakovali.

Šok je bil, ko smo ugledali udeležence v studiu, zato toliko večji. Je bila zasedba Milan Balažić, Žarko Petan, Danijel Starman, Jože Pirjevec, France Bučar, Tone Partljič in Franc Perko res največ, kar se je dalo dobiti na pogovor o Jugoslaviji? Dvo-mim. Tako so posplošene ocene padale kar vsevprek, novinar na terenu Traven pa je poskrbel, da je sprehod po nekdanjih »svetinjah« Jugoslavije izpadel še bolj banalno, kot je bil. Malenkost sem in tja, malo Jugoslavije, malo komunizma, še največ Tita, celo to je bilo treba pokazati, kako daleč je odletela glava s Titovega kipa v Kumrovcu. Da bi se vsaj naslikal pred Jovankino hišo v Beogradu, se od samega vzhičenja, ko se je sprehal po stavbah nekdanjega mogočnega CK, ni niti spomnil. Pa legendice o Drvarju in Jajcu – vse površno, kot zabava.

In zatem velike besede, nekaj drobnih osebnih zgodb, vsaka zase, nobene celote, nobenega pravega pregleda. Slišati je bilo, da bog ne daj, da Jugoslavije ne bi imeli. Res? Od kdaj do kdaj? Slišati je bilo, da so bili mladi komunisti dvolični, ker so govorili, da za veliko noč ne bodo jedli potice in pirhov, pa so jih. Menda, saj je bil celoten sistem tak, da je zahteval dvoličnost. Oče je hitro rekel, da je bil kot učenec vsako leto za božič doma, v šoli pa se je opravičeval, da je zbolel. Sistem pač božiča ni poznal. Slišali smo o cerkvi, ki je bila vedno na udaru. Nekdanji beograjski škof Perko je s svojo osebno zgodbo prav izzival, da bi kdo kaj povedal o ljudeh, ki so sedeli zaradi malenkostne šale, kakšni procesi so bili proti njim. A iz tega ni bilo nič, kaj šele da bi kdo črnil o političnih zapornikih, o takšnih in drugačnih žrtvah režima, ki so izginjale v političnih procesih. Še celo Goli otok je bil in Travnovem pris-

spevku le omenjen, Slaku pa med goste ni uspelo privabiti nobenega golootočana, pa je kakšen verjetno še pri močeh.

Positivna stran Jugoslavije naj bi tudi bila, da je imela odprte meje. Seveda je to pozitivno dejstvo, če jo nenehno primerjamo z Vzhodno Evropo, kjer so gojili socializem po sovjetskem zgledu. Bile pa so bistveno manj odprte, kot jih je poznala Zahodna Evropa, in zanimivo bi se bilo primerjati z njo. V takem kontekstu seveda uvodna ugotovitev, da bog ne daj, da Jugoslavije ne bi imeli, povsem zbledi. K sreči je profesor Bučar kmalu ugotovil, da so bile »odprte« meje v Jugoslaviji najbolj prefinjen sistem podrejanja delavcev. Potem pa spet poenostavitve – od polne zaposlenosti v socializmu, domnevno visokega standarda, prostovoljnega sestopa partije z oblasti ... da ne bo pomote. To so lahko sicer povsem relevantna vprašanja, vendar terja-jo tudi relevantne in s številkami ter dejstvi podprte odgovore. Teh pa ni bilo.

Tudi zato je več kot 80 odstotkov gledalcev menilo, da je bila Jugoslavija dobra država. V tem odstotku je tudi nekaj tistih gledalcev, ki so se preprosto odzvali na to, kar jim je ponudila oddaja. **D**

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Izražate se jasno in razumljivo, pa še vedno niste prepričani, da vas razumejo. Toda ne skrbite preveč, zagotovo bo vse prišlo do naslovnika. Konec tedna vas bo nekaj prizemljilo in postavilo na realna tla.

Bik
21.4.-21.5.

Tudi če boste zmagali v tej tekmi, ni poročstva, da boste zmagali na celi črti, zato si pripravite rezervni načrt. Presenečeni boste, kako presenetljive znajo biti ideje nekoga, ki ga do sedaj niste preveč cenili. V ponedeljek odprite srce.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Mogoče se ne boste počutili dobro, ker vas bodo preganjali zaradi različnih del, ki vam jih še ni uspelo narediti do konca. Ideje, ki jih imate, tudi niso tako slabe, kot nekateri trdijo, zato vztrajajte, da se uporabijo vsaj nekatere od njih.

Rak
22.6.-21.7.

V četrtek boste izjemno razdražljivi in neprimerno bo, če se boste kam odpravili. Dobra volja se vam bo povrnila šele v nedeljo, ko se boste znebili nekaterih opravkov in končno šli na dolgo pričakovani izlet. Prepustili se boste občutkom.

Lev
22.7.-21.8.

Čisto v redu je, če si kdaj pa kdaj priznate, da ste preveč utrujeni za delo. Počitek dobro dene in ne bo vam žal, da se ne boste prenapenjali. V petek boste doživeli enkratni navdih za svoje nadaljnje delo in boste zelo navdušeni.

Devica
22.8.-21.9.

Na začetku tedna vas bodo doleteli kar najbolj zapleteni problemi in težave, kar si jih morete zamisliti. Energije za reševanje boste sicer imeli dovolj, vendar z njo razpolagajte čim bolj racionalno. Kmalu bo bolje.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Vse, kar boste naslednja dva dni potrebovali, je človek, na katerega se boste lahko znesli in ga uporabili kot strelivo. Zagotovo ne bo navdušen, vendar se ne vznemirjajte. Življenje gre naprej in stvari se pozabijo.

Škorpion
23.10.-21.11.

Majhna in nepomembna podrobnost vam bo pokvarila popoldne, ker se boste pustili izzvati. No, kot ponavadi se ne boste mogli znebiti občutka, da stvar ni tako nedolžna in nepomembna. Za vas najbrž res ni.

Strelec
22.11.-20.12.

Vedno je lahko še bolje! Zares se vam dobro godi in poslov vam ne bo zmanjkalo. Bodite pripravljeni na to, da boste lahko imeli preveč dela in da boste morali poiskati nekoga, ki vam bo olajšal delo. Ne premišljajte predolgo.

Kozorog
21.12.-19.1.

Najboljše, kar lahko naredite zase, je moratorij na pogovore o vsem, kar se ne tiče osebno vas. Tako se boste še najmanj zamerili in popravili nekatere svoje stare napake. V soboto se boste odpravili na reševanje tega, kar se rešiti da.

Vodnar
20.1.-18.2.

Vsake toliko časa se vam zgodi, da ne morete več naprej po začrtani poti, kar vam gre hudo na živce. Ne delajte pa si preveč preglavic, sicer vas bo odneslo. Kmalu se boste lahko odločili za nekaj novega in za vas ugodnega.

Ribi
19.2.-20.3.

Razumljivo je, da si ne morete kaj, da ne bi naredili malo škode na tujem zelniku. Nikar pa si ne domišljajte, da boste ostali brez posledic. Teden bo precej stresen predvsem zato, ker se vam bo tako malo ljubilo delati.

Da ne bi bili moteni:
(tako in drugače)

103.4 MHz

107.4 MHz

RadioDUR

28 založb in skoraj 400 knjižnih naslovov

KNJIŽNI KLUB
Samorog

*Velike misli,
dogodki in osebnosti preteklosti,
žive teme sedanosti,
literarni junaki in njihove zgodbe,
pesniške širine duha in
pravljicična obzorja sveta.*

Kot član kluba nimate nobenih obveznosti v klubu

Knjižni klub Samorog, Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, telefon: 01 433 43 06,
e-pošta: knjizni.klub@samorog.com, spleť: www.samorog.com

DEMOKRACIJA				DEMOKRACIJA				DEMOKRACIJA			
NIZJI OSKRBNIK	IZDELEK IZ REZANČNEGA TESTA	NEPRIZNA- VANJE OBLASTI	DEMOKRACIJA	REDKO M. IME (IZ CRK MAROT)	SLOVENSKI IGRALEC (BORIS)	REKA AARE (KRAJSE)	JOSIP STRITAR	ANTON CEHOV	LADKO KOROŠEC	PEVEC UNGAR	DEMOKRACIJA
EGIPT. KRAJEVNO BOŽANSTVO			PRITOK REKE VOLGE				KOZAŠKI POGLAVAR				SLAVKO AVSENIK
AMERIŠKI REZISER HOWARD			POTEPUH V ZDA				RDEČA CVETLICA	TARZANOVA OPICA			
RIMSKA BOGINJA JEZE			FR. IGRALEC (JEAN)					VAŽNA ZACIMBA			
STRMINA (STARINSKO)			NAČIN VEDENJA			SIN URANA IN GEE		ROPANJE			
KRAJ V OBČINI CELJE						ELVIRA KRALJ	VZKLIK PRI BIKOBORBI	PRIPADNIK JUŽNOAZIJSKE RASE			SLOVENSKA PEVKA HORVATOVA
ŠVEDSKI ZGODOVINAR (OSCAR)				POSKOČEN IRSKI PLES	ZADETEK PRI KOŠARKI		REKA V MONGOLIJI	BRIT. REŽ. (JOHN)			
SLEPILO, PRIVID					JAP. NARODNI PARK			TELEVIZIJA			
POVPREČJE KRIŽANKE: 4,72 ČRKE	LITOVSKA PESNICA (SALOMEJA)					SPOJINE DUŠIKA S KOVINAMI					
DEMOKRACIJA	POPOLNOMA IZOBLIKO- VANA ŽUŽELKA					VIRUSNA BOLEZEN, HERPES				ŽIVALSKA NOGA	
						KEMIJSKI ZNAK ZA NATRIJ					

Rešitev prejšnje križanke

GALAN, ORATAR, RATINE,
EKONOM, NA, ASO, AJN,
NN, ESMERALDA, PIT,
STATISTIK, ELK, KOT, ST,
AEDA, APE, ARGENTINKE,
PAM, LARSON, TAM,
ARAGO, AMMANATI, DITA,
APEL, OŽAR, ACIDOZA,
JOVANA, AKELA, APARAT

Nagrajenci 17. številke

- 1. nagrada:** **LUDVIK GLAVAČ,**
Jama 19, 4211 Mavčiče
- 2. nagrada:** **JURE ŠIKONJA,**
Cankarjeva 29, 8330 Metlika
- 3. nagrada:** **FRANC POTOČNIK,**
Roblekovo naselje 15, 4240 Radovljica

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo,
da nam pošljejo svojo davčno številko.

Nagrade

- 1. nagrada:** bon v vrednosti **7.000,00 tolarjev** za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog
- 2. nagrada:** bon v vrednosti **5.000,00 tolarjev** za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog
- 3. nagrada:** bon v vrednosti **3.000,00 tolarjev** za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog

Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do **18. 5. 2006**
pošljite na naš naslov:

Demokracija, p.p. 4315,
1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

› **8.5.1522** je avstrijski nadvojvoda Ferdinand ukazal deželnim stanovom in štajerskemu vicedomu ustanoviti pošne zveze med Gradcem in Ljubljano ter Ljubljano in Koroško.

› **8.5.1903** se je rodil francoski komik Fernandel. Nekoč se je odločil, da bo vegetarijanec, vendar ga je kmalu za tem znanka zalotila, ko se je mastil z zrezkom: »Za božjo voljo, Fernandel, saj ste pred nekaj dnevi rekli, da ste vegetarijanec!« - »Res je, vendar je danes torek in ob torkih se mi postimo.«

› **8.5.1945** so enote jugoslovanske armade zasedle Celovec, čez tri dni pa so se na zahtevo zaveznikov začele umikati iz Koroške.

› **8.5.1989** so stranke slovenske pomladi na velikem zborovanju v Ljubljani sprejele Majniško deklaracijo, s katero so se zavzele za samostojno Slovenijo.

› **9.5.1876** je kölnski tovarnar Nikolaus Otto uspešno preskusil svoj izum, štiritaktni motor z notranjim izgorevanjem, ki je kmalu postal najbolj razširjen pogonski agregat na svetu.

› **9.5.1893** se je rodil italijanski pisatelj Pitigrilli. Rekel je: »Tistim, ki me pošiljajo k vragu, sem samo hvaležen, če se mi ne ponujajo za spremljevalce.«

› **9.5.1945** se je ob 00.01 s popolno kapitulacijo Nemčije končala druga svetovna vojna.

› **10.5.1876** se je na Vrhniki rodil pisatelj, pesnik in dramatik Ivan Cankar. Rekel je: »Čednost je podobna ošpicam: vsak človek jih ima enkrat v življenju in potem nikoli več.«

› **10.5.1940** so v Jugoslaviji zaradi gospodarskih težav pred začetkom druge svetovne vojne uvedli dva brezmesna dneva v tednu, pozneje pa za nekaj časa še tretjega.

› **11.5.1913** se je v Grosupljem rodil slovenski režiser, igralec in pedagog Jože Gale.

› **12.5.1918** se je v avstroogrski vojski sprožil plaz uporov slovenskih vojakov, ki se je začel v Judenburgu z uporom nadomestnega bataljona slovenskega 17. pešpolka.

› **12.5.1919** je svet mirovne konference v Parizu po končani prvi svetovni vojni zavrnil zahtevo, da priključijo Jugoslaviji ozemlje med Muro in Rabo. Kljub temu je jugoslovanska vojska zasedla Prekmurje, medtem ko je Slovensko Porabje ostalo v okviru Madžarske.

› **13.5.1792** se je rodil papež Pij IX. z najdaljšim pontifikatom – 31 let in 7 mesecev.

› **13.5.1882** se je rodil francoski slikar Georges Braque, ki je s Picassom utemeljil kubizem.

› **13.5.1914** se je rodil ameriški poklicni boksar Joe Louis. Pisatelj Hemingway je o njem rekel: »To je najlepši bojni stroj, kar sem jih videl.«

› **14.5.1945** se je vdala Japonska. S tem se je končala druga svetovna vojna.

› **14.5.1992** je bil za prvega predsednika SAZU v samostojni Sloveniji izvoljen France Bernik.

POGLED NAZAJ (OD 8. 5. DO 15. 5.)

Rudi Šeligo

Na Sušaku pri Reki se je **14. maja 1935** rodil slovenski pripovednik, dramatik, esejist in politik Rudi Šeligo. Bil je član SAZU, predsednik Društva slovenskih pisateljev in minister za kulturo. Umrl je februarja leta 2004. Diplomiral je iz filozofije in psihologije ter opravil magisterij iz estetike. Sourejal je Revijo 57 in Perspektive, bil glavni urednik Problemov in knjižne zbirke Znamenja.

Kot predsednik Društva slovenskih pisateljev je opravil pomembno delo pri slovenski demokratizaciji in osamosvajanju. To je opisal v knjigi Prehajanja. Bil je med ustanovitelji

Slovenske demokratične zveze in leta 1990 izvoljen za njenega poslanca. V letih 1990–94 je bil predsednik sveta RTV Slovenija. Kasneje je protestno odstopil kot član tega sveta, ker je v njem prevladal vpliv »prenovljenih komunistov«. Kot minister za kulturo v Bajukovi vladi se je leta 2000 zavzel za ustanovitev sklada za pluralizacijo medijev.

Prvi spopad z okupatorji

Na Mali gori blizu Ribnice je **13. maja 1941** prišlo do prvega spopada po okupaciji Slovenije. Trije vodilni iz protifašistične organizacije TIGR so se spopadli z italijanskimi okupatorji. S tem je praktično nehala obstajati organizacija TIGR, saj je Danilo Zelen v oboroženem spopadu padel, Anton Majnik pobegnil, Ferda Kravanjo pa so ranjenega prijeli.

Danilo Zelen je bil od 1929 z Albertom Rejcem in Antonom Černačem v ožjem vodstvu narodnorevolucionarne organizacije Tigr, formiranem v Sloveniji. Posvetil se je organiziranju gverile na Primorskem, ki jo je spodbudila italijanska napadalna politika do Jugoslavije. Skrbel je za vnos orožja, razstreliva in propagandnega gradiva v Julijsko krajino ter za skrivno razmnoževanje tigrovskega tiska v Ljubljani. Njegova glavna naloga je bila organizacija vojaške obveščevalne dejavnosti

za štab Dravske divizije v Ljubljani. Ferdo Kravanja je bil ranjen in ujet. Oktobra so ga iz bolnišnice v Ljubljani rešili in ga do maja 1942 skrivali v mestu. Takrat je odšel v partizane na Dolenjsko, od koder so ga poslali na Primorsko. Od avgusta 1942 je bil aktivist OF.

Kapitulacija Nemčije

7. maja 1945 je v Eisenhowerjevem štabu v Reimsu nemški generalpolkovnik Alfred Jodl popisal brezpogojno kapitulacijo vseh nemških čet. 8. maja je nemška delegacija podpisala kapitulacijo še s Sovjeti. Podpisali so jo generalfeldmaršal Wilhelm Keitel in nemška vrhovna poveljnica letalstva in mornarice. Takrat naj bi dogodek sporočili javnosti, vendar se eden izmed novinarjev ni držal dogovora in je zato vest obšla svet že 7. maja. Uradno sicer velja, da se je brezpogojna kapitulacija nemške vojske po

vsej Evropi začela 8. maja 1945 ob 23. uri. Ob 00.01 po srednjeevropskem času se je **9. maja 1945** s popolno kapitulacijo Nemčije v Evropi končala druga svetovna vojna.

Sovjetska zveza, ZDA in Velika Britanija so bile med vojno zaveznice, toda še preden je bila vojna končana, so se začela razlikovati njihova mnenja o tem, kakšna naj bi bila po vojni Nemčija in Vzhodna Evropa. Ko pa so oblast v Vzhodni Evropi prevzeli komunisti in je to grozilo tudi v Grčiji in Turčiji, je začelo ogorčenje zahodnih sil naraščati. Od leta 1946 odnos med obema stranema imenujemo hladna vojna kot nasprotje jedrski »vroči vojni«.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridruže pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 14/65

Dvojna merila (3)

Odgovarjamo na pismi bralcev, ki sta bili objavljeni v Demokraciji, in sicer na pismo Iveta A. Staniča z naslovom Dvojna merila, objavljeno v 14. številki, in na pismo Benjamina Vučka z naslovom Dvojna merila (2), objavljeno v 17. številki Demokracije.

Pismi opozarjata na problem zavrnitve dveh kandidatov, ki zaradi astme nista bila sprejeta v delovno razmerje poklicnega vojaka Slovenske vojske. Gre za ocenjevanje zdravstvene sposobnosti, ki je eden od pogojev za zaposlitev v Slovenski vojski. V pismih sta opisani osebni zgodbi, zato v nadaljevanju posamično razlagamo primer državljana K. S., opisanega v pismu Iveta A. Staniča, in položaj, v katerem je g. Benjamin Vučko.

Na začetku je treba poudariti, da zaposlovanje za različne oblike služenja v Slovenski vojski poteka na podlagi zakonskih določil, ki so predpisana v Pravilniku o ocenjevanju zdravstvene sposobnosti za vojaško službo, Pravilniku o zdravstveni sposobnosti nabornikov in Pravilniku o zdravstveni sposobnosti kandidatov za zaposlitev v SV. Na podlagi teh pravilnikov se ocenjuje zdravstvena sposobnost in odloča o možnostih prostovoljnega služenja vojaškega roka oziroma o zaposlitvi v Slovenski vojski.

Glede primera, ki je opisan v pismu g. Staniča, želimo poudariti,

da za poklicne vojake v Slovenski vojski veljajo strožja zdravstvena merila kot za kandidate za prostovoljno služenje vojaškega roka. K. S. je bil – tako kot vsi kandidati za prostovoljno služenje vojaškega roka – že pred podpisom pogodbe o prostovoljnem služenju vojaškega roka napoten na zdravniški pregled, ta pa je bil opravljen v skladu s Pravilnikom o zdravstveni sposobnosti nabornikov, ki omogoča služenje tudi omejeno sposobnim. Ko pa je K. S. kandidiral za zaposlitev v Slovenski vojski, je bil upoštevan Pravilnik o zdravstveni sposobnosti kandidatov za zaposlitev v SV, v katerem pa so omejitve le izjema in je astma eno od izključujočih meril. Ocene o tem, ali je astma »preprosta« ali ne, ne daje Slovenska vojska, temveč za to pooblaščen in usposobljeni zdravniki.

V primeru gospoda Vučka (Še enkrat o dvojnih merilih, 23. 4. 2006) gre za to, da je bil kot vojak med služenjem vojaškega roka leta 1994 zaradi spremembe zdravstvenega stanja napoten na oceno zdravstvene sposobnosti, kjer mu je na podlagi zdravniške dokumentacije in predloga zdravnika stalna naborna komisija v Ljubljani dala novo oceno sposobnosti, in sicer nesposoben za vojaško službo. Na podlagi te ocene mu je pristojna uprava za obrambo izdala odločbo o prekinitvi služenja vojaškega roka. Zato je bil odpuščen s služenja vojaškega roka in mu je prenehala obveznost služenja vojaškega roka, saj vojaškemu obvezniku v skladu s 4. členom Zakona o vojaški dolžnosti vojaška dolžnost preneha, če je ocenjen za nesposobnega za vojaško službo. Posledično tudi ni več voden v vojaški evidenci, kar pomeni, da za vojaka v stalni sestavi Slovenske vojske ne more več kandi-

dirati. Ne glede na posameznikovo športno aktivnost, tek in udeležbe na maratonih velja, da je ocenjevanje zdravstvene sposobnosti izključno v pristojnosti pooblaščenih zdravnikov specialistov medicine dela, prometa in športa ter pulmologov.

Nekatera zdravstvena stanja, med njimi astma, lahko na podlagi presoje za ta namen pooblaščenih zdravstvenih strokovnjakov pomenijo resno oviro, ki kandidatu preprečuje zaposlitev v stalni sestavi Slovenske vojske. Razumemo položaj obeh kandidatov, ki je ob izkazani želji za zaposlitev v Slovenski vojski žal, kot kaže, za oba precej neugoden, zato vaju, gospod Vučko in gospod K. S., vabimo, da se za podrobnejša pojasnila osebno oglasita v izpostavah oziroma pisarnah za obrambo, kjer imata stalno prebivališče.

Aleš Sila, vodja službe za odnose z javnostmi na MORS

št. 17/12

Prisesani na Delove jasli (1)

Da vaše pisanje (Demokracija št. 17) resnično in dokončno

ne bi izzvenelo v spoznanje, da sem najbolje plačani novinar v Sloveniji, ki mesečno za nekaj napisanih vrstic prejme neto 600 in več tisočakov, vam sporočam svoje dejanske delovne obveznosti. Sem pomočnik odgovornega urednika Slovenskih novic, urednik najbolj brane priloge istega dnevnika Bulvar in izvršni urednik revije Več. Za tisto, kar napišem, ne dobim nobenega denarja.

Bojan Budja, Slovenske novice, Več

št. 17/65

Dan upora (1)

Čestitam g. Ivetu A. Staniču za kratek, a zanimiv prispevek 26. aprila v Demokraciji. Dan kasneje je slavnostni govornik na Nanosu še bolj presenetil. Predsednik DZ France Cukjati je med drugim dejal: »Danes pravzaprav ni pomembno, kaj se je in kaj se ni zgodilo na današnji dan leta 1941, danes praznujemo vse upore proti vsem okupatorjem.« Tudi g. Stanovnik in njegovi borci bi bili lahko veseli teh besed, saj jim omogočajo izhod iz slepe ulice zavajanja in laži. Že pred 27. aprilom sta Kardelj in Kidrič pripravljala uničevalne načrte za upornike proti komunizmu in revoluciji, za to lahko razumemo upor proti besedam slavnostnega govornika. Čez dva dni so to potrdili na svoji proslavi v Ljubljani, na Nanosu pa sta jim morda v šoku manjkali le dve črki, in sicer OF.

Jasno je, da pri zavračanju pravnih besed ne gre le za zgodovino, ▶

▶ ampak predvsem za današnjo rabo. Krivice in privilegiji naj se nadaljujejo v tretjo generacijo. Pravosodje in mediji naj ohranijo svojo enostransko vlogo, zato z vsemi močmi poskušajo tudi na RTVS in Delu zavarovati svoje vplive. Ribičiči lahko mirno spiyo, Cukjati pa mora po njihovo še bolj utišati svoj mirni glas spravne, a močno argumentirane resnice. Slednje je očitno najbolj moteče. Saj so čedalje glasnejši švisti kose gospe v belem tudi njim, ki so se pred težo vesti slovenske tragedije zavarovali s privilegiji v obliki stoletnega oklepa želve. A biologija človeka ima drugačne zakonitosti.

Sodnik Boštjan M. Zupančič, ki ima dolgoletne mednarodne izkušnje, je v prilogi Pravne prakse med drugim zapisal: »Za slovensko družbo bi danes lahko rekli, da so se v njej medčloveški odnosi v zadnjih štiridesetih letih prav neverjetno brutalizirali.« Slabo je, ker to brutalnost ohranja tudi tretja generacija revolucionarnih potomcev. Upirajo se spoštovanju, etiki in moralni, saj se opirajo na stare sile, ki so v imenu revolucije ne le lagale, ampak tudi ubijale. Vprašanje je, ali se zavedajo, da škodujejo mladi državi. A sreča je, da jih je čas v okviru spravljenih narodov Evrope že presegel.

Ernest Pušnik Hrušica

št. 17/65

Dan upora (2)

Kdor pozna našo polpreteklo zgodovino, ve, da 27. april 1941 ne kot dan ustanovitve OF in ne kot dan upora ne ustreza zgodovinski resničnosti (Demokracija št. 17, stran 65). Tega dne namreč ni bila ustanovljena nobena Osvobodilna fronta in tudi oboroženega upora proti okupatorju še ni bilo razen tistega, ko se je kraljeva vojska – čeprav neuspešno – uprla nacističnemu agresorju. Ker so

RADIO
96,4 MHz *Ta pravi!*
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

bili slovenski komunisti zaradi sklenjenega pakta prijateljstva med Hitlerjem in Stalinom Hitlerjevi zavezniki, so nasprotovali vsakemu uporu – tudi uporu kraljeve vojske. Ker se je ustanovitev Protiimperialistične fronte ujemala s Hitlerjevim obiskom Maribora 26. aprila, kaže, da so partijski aktivisti z ustanovitvijo PIF hoteli Hitlerju izkazati svojo lojalnost. Res pa je, da se je pozneje zgodil preobrat, ker je Hitler nepričakovano napadel zibelko komunizma – SZ, Stalin pa je pozval KP Jugoslavije pa tudi druge države k oboroženemu boju proti nacističnemu agresorju.

V tem pozivu Stalina in njegove Kominterne je vodstvo KP v Sloveniji videlo priložnost in možnost uspešne izvedbe načrtovane krvave komunistične revolucije – izvedene pod krinko upora in boja proti okupatorju. To potrjuje vsem znano zgodovinsko dejstvo, da so bili prvi smrtonosni streli komunistične gverile sproženi na Slovence, na slovenske domoljube in ne na okupatorjevo vojsko.

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

RADIODMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106,2 MHz
UKV, STEREO, RDS

Morda pa dnevu upora le lahko damo smisel in vsebino – ne vezano na 27. april, ampak širše časovno in prostorsko. K vztrajnemu pasivnemu odporu slovenskega prebivalstva, zlasti slovenskih kristjanov, lahko štejemo pasivni upor načrtovani partijski nameri narediti popolnoma atistično družbo, in to predvsem prek šolstva in drugih državnih partijskih ustanov; to je pomenilo uničenje vsake, predvsem pa krščanske veroizpovedi, ki jo je izpovedovalo 80 odstotkov slovenskih državljanov. Pasivni upor je bilo zaznati tudi zoper nasilno partijsko razlašanje kmetov, obrtnikov, trgovcev (razvpita agrarna reforma in kolonizacija v Sloveniji po ruskem zgledu). Za ilustracijo navajam še dva utrinka pasivnega upora: ko je revolucionarna »ljudska« oblast v »zlati« komunistični svobodi odpravila in izbrisala vse krščanske praznike, tudi božič, in bi morali vsi otroci v šolo, delavci in državni uslužbenci pa na svoja delovna mesta, so tudi šolarje »tovarišice« opozorile in pozvale, naj pridemo naslednji dan v šolo. Pa nismo prišli vsi. V najbolj nežnih otroških dušah se je, ne oziraje se na posledice, zgodil pasiven upor komunistični diktaturi. Drugi, še radikalnejši primer pasivnega upora komunistični diktaturi pa je bil, ko je bila zaukazana predvojaška vzgoja za vse mladince v letih pred služenjem vojaškega roka. Spominjam se, da je bila predvojaška vzgoja sklicana za teden, v katerem je bil krščanski praznik. Kar precej nas je bilo, ki smo se komunističnemu diktatu pasivno uprli tako, da nas na praznični dan ni bilo k predvojaški vzgoji.

Državni praznik dan upora ima smisel in pomen v tem, da smo se Slovenci kot narod in kot kristjani vztrajno upirali polstoletni partijski diktaturi, ki je pod pretvezo in krinko lažne svobode hotela človeka razčlovečiti, ga oropati notranje svobode, prostosti in od Stvarnika podarjenega mu dostojanstva. Povsem normalno je, da se duhovno in duševno zdrav človek in zdrava družba upira laži, krivici, prevari in vsemu, kar žali človekovo dostojanstvo in je v nasprotju s človeško naravo in zdravim razumom.

Prav posebno pa smo upravičeno lahko ponosni na upor naše teritorialne obrambe (iz katere je nastala Slovenska vojska), ko je naša samostojno Slovenijo napadla komunistična jugoslovska armada.

Ivan Glušič, Mozirje

št. 18/18

Gabrom stopili na prste? (1)

V situaciji, ko Gaber po dobrem letu ministrovanja Milana Zverra kritizersko napada današnje stanje v šolstvu, pri čemer se ne zaveda, da dejansko ocenjuje lastno zapuščino, je zvedava Demokracija z zapisom Gabrom stopili na prste? krepko in globoko dregnila v še eno nevrvalgično točko rdečih postkomunističnih klientelistično etatističnih privilegirancev skorumpirane LDS. Dregnila je na-

mreč v hermetično zaprto etatično kliko na področju šolskih učbenikov, ki je bila vzpostavljena s pomočjo dolgoletnega ideologa LDS Slavka Gabra, ki je dolga leta med množico zvenelih političnih funkcij mimogrede opravljal še funkcijo ministra za šolstvo in šport, kjer si je uzurpiral izdajanje soglasij in jih nato samovšečno podeljeval brezhrbteničnim vazalom, s čimer je dodobra razsul šolski prostor. Mimogrede, glede na aktualne dogodke šolske destrukcije je ena takih nebuloz je tudi njegovo podeljevanje nerazumnih pravic šolajoči se mladini, s čimer je izničil avtoriteto učiteljev v razredih.

Gaber je vzpostavil financiranje nabave šolskih učbenikov iz proračunskih sredstev skozi tako imenovani šolski učbeniški sklad. Ne dvomim, da je staršem ta njegova poteza na prvi pogled zelo všeč. Žal pa je prav prozorna roparska prevara! Že površna analiza financiranja učbeniškega sklada razkriva dejstvo, da starši to je davkopllačevalci, po uveljavitvi učbeniškega sklada ne plačujejo nič manj – prej mnogo več! Hudič se namreč skriva v podrobnostih – to je v zakulisju dolgoletne pri(h)vatizacije učbeniškega sklada. Skozi dolgoletno vladavino klientelistično skorumpirane LDS se je pod Gabrovo taktirko vzpostavil precej zaprt krog Gabrovih simpatizerjev in sodelavcev, ki so si za napisane šolske učbenike (pretežno) drug drugemu delali in delili ugodne oziroma priporočljive recenzije, drugi krog znancev in celo sorodnikov pa je veselo ustanavljal lastne založbe in tiskarne, ki so tiskale tako nastale šolske učbenike! Tako nastale recenzije je v Gabrovem imenu s soglasjem potrjevalo šolsko ministrstvo, pri čemer smo bili priče absurdni situaciji, da je tako pridobljeno soglasje kot agresivna reklama 'krasilo' naročniško položnico, ki je bila razposlana šolam! Posebej sporno pa je, da tako nastali in natiskani šolski učbeniki poleg mestoma sporne vsebinske in didaktične kakovosti v svoji visoki ceni nosijo že vračunan finančni dodatek za 'brezplačne' seminarje za

učitelje in za 'podmizne' nagrade učiteljem in ravnateljem, ki bodo te šolske učbenike kupovali in uporabljali. To je šolski primer elementarnega koruptivnega delovanja, ki je značilen in prepoznaven za obdobje tranzicijske pri(h)vatizacije, ko je v državi vladala skorumpirana LDS! S tovrstnimi t. i. mafijskimi posli Gabrove klike, ki se zadnji čas javno oglašajo in brani svoje koruptivne privilegije, se je vzpostavil krepak etatični odvod proračunskih sredstev v zasebne žepke simpatizerjev ideologa LDS, med katerimi ne manjka družbenopolitičnih delavcev, ki še po 15 letih samostojne RS niso dojeli, da je danes novinarstvo nekaj drugega kot enoumno maloumna indoktrinacija v komunističnih časih! Ne smemo namreč zanemariti dejstva, da tako pridobljene tanteme opisanim privilegirancem prinašajo na letni ravni več, kot lahko zasluži z vsemi dodatki vred npr. osnovnošolski ravnatelj pred upokojitvijo! In tukaj ima ministrstvo za šolstvo z Milanom Zverom zelo prav, ko želi razgraditi t. i. mafijske posle postkomunističnih etatistov, zbranih okoli nekdanjega šolskega ministra Gabra, in jim odvzeti prigrabljene privilegije ter tako poceniti trg šolskih učbenikov. Seveda je ob tem upravičeno pričakovati množico diskvalifikacij iz Gabrovega osebnega štaba, ki si ga je ustvaril za osebne finančno-politične apetite!

Ne dvomim, da bi imela finančna policija, če bi jo RS le imela, kaj delati pri tako vzpostavljeni skorumpirani etatični združbi, ki danes s proračunskimi sredstvi zalaga šolski prostor s predragimi učbeniki! Kako se bo na to odzvala novoustanovljena komisija za preprečevanje korupcije, ki jo vodi Aleš Gulič, bo razkril čas! Glede na to, da jo vodi član klientelistično skorumpirane LDS Aleš Gulič, ki naj bi bil občasno kadil marihuano, sem prepričan, da učinek protikorupcijskega delovanja v prihajajočem času ne bo omembe vredni!

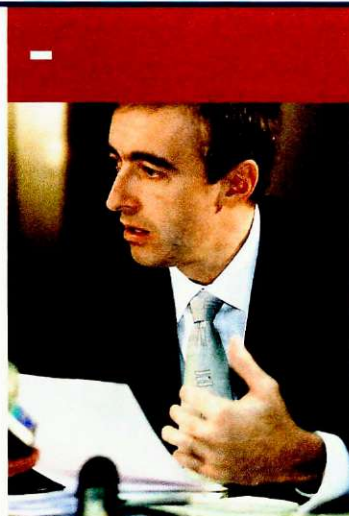
Franz Trunk, veteran vojne za Slovenijo, Lucija

Peter Handke – Neva Miklavčič Predan

Marija Vodišek

Kaj imata skupnega? To, da oba pljuvata po Sloveniji. Razlika je v tem, da je Handke avstrijski državljani, Miklavčič Predanova pa slovenska. Pariški *Le Monde* v petek, 28. aprila 2006, na 27. strani v rubriki *Gledališče* piše: »Peter Handke prepovedan v Comedie Française. Njegovo delo *Potovanje v zvočno deželo*, ki bi moralo biti na sporedu od 17. januarja 2007 v gledališču *Vieux-Colombier*, je bilo odstranjeno iz programa. Marcel Bozonnet, generalni administrator gledališča, se je odločil za ta korak, potem ko je 6. aprila prebral v časniku *Nouvel Observateur*, da se je avstrijski pisatelj P. Handke 18. marca udeležil pogreba Slobodana Miloševića, nekdanjega predsednika Srbije, ki je umrl 11. marca med procesom za genocid in vojne zločine, ki je potekal v Haagu. Handke je ob tej priložnosti rekel: 'Srečen sem, da sem poleg Slobodana Miloševića, ki je branil svoj narod.' Časnik poudarja, da je Handke ponovil svoja znana prosrbska stališča z mahanjem s srbsko zastavo in s položitvijo rdeče vrtnice na Miloševićevo krsto. Po mnenju Marcela Bozonnetta, ki se je posvetoval z administrativnem komitejem gledališča *Comédie Française*, je »Peter Handke s svojo navzočnostjo in hvalo obtoženega S. Miloševića žalil vse njegove žrtve. Čeprav omenjena Handkejeva igra ni propagandna, je gledališče tribuna, ki daje vidno publiciteto avtorjem. Tega pa ne moremo dovoliti«. Avstrijski pisatelj Peter Handke je znan tudi Slovincem. Čeprav je po materi Slovenec, je vedno izražal projugoslovanska oz. prosrbska stališča in velike simpatije prav do S. Miloševića. Pri tem je pogosto žalil Slovence in se tudi norčeval iz njih, pa je kljub temu 7. septembra 1987 prejel nagrado vilenica. Kdo je takrat v Sloveniji o tem odločal? Poleg kontroverznih, takratnim politikom vdanih »kulturnikov« nedvomno najvišji slovenski prosrbski politiki. Kdo so bili ti, pa vemo. In ti še danes razgrajajo in direktno ali prek najetih izdajalcev sramotijo Slovenijo in njeno osamosvojitveno vojno. In prav tu je stična točka med Petrom Handkejem in Nevo Miklavčič Predan. Handke je napadel slovensko osamosvojitve, isto dela že vseskozi Miklavčič Predanova. Kar ji ni uspelo z zgodbo *Vič-Holmec*, skupaj z nekaterimi hrvaškimi in znanimi slovenskimi jugonostalgiki ponuja zgodbo iz obmejne Rožne doline. »Storila bom vse, da bo za vsak zagrešen zločin prisojena pravična kazen,« grozi predsednica SHM (kdo ji je podelil ta naziv?). Skrajni čas je, da odločno in z argumenti nastopi slovenska država in prepreči nadaljnje blatenje Slovenije povsod tam, kjer so zmedeno Nevo Miklavčič Predan pripravljene poslušati. Kaj pa se dogaja s tožbo proti njej? Kje je obtičala in po čigavem ukazu? Vse to imamo Slovenci pravico zvedeti, vsaj tisti, ki smo ponosni na svojo domovino. Smo mar pozabili, da smo bili takrat v vojni z JLA? Na bojazen, ki jo je izrazil Milan Kučan, da Slovenija lahko zaide na kriva pota, le kratek odgovor. Slovenija je že bila na krivih potih v času enoumja tudi z njegovo pomočjo. Sedaj se kljub vsem polenom izvija iz tega in Kučan bi moral končno razumeti, da za uspeh ne potrebuje njegove »pomoči«.

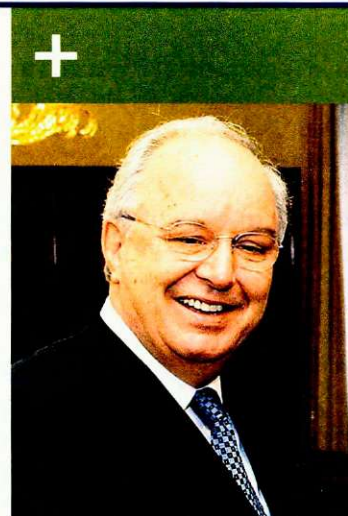
Politični semafor

Z glavo skozi zid Nekdanji predsednik ljubljanskega okrajnega sodišča Aleš Zalar je na Ustavno sodišče RS vložil pritožbo, s katero izpodbija sodbo Vrhovnega sodišča RS, da ministru Lovru Šturmu Zalarja ni treba imenovati za predsednika okrajnega sodišča, četudi je bil edini kandidat. Ali bo Zalarju pritožba uspela, bomo še videli, ni pa se mogoče znebiti občutka, da Zalar s svojimi sodniškimi izkušnjami rine v nekaj, za kar ni ravno usposobljen.

Nov nastop? Čeprav opozicija, zlasti LDS, izkoristi vsako priložnost, da udari po vladajoči koaliciji, je v nedavni oddaji Omizje, v kateri so razpravljali o tem, kaj sta nam prinesli dve leti članstva v EZ, vodja poslanske skupine LDS Anton Rop deloval presenetljivo spravlljivo. Še več. Na vprašanje, kako ta vlada vodi evropske projekte, je posredno dejal, da jih vodi dobro. Kmalu bomo videli, ali je šlo za muho enodnevnicu ali pa gre morebiti za Ropov novi način nastopanja.

Odpravlja razvojne ovire Finančni minister Andrej Bajuk se dobro zaveda, da lahko različne razvojne ovire slovenskim podjetjem precej otežijo prodor na tuje trge in da jih je zato treba čim prej odpraviti. Tako je pretekli teden z nemškimi kolegom Peerom Steinbrückom podpisal sporazum, s katerim je odpravljeno dvojno obdavčevanje med Nemčijo in Slovenijo, kar bo olajšalo poslovanje slovenskih podjetij v Nemčiji in pospešilo gospodarske odnose med državama.

Labodji spev

Delova Sobotna priloga je bila v zadnjem času glasilo samo še za levičarje in zagovornike relativizma. Zdaj že odstavljeni urednik Ervin Hladnik Milharčič je v zadnjih številkah dal prostor avtorjem, ki očitno že živijo v navidezni prihodnosti. V zadnji številki Milharčičeve Sobotne priloge so si pomagali celo s psevdozgodovinarjem Otom Lutharjem, ki si je dal duška in še enkrat obračunal z »desnima« zgodovinarjema Jožetom Dežmanom in Tamaro Griesser Pečar. Lutharja moti resnica, ki na glavo postavlja dosedanje komunistično zgodovino-pisje. Po njegovo smo imeli med drugo svetovno vojno na Slovenskem le okupacijo, odpor proti njej in kolaboracijo. Tisti, ki podajajo pravo sliko tega odpora in kolaboracije, so zanj revizionisti, kar pomeni ponarejevalci zgodovine. Kar se je »Janezek« naučil v socialističnih šolah, je zanj sveto in s tem še naprej po-

skuša trapiti svoje študente. In se – to pač moramo zapisati – smeši v javnosti, pa čeprav v obliki Milharčičevega labodjega speva. Glede Milharčiča pa naslednje: kilometrini in intelektualni napon pač ne moreta biti opravičilo za ignoranco do drugače mislečih bralcev in za kazanje arogantnosti in zaplankanosti. V. M.

NAROČILNICA**NAROČILO** (označite z x):

☐ Iz arhivov slovenske politične policije	5.000,00 SIT / 20,86 EUR
☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo	6.200,00 SIT / 25,87 EUR
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Albert Svetina: Od osvobodilnega boja do banditizma	6.700,00 SIT / 27,95 EUR
☐ Janez Janša: Okopi	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Janez Janša: Premiki	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili	4.990,00 SIT / 20,82 EUR
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	8.500,00 SIT / 35,46 EUR
☐ Jan F. Triska: Pozabljena fronta prve svetovne vojne	5.500,00 SIT / 22,95 EUR
☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: Ušli so smrti	3.906,00 SIT / 16,29 EUR
☐ Vasja Klavora: Predel 1809	6.727,00 SIT / 28,07 EUR
☐ Tomaž Butkovič: Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske	5.500,00 SIT / 22,95 EUR
☐ Jože Dežman: Moč preživetja	6.510,00 SIT / 27,16 EUR
☐ Jože Hubad: Dolga slovenska pot v svobodno Evropo	990,00 SIT / 4,13 EUR
☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: Slovenija brez meja	10.850,00 SIT / 45,27 EUR
☐ Jože Dežman, Marjan Linas: Med kljukastim križem in rdečo zvezdo	4.991,00 SIT / 20,82 EUR
☐ Jože Dežman: S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe	6.510,00 SIT / 27,16 EUR
☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: Nacistična Avstrija na zatožni klopi	5.300,00 SIT / 22,11 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.	1.085,00 SIT / 4,52 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.	1.085,00 SIT / 4,52 EUR
☐ Tamara Griesser-Pečar: Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora	4.449,00 SIT / 18,56 EUR
☐ Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918	6.696,00 SIT / 27,94 EUR
☐ Andrej Rahten: Pozabljeni slovenski premier	4.232,00 SIT / 17,65 EUR
☐ Dieter Blumenwitz: Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)	3.840,00 SIT / 16,02 EUR
☐ Vasja Klavora: Koraki skozi meglo	6.460,00 SIT / 26,95 EUR
☐ Milan Zver: Demokracija v klasični slovenski politični misli	4.400,00 SIT / 18,36 EUR
☐ Tita Kovač Artemis: Baron Janez Vajkard Valvasor	3.000,00 SIT / 12,51 EUR
☐ Ive A. Stanič: V objemu osvoboditeljev	2.500,00 SIT / 10,43 EUR
☐ Jože Zemljič: Življenje je večna borba	2.000,00 SIT / 8,34 EUR

 Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- mesečno* 4 x letno (9% popust) 2 x letno (10% popust) 1 x letno (20% popust)

* Če želite uveljaviti 8% mesečni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- upokojenec, invalid, brezposeln, študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV: _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana****ali na faks 01 43 45 462.**

Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Obvestilo potrošnikom: Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Ob naročilu2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" + knjiga (po onašem izboru)

Tjaša

Helena

LOČENI RAČUN

za osebno rabo službenega mobilnika

Poslovni stroški se znova nižajo. Po MPO, ki omogoča cenejše klice med zaposlenimi, še Ločeni račun. Da zaposleni brez pomislekov na svoji službeni mobilni številki opravljate tudi povsem zasebne stvari – saj zanje dobivate poseben račun na dom.

Storitev je namenjena pravnim osebam in samostojnim podjetnikom. Podrobnejše informacije dobite na našem spletnem mestu, v najbližjem Mobitelovem centru in na posebni številki za poslovne uporabnike: 041 700 706.

ZIVLJENJE NISO LE BESEDE

WWW.MOBITEL.SI